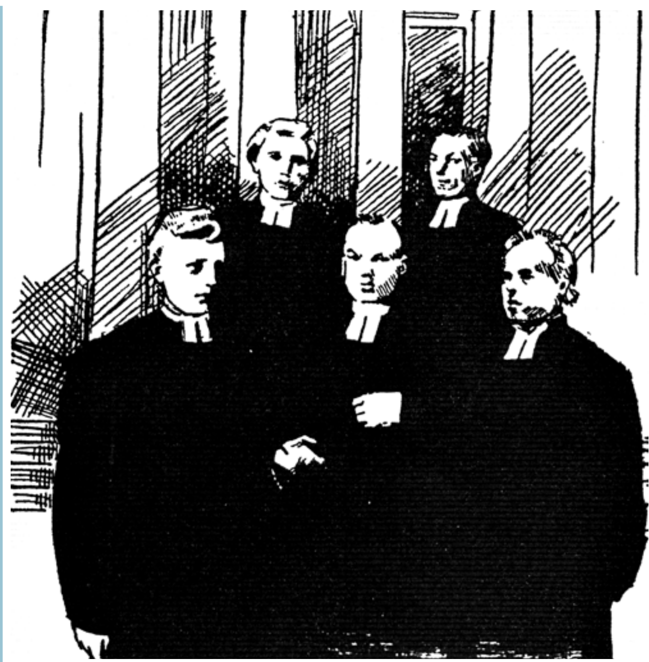
1–2 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Numero 3/2009 ilmestyy viikolla 13. Aineisto toimitukselle 25.2. mennessä.

Numero 4/2009 ilmestyy viikolla 22. Aineisto toimitukselle 27.4. mennessä.

Kannen kuva : Ensimmäiset kotimaassa valmistuneet lähetyssaarnaajat Helsingin Nikolainkirkon, nykyisen Tuomiokirkon portailla heti vihkimisen jälkeen 10.6.1868: (vas.) B.B. Björklund, K.L. Tolonen. Pietari Kurvinen, K.A. Weikkolin ja äärimmäisenä oikealla Martti Rautanen (Piirros: Yrjö Kohonen: Rautainen mies, Kuva ja Sana 1945).

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
Puh. (09) 793 796, 050 306 8725
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €, ¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
TILAUSHINTA 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset): Viktor Aitman
Linbanev. 6, SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602, v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18, 02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho
Toimitussihteeri Katri Einamo
Toimituksen osoite
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408 (ark. klo 9.00–17.00)
Internet http://www.inkeriliitto.fi
(Avataan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana)
Sähköposti inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy
Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.
Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.

PÄÄKIRJOITUS

Lehti harventaa tahtia – linja jatkuu

Toivo Iho

Edellisessä numerossa kerrottiin liiton syyskokouksen päätöksistä. Niiden joukossa oli Inkeriläisten Viestiä koskeva päätös, jonka mukaan lehti joutuu kuluja vähentääkseen supistamaan ilmestymiskertojensa määrää siten, että aikaisemman kymmenen numeron sijaan ilmestyy tästä lähtien kuusi numeroa vuodessa. Näistä kaksi on kaksoisnumeroita.

Miksi näin tehtiin? Lehden tilaajakanta on vuosien varrella jatkanut supistumistaan, eli tilausmaksuja kertyy entistä vähemmän. Kun lehden tekemisestä koituvia kuluja ei vastaavasti kuitenkaan voida pienentää, lehti tuottaa tappiota. Laskelmien mukaan toinen vaihtoehto olisi ollut nostaa lehden vuosikerran tilaushinta jonnekin 45 euron tienoille, mitä pidettiin ehdottomasti liian korkeana. Näin päädyttiin tähän ratkaisuun, koska lukijakunta haluttiin edelleen pitää ajan tasalla siitä, mitä inkeriläisyhteisössä tapahtuu.

Lehti tulee, kuten tähänkin saakka, selostamaan kesäjuhlia ja muita inkerinsuomalaisten yhteisöllisiä tapahtumia. Myös inkerinsuomalaisten kulttuuriperinteen säilyttäminen ja siihen liittyvät artikkelit kuuluvat jatkossakin lehden sisältöön. Kun Neuvostoliiton vielä ollessa voimissaan sen inkerinsuomalaisia kohtaan harjoittamasta sorrosta voitiin puhua vain sordiinolla, niin Neuvostoliiton hajottua osiin asioista voidaan puhua sellaisina kuin ne ovat. Näin on tässä lehdessä tehty, ja sama linja tulee jatkumaan.

KOKOUSKUTSU

Suomen Inkeri-liitto ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään

22.3.2009 klo 14.00

Inkerikodissa, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Käsitellään säännöissä kevätkokoukselle määrätyt asiat.

Hallitus

Vatjalaiset ja inkeroiset heräämässä viime hetkellä

Heikki Tervonen

Venäjän pienistä suomensukuisista kansoista vatjalaiset ja inkeroiset ovat kokemassa kulttuurisen heräämisen – yhdennellätoista hetkellä. Kummallakin heimolla on oma museo, toinen tosin modernissa virtuaalisessa muodossa. Kummankin kieltä ja kulttuuria pyritään elvyttämään ja vahvistamaan. Vatjalaiset on hyväksytty syksyllä 2008 Venäjän alkuperäiskansojen luetteloon.

Inkerinmaan suomalaiset muuttivat alueelle, jossa inkeroiset eli inkerikot sekä vatjalaiset asuivat ennen heitä. Nämä olivat omaksuneet ortodoksisen uskon. Osa Inkerinmaan ja Käkisalmen läänin alkuperäisistä asukkaista muutti 1600-luvulla Venäjän puolelle Aunukseen, Novgorodin tienoille, Valtain ylängölle ja ennen muuta Tverin kyliin. Inkerinmaan muuttajien joukossa oli paljon vatjalaisia ja inkeroisia.

Keitä vatjalaiset ja inkeroiset olivat? Vatjalaisia pidetään virolaisten lähisukulaisina. Inkeroiset taas ovat todennäköisesti lähellä heidän pohjoisina naapureinaan asuneita karjalaisia. He saattoivat jopa pitää itseään karjalaisina. Ehkä heidän nimensä johtuu Inkere-joesta, niin kuin karjalaisten nimi johtunee Korelasta eli Käkisalmesta. Vatjalaisten merkitystä kuvaa se, että Novgorodin hallintoalueista yhtä kutsuttiin Vatjan viidennekseksi. Laatokkaakin saatettiin kutsua Vatjan mereksi.

Valloittajana tullut Ruotsin suurvalta pyrki käännyttämään inkeroisia ja vatjalaisia luterilaiseen uskoon. **Petrus** eli **Pietari Bång** oli Inkerinmaan superintendenttinä eli piispana jo 1600-luvulla. Hänellä oli kaksi tavoitetta: saada kansa olemaan kuuliainen uudelle hallitsijalle ja käännyttää kreikanuskoisia luterilaiseen uskoon. Vaikka Bång oli vakuuttunut siitä, että luterilainen usko oli oikea ja ”venäläinen” usko perustui suurelta osin erehdyksiin, hän oli yllättävän tahdikas. Hän sanoi, että kreikanuskoisilla on pyhä ehtoollinen niin kuin luterilaisilla. Samoin heillä oli monta kaunista kirkkoisien rukousta. He uskovat Jumalaan kolmessa persoonassa niin kuin luterilaisetkin. He tunnustavat syntinsä ja puhuvat kauniisti Jumalan armosta ja Kristuksen ansiosta. Heillä oli kyllä monta taikauskoista tapaa, mutta piispa sanoi pelkäävänsä, että sisäisessä hurskaudessa he voittivat monet luterilaiset. Se on paljon sanottu luterilaisen puhdasoppisuuden ajan piispalta.

Piispa Bång toivoi, että kohtelemalla lempeästi kreikanuskoisia näiden ja luterilaisten välinen juopa kasvaisi umpeen ja että kreikanuskoiset lopulta siirtyisivät evankelisen uskon puolelle. Vain ”pikku pakkoa” avioliitto- ja papinmaksuasioissa oli sallittu käyttää.

Vatjalaisia ja inkeroisia käännytettiin

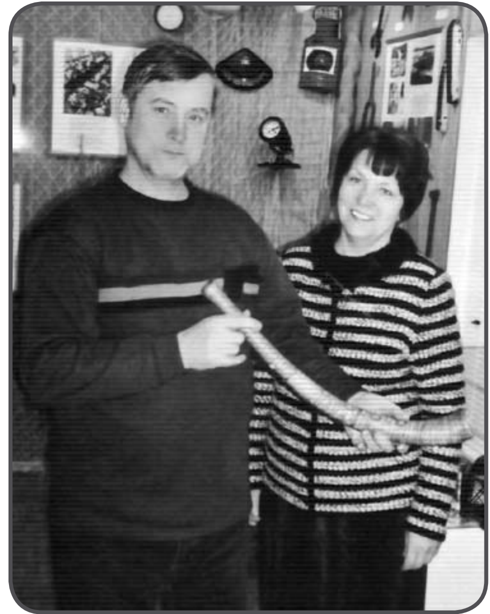
Sama inkeroisten ja vatjalaisten painostaminen jatkui piispa **Juhana Gezeliuksen** aikana. Inkeriläistohtori **Juhani Jääskeläisen** mukaan tämän aikana juurrutettiin Inkeriin käsitys, että luterilaisuus ja suomalaisuus kuuluivat elimellisesti yh-

teen. Suomalaiset papit velvoitettiin käymään vatjalaisten ja inkeroisten kodeissa antamassa opetusta. Suomensukuiset oli opetuksen avulla käännytettävä luterilaisuuteen ja tällä tavoin loitonnettava venäläisistä. Luterilaisten tuli myös käyttää Suomesta tulleiden pukukuosia. Näin he erottautuivat ulkonaisestikin venäläisistä.

Gezeliuksen toiminnan tuloksena lukutaito kohosi kaikkialla, uusia kirkkoja rakennettiin ja kaksikymmentä uutta opettajan virkaa perustettiin. Koulumestarit eli lukkarit määrättiin 1600-luvun lopulla jokaiseen Inkerin seurakuntaan. Venäläiset kuitenkin reagoivat kreikanuskoisen väestön pakkokäännyttämiseen ja muistuttivat, että se oli Stolbovan rauhansopimuksen vastaista, jossa oli taattu uskonnon vapaus. Kauppasuhteet valtakuntien välillä olivat uhattuina. Gezelius oli tyytymätön häneen kohdistettuun painostukseen ja sanoi, että jos ”jo lasketut käännytystyön perustukset” hävitettäisiin, hänen olisi pakko pyytää Suomesta tai Ruotsista vähäistä papinvirkaa, ellei hän tahtoisi joutua pilkan ja naurun kohteeksi.

Ruotsin hallituksen oli määrättävä käännytystyön periaatteet. Niiden mukaan asukkaille oli säilytettävä vapaa uskonnonharjoitus, mikäli he Ruotsin vallan alaisuuteen siirtyessään olivat olleet todella venäläisiä. Jos he taas olivat polveutuneet suomalaisista eivätkä olleet maahan asettuessaan kuuluneet kreikkalaiskatoliseen kirkkoon, olivat pakkotoimet heihin nähden luvallisia. Kun annetut määräykset eivät sallineet syntyperäisten venäläisten käännyttämistä, tarmokas superintendentti velvoitti kreikanuskoisia pappeja antamaan omille seurakuntalaisilleen opetusta kristinuskon alkeista.

Gezeliuksen omien tiedonantojen mukaan hänen menestyksensä käännytystyössä oli niin huomattava, että jo vuonna 1684 oli 3 000 perhettä liitetty luterilaiseen kirkkoon. Vuonna 1686 hän ilmoitti, että inkeroisten ja vatjalaisten keskuudessa oli kokonaisia pitäjiä liittynyt luterilaiseen uskontoon. Vuonna 1688 vallinneen ankaran nälänhädän aikana hänen toimestaan 22 000 henkeä sai elintarvikeapua.

Inkeroisten museon hoitaja Natalia Nikolajevna ja pastori Arvo Survo katsovat paimenen tuohitorvea. Usein Inkerinmaan paimenet olivat Venäjän vallan aikana tulleet Suomesta.

Anna Ivavnovna ja Larin Paraske

1800-luvulla kansanrunojen kerääjät saapuivat vatjalaisten keskuuteen. **Elias Lönnrot** oli Virossa viimeisellä tutkimusmatkallaan loppukesästä vuonna 1844. Viron matka kesti kauemmin kuin hän oli olettanut. Suomenlahti jäätyi, ja Lönnrotin oli lähdettävä jalkapatikassa kiertämään Pietarin kautta kohti kotimaata. Kattilan pappilassa Länsi-Inkerissä hän tapasi opiskelutoverinsa **Juhana Groundströmin**. Tämän vaimo **Engla** oli kerännyt In-

kerin kansanrunoutta. Kylältä noudettiin vatjalaiseukko **Anna Ivavnovna**, joka oli häärunojen taitaja. Lönnrotin keruuvihkoon karttui kokonaista 2 500 runosäettä. Professori **Martti Haavion** mukaan Anna Ivavnovna oli ”kuolevan kansansa todellinen lauluemo”. Hän oli myös viimeinen runonlaulaja, jonka Lönnrot eläessään tapasi. Kattilan kirkkoherran kymmenvuotias poika **Oskar** sai Lönnrotin käynnistä lisää intoa kansanrunojen keruuseen Hänestä tuli Lönnrotin ennustuksen mukaan ”Inkerinmaan sammontakoja”. Oskar Groundström oli myös Kolppanan seminaarin ensimmäinen johtaja. Haavio meni naimisiin inkeriläisen runoilijan **Aale Tynnin** kanssa, jonka runo ”Kaarisilta” on Suomessa hyvin suosittu.

Anna Ivavnovnaakin tunnetumpi runonlaulaja oli inkeroisiin kuulunut **Larin Paraske**. Hän on niitä harvoja naisia, joka on saanut Helsinkiin oman patsaansa. Larin Paraske oli varsinaiselta nimeltään **Paraskeva Nikitina**. Hän oli syntynyt Inkerinmaan Lempaalan Miiskuniemen kylässä vuonna 1833 ja mennyt naimisiin itseään lähes 20 vuotta vanhemman ja sairaalloisen **Gavril Stepanovin** kanssa. Hän kuoli ”68-vuotiaana vanhuuteen” vuonna 1904 Sakkolan (Metsäpirtin) Vaskelan kylässä. Sakkolassa pappina toiminut **Adolf Neovius** sai Larin Paraskelta 1 300 runoa ja loitsua sekä lähes 3 000 sananlaskua ja arvoitusta, itkuvirsiä ja kansantapojen selityksiä. Heidän yhteistyönään syntyivät laajimmat kan-

Vatjalaiset kulttuurin pelastajat Tanja ja Sergei Jefimov.

Vatjalainen Sergei Jefimov ja Arvo Survo kokeilevat vanhaa vatjalaista kannelta vatjalaisten museossa Luusitsan kylässä. Sittemmin museo ainutlaatuisine esineineen tuhopoltettiin.

sanrunouden muistiinpanot sitten Lönnrotin päivien.

Myös kansanrunojen kerääjä **Taneli Europaeus** kävi Inkerinmaalla, joka osoittautui olevan edelleen runsas runoaitta. Sieltä ovat peräisin Kullervo-runot. Kun hän tuli Liissilään inkeroisten pariin, nämä suhtautuivat häneen hyvin epäilevästi niin kuin muihinkin kulkijoihin. Nuo ihmiset eivät olleet nähneet kirjoitusmustettakaan, vaan luulivat mustetta myrkyksi, jolla Europaeus myrkytti kaivot. Tämä taas aiheutti seudulla riehuneen koleraepidemian. Miesparka oli huutavassa hukassa. Hänen piti juoda mustepullon sisällys todistaakseen, ettei se ollut myrkkyä. Ei tiedetä, miten tuo ”musta kalja” vaikutti häneen, mutta kiireen vilkkaa hänen kerrottiin paenneen inkeroisten mailta.

Moision herralla ensi yön oikeus

Professorit **Lauri Kettunen** ja **Lauri Posti** saivat 1900-luvun alkupuolella paremman vastaanoton vatjalaisten mailla. He löysivät vatjalaisilta seuraavanlaista elämänviisautta: *Harakat kun ei räkättäisi, ei pesää löydettäisi*, *Kunnes pari menee yhteen, siihen asti piru kymmenen paria kenkiä kuluttaa*, *Sudella on yhdeksän miehen järki, mutta karhulla yhdeksän miehen voima*, *Se ei ole sinun jäniksesi, joka ei ole laukussa*, *Parempi on hyvän tytön pihamaalla kuin pahan tytön kainalossa* ja *Voin kanssa menee rautalankakin alas*. Vatjalaisilla oli myös arvoituksia, kuten esimerkiksi *Kaksi veljeä yli orren katsovat, mutta toinen toistaan eivät tunne* (vastaus: silmät), *Sisar tulee veljensä luo, mutta veli piiloutuu* (vastaus: yö ja päivä), *Neljä miestä yhden hatun alla* (vastaus: pöytä).

Vatjalaisia pyrittiin vieroittamaan omasta kielestä ja kulttuurista nöyryyttämällä. Heidät leimattiin alkukantaiseksi kansaksi ja vatjan kieltä haukuttiin nautojen kieleksi. Muuan vatjalainen muisteli Kettuselle ja Postille, että häntä lyötiin viivaimella käsille ja hänet pantiin polvilleen nurkkaan, kun hän ei osannut venäjää. Toinen kertoi, kuinka muinoin sulhasen oli vietävä nuorikkonsa häiden jälkeen ensimmäiseksi yöksi moision eli kartanon herran viihdyttäjäksi. Aamulla sulhasen piti hakea morsian ja vielä nöyryytyksen huippuna kumartaa kolme kertaa moision herralle. Oli toki hauskaakin, sillä virpo- eli urpopäivänä urvottiin pitkillä urpovitsoilla. Pääsiäisaamuna palattiin keräämään palkaksi kananmunia, rinkeleitä ja prenikoita.

Vatjalaiset ja inkeroiset ”ryssiä”

Toisen maailmansodan aikana saksalaiset joukot piirittivät Leningradia. Suuri osa Inkerinmaata oli saksalaisten hallussa. Vuosina 1943–1944 noin 63 000 inkeriläistä siirrettiin Suomeen. Siirrettyjen joukossa oli myös inkeroisia ja vatjalaisia, jotka olivat pitkälti venäläistyneet. Heidän sopeutumisensa Suomeen oli professori **Pekka Nevalaisen** mukaan vaivalloista. Koti-ikävä ja puheet takaisinpaluusta olivat heillä yleisiä. Käytännön ongelmana oli se, että monet inkeroiset olivat kalastajia. Heistä vain harvat pääsivät Suomessa omaan ammattiinsa. Suomen kantaväestön kanssa inkeroisilla ja vatjalaisilla oli tavallista enemmän kahnausta etenkin kielivaikeuksien takia. Suomalaiset luulivat heitä ”ryssiksi”, ja kohtelu oli silloin sen mukaista.

Inkeroiset ja vatjalaiset ovat olleet tuhoutumisen partaalla kansakuntina, mutta

he ovat heräämässä yhdennellätoista hetkellä. Vatjalainen **Sergei Jefimov** ja hänen vepsäläinen vaimonsa **Tatjana** perustivat vuonna 1997 vatjalaismuseon Luusitsan kylään Länsi-Inkeriin. Museo on poltettu kaksi kertaa. Onneksi museon esineet oli kuvattu ja piirretty, joten ne voitiin siirtää internetiin. Sergein vanhemmat puhuivat vielä vatjaa niin kuin koko kylä. Sergein ja Tatjanan häissä kyläkuoro lauloi vatjaksi. Laulu valtasi Tatjanan niin, että hän unohti olevansa omissa häissään. Siis vielä vuonna 1977 Luusitsan kylässä laulettiin kalevalaisittain.

”Vatjakin kohoaa lentoon”

Vatjan kieli on saanut ystävän yllättävältä taholta. Pietarissa turkkilaissyntyinen **Mehmet Islamov** opettaa vatjaa pienelle ryhmälle. Hänen intonsa on tarttunut muihinkin. Luusitsan kylässä asuvat **Antonina** ja **Nikolai Antonov** puhuvat yhä vatjan kieltä. Antonina uskoo vatjan kielen tulevaisuuteen: ”Viro on ollut kuin lintu, joka räpytteli siipiään, mutta jolla ei ollut ilmaa siipien alla. Mutta kun tuuli alkoi puhaltaa, Viro nousi lentoon. Myös meillä vatjalaisilla on mahdollisuus kohota lentoon.” Antonina kertoi olleensa töissä kalatehtaassa, Nikolai oli merimies ja kalastaja. Monet vatjankieliset kalojen nimet tuntuvat suomalaisista tutuilta, kuten esimerkiksi: säynes, lahna, ahva, särki, hauki, lohi, siika ja ankeria.

Myös inkeroiset olivat yleensä kalastajia. Jos vatjan kielen taitajia on vain muutamia kymmeniä, niin inkeroisia on arvioitu olevan yli 300 henkeä. Enimmillään heitä on ollut 1800-luvullä lähes 30 000. Inkeroisilla on Soikkolanniemen Vistinän kylässä oma museonsa, jota hoitaa innostuneesti venäläinen **Natalia Nikolajevna**, jonka anoppi on inkeroinen.

Inkeroisnaisen kansallispuku Soikkolanniemen Vistinän inkeroismuseossa.

”Medde´e Isä taivaaz”

Inkeriläispappi **Arvo Survo** on kääntänyt Isä meidän -rukouksen ensimmäisen kerran vatjalaisten historiassa heidän omalle äidinkielelleen. Tässä se on pelkistetyssä ja hieman yksinkertaistetussa muodossa:

Medd´e Isä taivaaz,
pyhicetty ôlgoo Sinu nimi,
saago Sinu riikki,
syndyköö Sinu tahto
niin maal kui taivaaz.
Ann(a) meile tänävä
medd´e jôgapäiväine leipä
ja ann(a) meile medd´e synnid andôôhs,

niku mööci andôôhs-annamm nenile,
ced ôvad meitä vasso rikkonu.
Eläka saa meitä ciuzauhsee,
mutt(a) päässä meitä pahassa.
Ku Sinu on riikki, rammo ja kunnia.
Aamen.

Omal maal -laulu kuuluu ”ingerexi” eli runo-inkeroiseksi Arvo Survon kääntämänä:

Omal maal, omal maal,
omal kodimaal,
koal rauhan saan syämehein,
miä sinne kaihoon ain!

Ei tämä maa oo oma maa,
see ono veeraz maa,
miun ädinmaani Ingermaa,
miä sinne kaihoon ain!

Tääldä kohti maadammo
loon miä silmänid,
seel ono äijöin sebroloi,
miä sinne igävöin!

Päivöi uuzi, ihala,
leenöö kohtago,
havahu, noize Ingermaa,
siul siunooz annedaa!

Ädinmaa tarkoittaa isänmaata eikä äidinmaata niin kuin ehkä luulisi. Koal tarkoittaa missä, äijöin paljon, sebroloita ystäviä ja leenöö tulla.

Messuja vatjaksi ja inkeroiseksi

Arvo Survon mielestä on hyvin tärkeää, että vatjalaisten ja inkeroisten kaltaisia vähemmistökansoja muistetaan. Hän jatkaa, että vatjalaisille kuuluu sikäli hyvää, että heidät on syksyllä 2008 hyväksytty Venäjän alkuperäiskansojen luetteloon. Näin ollen heille saattaa olla odotettavissa valtiollistakin tukea. Inkeroiset eivät tiettävästi ole vielä mukana luettelossa.

Arvo Survon mielestä vatjalaisten ja inkeroisten kielten todellista elpymistä voisi olla vain siinä tapauksessa, että näillä kielillä alettaisiin pitää jumalanpalveluksia. Hän on jo vatjantanutkin *Inkerehen Korpimessua*, joka on runoiltu kalevalamittaan. Arvo Survon Korpimessusta on kiinnostuttu Suomessa aina Sibelius-Akatemiaa myöten. Inkeroisten kielellä Korpimessu pitäisi hänen mukaansa pyrkiä elvyttämään omaperäisimmässä muodossa, muuten se muistuttaa liikaa suomalaismurteita. Inkerin elvyttämisessä tulisi laajemminkin ottaa vaikutteita inkeroisesta pelkästään siitä syystä, että inkeroinen on jättänyt oman jälkensä koko Inkeriin. Alkuperäisempi inkeroinen selviää parhaiten kalevalaisista runoista.

”Omia korpimessuja voisi pitää niin paikan päällä esimerkiksi kulttuurikeskuksissa kuin myös esimerkiksi Jaamassa, Pietarissa ja ainakin joskus Kupanitsassa, jonka murteessa on vaikutteita niin inkeroisesta kuin vatjastakin. Silloin tällöin messuja näillä kielillä voi pitää myös Suomen puolella. Niitä ei edes tarvitsisi tulkita. Saarna olisi kuitenkin suomeksi. Raamatun tekstit voisivat olla kaksikielisiä”, pienten sukukansojemme ystävä Arvo Survo kertoo. ◐

Kirjoittaja on rovasti ja kirjailija, joka on kirjoittanut mm. kirjan ”Arvo Survon matkassa Viipurista Volgan mutkaan” (Kirjapaja 2007).

Maria Mullonen on poissa

Petroskoin valtionyliopisto, itämerensuomalaisten kielten ja kulttuurin tiedekunta, omaiset ja läheiset ilmoittavat syvästi surren, että 7. joulukuuta 2008 on poistunut luotamme Anna-Maria Mullonen, professori, Karjalan tasavallan tieteen ansioitunut toimihenkilö ja Venäjän Federaation korkeakoulun ansioitunut toimihenkilö. Viimeiset hyvästelyt jätetään 10. joulukuuta klo 11–12 surusalissa Volnajakatu 4. Maria Mullonen haudataan Matroosassa hänen pyyntönsä mukaan.

Rakastetun ja arvostetun opettajamme muistoksi

Anna-Maria Mullonen syntyi 20.03.1930 Leningradin alueen Oravan kylässä inkeriläiseen perheeseen. Sodan alkaessa hän oli Leningradissa, josta sittemmin joutui evakkoon Siperiaan. Vuonna 1949 hän alkoi filologiset opintonsa Petroskoissa, Karjalais-suomalaisessa valtionyliopistossa. Valmistuttuaan hän jatkoi opintojaan Neuvostoliiton Tiedeakatemian Kielitieteen instituutin jatkokoulutuslaitoksessa.

Maria Mullosen työura yhdisti saumattomasti kaksi alaa: opetuksen ja tutkimuksen. Vuosina 1958–1970 hän oli Neuvostoliiton tiedeakatemian Karjalan haaraosaston Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin tutkijana. Silloin hän oli kulkenut pitkiä taipaleita tallentaakseen vepsän ja karjalan kielten aineksia. Tuloksena oli yhteistyössä tutkija **Maria Zaitsevan** kanssa tehdyt perusteellinen *Vepsän kielen sanakirja* sekä *Vepsän kielen näytteitä* -kokoelma.

Vuonna 1970 Maria Mullonen siirtyi töihin valtionyliopistoon. Hän luennoi nykysuomen kielioppia, leksikologiaa, fennougristikkaa ja muita aineita. Vuosina 1974–1989 hän johti myös suomen kielen ja kirjallisuuden oppituolia.

Opetus- ja hallinnollisten tehtävien ohella hän jatkoi myös tutkimustyötään. Hän julkaisi lukuisia suomen kielen oppikirjoja kouluille ja yliopistoille. Suurella luovalla innolla koottu inkerin murteiden näytteiden kokoelma – *Elettiinpä ennen Inkerissä* – näki päivänvalon 2004. Viimeisiä isoja töitä oli *Uusi venäläis-vepsäläinen sanakirja*, jonka hän julkaisi vuonna 2007 yhteistyössä tutkija **Nina Zaitsevan** kanssa.

Suurista saavutuksista ja hedelmällisestä työstä tieteen ja koulutuksen alalla Maria Mullonen sai Karjalan tasavallan ansioituneen tieteentoimihenkilön ja Venäjän Federaation ansioituneen korkeakoulun toimihenkilön arvonimet. Hänet palkittiin monilla kunniakirjoilla ja *Znak potsheta* -kunniamerkillä.

Maria Mullonen oli useiden opiskelijapolvien lempiopettaja. Vaativaisena ja samalla ystävällisenä hän teki parhaansa herättääkseen opiskelijoissa mielenkiintoa opiskeluun ja tutkimiseen, jakoi reilusti tietojaan ja taitojaan, halusi olla aina varma, että asiat on omaksuttu. Hän oli aina valmis neuvomaan ja antamaan apua opiskelijoille ja nuoremmille kollegoilleen. Tulemme kaipaamaan häntä.

Petroskoin valtionyliopiston itämerensuomalaisten kielten ja kulttuurin tiedekunta.

Juttu julkaistu Karjalan Sanomissa, Viestille sen toimitti Aleksanteri Kirjanen.

Karjala-aiheisia TV-elokuvia

Greger Grönqvist

Yleisradio lähettää juhlakauden aikana Greger Grönqvistin tekemiä ja FST-kanavan tuottamia elokuvasarjoja. TV2 lähettää neliosaisen sarjan *Pakkoluovutetut alueet* (Landet som Stalin tog). FST5-kanava lähettää uusintana *Karjalan kolme kaupunkia* –sarjan (Karelens tre städer).

Pakkoluovutetut alueet –sarjassa, joka sai ennätysmäiset katselijaluvut FST-tuotantona, esiintyy useita Karjalan puolestapuhujia sekä tutkijoita, mm. Heikki A. Reenpää, Pentti Malaska, Risto Kuisma, Jutta Zilliacus, Markus Lehtipuu, Raimo Ragnar Nordström ja monet muut.

Karjalan kolme kaupunkia –sarjassa esiintyy mm. Gustav Hägglund, Alexander Stubb, Per-Erik Floman, Lasse Pöysti, Jaakko Salonoja, Sven Him, Martti I. Jaatinen, Juha Lankinen, Rauno Meriö; kaikilla juuret Karjalassa.

Inkerin kärsimysnäytelmä

Tammikuussa alkaa Grönqvistin uusi viisiosainen sarja, *Ingermanland, Inkerinmaa*. Inkeristä on tehty ajankohtaisraportteja ja henkilökuvia, mutta FST yrittää kertoa kattavammin inkeriläisten eri vaiheista. Inkeriläisten kansanmurha kun ei ole ollut suosittu puheenaihe meillä Suomessa. Sarjassa tapaamme myöskin Inkerinmaan alkuperäiskansojen, vatjalaisten ja inkerikkojen viimeiset edustajat. Varsinkaan vatjan kielen puhujia ei ole jäljellä enää kuin muutama.

Pakkoluovutetut alueet / TV2

- Karjala takaisin (1/4) to 11.12.2008 klo 19.20
- Suomalaisia kyliä Venäjällä (2/4) to 18.12.2008 klo 19.20
- Menetetty Petsamo (3/4) to 25.12.2008 klo 19.00
- Hautausmaiden viidakko (4/4) to 1.1.2009 klo 19.20

Karjalan kolme kaupunkia / FST5

- Ei löydy Viipurin vertaista (1/3) ti 16.12.2008 klo 18.30, uusinta su 21.12.2008 klo 20.50
- Sortavala oli Laatokan portti (2/3) ti 23.12.2008 klo 20.25, uusinta ke 24.12.2008 klo 15.52
- Käkisalmi – omenakukkain kaupunki (3/3) ti 30.12.2008 klo 20.25, uusinta ke 31.12.2008 klo 15.15

Inkerinmaa

- Inkerin huomenlahja (1/5) to 15.1.2009 klo 21.00, uusinta la 17.1.2009 klo 17.00
- Maaorjuuden jälkeen tulivat bolsevikit (2/5) to 22.1.2009 klo 21.00, uusinta la 24.1.2009 klo 17.00
- Kylä keskellä sotaa (3/5) to 29.1.2009 klo 21.00, uusinta la 31.1.2009 klo 17.00
- Vainojen ja kansanmurhan jälkeen (4/5) to 5.2.2009 klo 21.00, uusinta la 7.2.2009 klo 17.00
- Pako kansankotiin (5/5) to 12.2.2009 klo 21.00, uusinta la 14.2.2009 klo 17.00

Ei löydy Viipurin vertaista on tunnin mittainen, muut ohjelmat kestävät 30 minuuttia.

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Osa 2. Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Seuraava pikkuinen juttu antanee kuvan millä tavalla kumpikin sotivista osapuolista kohteli siviilejä sodan alussa.

Muutamaa viikkoa ennen saksalaisten saapumista kylään venäläinen osasto viipyi kylässä muutaman päivän. Lähtiessään eräs sotilas otti meiltä pienen alumiinikannun, kuksinan. Se harmitti äitiä niin paljon, että äiti meni osaston perään lähikylään Nuijalaan ja valitti siellä osaston komentajalle. Sotilas sai pyytää anteeksi ja kannu palautettiin heti takaisin. Saksalaiset taas ottivat meiltä mitä halusivat, eikä meillä ollut mitään mahdollisuutta valittaa kenellekään. Hehän olivat voittajia! Meidän olettamuksemme ja toivomme silloin oli, että he olisivat meidän vapauttajiamme.

Meidän nuori harjoittamaton koiranpentumme, Malchick, juoksenteli siellä täällä huolettomana heiluttaen häntäänsä kaikille. Eräänä päivänä ilmestyi jostain upseeri mukanaan täysikasvuinen saksalainen paimenkoira tervehtimään meidän Malchickia. Olin iloinen että koiramme nyt saisi seuraa ja kenties vanhempi koira näyttäisi rotunsa käytöstapoja meidän penikallemme. Isäni ja me veljekset olimme kaikki paikalla. Oli kuitenkin ilmeistä, että upseeri halusi koirien tappelevan. Isä sanoi minulle hiljaa, että veisin Malchickin pois. Upseeri ei sallinut sitä. ”Nein, nein,” jätä koira siihen. Hän tökki ja tökki kepillään koiraamme ja usutti omaansa. Me pelästyimme, sillä tästä ei ollut mitään hyvää odotettavissa. Joko Malchick joutuisi täysikasvuisen koiran repimäksi tai vihaisen upseerin ampumaksi - kenties myös mekin - jos se, vastoin odotuksia, selviäisi.

Koiramme ei ollut koskaan ollut koiratappelussa. Se ihmetteli upseerin tökkimistä, mutta lopuksi ryhtyi murisemaan ja näyttämään hampaitaan. Upseerin usuttama koiratappelu alkoi. Meidän suureksi hämmästykseksemme Malchick pikkuhiljaa saavutti yliotteen. Sen puraisut olivat tehokkaampia ja oli ilmeistä, että upseerin koira oli alakynnessä. Odotimme jännittyneenä milloin upseeri vetäisisi esiin pistoolinsa. Mihin suuntaan hänen ylpeydentunteensa veisi? Loukattuun vihaan vai reilun pelin hyväksymiseen? Koimme suuren helpotuksen kun upseeri vihdoinkin kiskoi koiransa pois ja meni pois mitään sanomatta. Mietin, että olikohan koira viisaampi kuin sen omistaja ja antoi tahallaan Malchickin voittaa?

Ei ainoastaan näiden tapahtumien johdosta, vaan heidän yleisestä käytöksestään ja sen luomasta ilmapiiristä, rupesi yhä selvemmin näkymään - vaikka meidän olikin vaikea itsemme sitä uskoa - että saksalaiset tulivat tänne valloittajina eivätkä vapauttajina.

Eräs miettivän näköinen sotilas kysyi minulta koulunkäynnistäni (Schule, schule?). Nyökkäsin päätäni, ’kyllä’. Jotensakin ymmärsin, että hän kysyi mitä vierasta kieltä luin. Kun sanoin ”englantia” hän innostui kovasti ja sanoi muutaman sanan englanniksi. Vastasin puolestani ja pystyimmekin keskustelemaan aika pitkään.

Meidän kielitaitomme oli suunnilleen samaa tasoa. (Ihmettelin että pystyin, sillä vaikka olinkin lukenut englantia kaksi vuotta, yksi niistä oli mennyt hukkaan. Ensimmäisenä vuonna nuori venäläinen välinpitämätön ja kevytmielinen naisopettajamme joko ei tiennyt tai ei välittänyt korjata suomalaisittain ääntämiämme englantilaisia sanoja. Seuraavan vuoden myös naisopettaja oli tunnontarkka ja hyvä. Paljon materiaalia täytyi oppia uudestaan.) Olin huomaavinani tämän keskustelun jälkeen jonkinlaista arvonantoa hänen silmissään. Kenties emme olleet niin primitiivisiä kuin miltä näytimme.

Saksalaiset ripeässä toiminnassa

Saksalaiset, kuten venäläiset ennen heitä, asettivat kyläämme kaksi ilmatorjuntapatteria. Yksi oli kotimme lähellä Punanurkka-talon vierellä, toinen kylän toisen pään pellolla. Ne olivat Bofors-merkkisiä tykkejä, ruotsalaista tekoa, ja ampuivat valojuova-ammuksia. Harjoittelun aikana ammus jäi kiinni putkeen, muttei onneksi räjähtänyt.

He olivat juuri saanet putken korjattua, kun alhaalla lentävä venäläinen hävittäjäkone sattui paikalle. Tykki sai täysosuman. Pari kummallista ajoneuvoa ajoi kylään. Niiden teräslevyisiin laitoihin oli asetettu muistaakseni neljä rakettia kumpaankin sivuun. Laukaistessa ne pitivät hirveää ääntä ja nostattivat savupilven ympärilleen. Näimme niitä käytössä myös Tuutarin mäellä. Pystyimmepä seuraamaan raketin lentoa sen laukaisun jälkeenkin.

Tuutarin mäellä käytiin kovat taistelut. Jopa meidänkin kylästämme, viitisen kilometrin päästä, me kuulimme ja näimme saksalaisten Stuka-syöksypommittajien hyökkäävän uudestaan ja uudestaan, tehden hermoja repivää, pelottavaa ääntä, mikä, jos mahdollista oli vieläkin tehokkaampaa kuin itse pommit. Kuulimme jälkeenpäin, että itse Leningradin puolustuksen komentaja, kuuluisa sisällissodan sankari marsalkka Kim Voroshilov henkilökohtaisesti johti venäläisten merisotilaiden valiojoukkueen edessä hyökkäystä saksalaisia asemia vastaan Kotsalan kylässä. (Saksalaisetkin olivat oppineet kunnioittamaan venäläisten merisotilaiden urhoollisuutta.) He valloittivat kylän takaisin, mutta saksalaisten kymmenien hyökkäysten jälkeen he joutuivat perääntymään reservien puutteessa. Voroshilov, joka - kykenemättä pysäyttämään saksalaisten etenemistä Leningradin rintamalla - luultavasti odotti saavansa Stalinilta potkut, tai pahempaa. Hän lienee tavoitellut sankarikuolemaa taistelukentällä. Hänet kutsuttiinkin sen jälkeen takaisin Moskovaan. Hänen henkilökohtainen urhoollisuutensa lienee säästänyt hänet ampumiselta. Marsalkka Zhukov, etenevä uuden sukupolven johtaja, otti komennon syyskuun 12, 1941.

Venäläiset olivat suuressa kiireessä ja paniikissa muodostaneet ’kansan armeijan’, ”opolochennie”, noin 200 000 ’vapaaehtoista’. Jotkut olivat varmaan liittyneet siihen aidoista patrioottisista syistä, mutta enemmistö oli pakotettu. Heille tiukattiin: ”Haluatko auttaa Venäjää?”. Se oli kysymys mihin negatiivinen vastaus ei voinut olla vaihtoehto. Nämä täysin harjoittelemattomat, hämmentyneet ihmiset, useimmat joista eivät koskaan edes olleet pitäneet kivääriä kädessään, tulivat helposti sodan uhreiksi, pystymättä olemaan avuksi.

Eräässä tapauksessa naapurikylän nainen hoitaessaan lehmäänsä huomasi ryhmän heitä varhain aamulla piilottelevan puutarhassa odotellen päivännousua. En tiedä jos hän varotti saksalaisia, mutta kun venäläiset hyökkäsivät, he kaikki saivat surmansa. ’Vapaehtoisista’ 100 000 ei koskaan palanut.

Partisaanit, ViiteisKolumi, jotka myöhemmin tulivat merkittäviksi tekijöiksi sodassa, olivat alkuvaiheessa vähälukuisia ja huonosti valmisteltuja. Kuvaava esimerkki tästä tapahtui Partasissa. Sotavankiryhmän saksalainen vartija vaati ohikulkijamiestä näyttämään henkilöpaperinsa. Vartijan tutkiessa papereita kiskaisi mies äkkiä revolverin taskustaan ja ampui useampia laukauksia osumatta kuitenkaan vartijaan. Säikähtänyt vartija huudahti kauhuissaan, astui pari askelta taaksepäin, nosti kiväärinsä ja ampui miehen kuoliaaksi. Ilmeisesti partisaanin hermot olivat pettäneet. Tämä oli silloin kerrassaan harvinaista. Paikalliset asukkaat, eivät venäläisetkään meidän joukossa, tukeneet partisaaneja tähän aikaan.

Taisi olla myöhään syyskuussa kun ollessani ulkona kuulin kummallista, tasaista ryminää, mikä lisääntyi vain äänekkäämmäksi. Katsahdin ylös taivaalle ja näin hämmästykseksi ihmeellisen, unohtumattoman näyn. Lukematon määrä pommikoneita lähestyi Hatsinasta päin, ilmeisesti menossa Leningradiin. Lähestyessään ne peittivät koko taivaan. Näin kuinka tehokas venäläinen ilmapuolustustykistö keskitti tulensa seinämäiseksi suluksi särkien pommikoneiden muodostelman kärjen. Koneet hajaantuivat, vaan pommit putosivat kuitenkin joka puolelle ja koneet jatkoivat lentoaan. En nähnyt näin kaukaa koneiden putoamisia.

Keskenkasvuisten poikien seikkailuja

Vanhemmillamme oli yllin kyllin omia huolia ja Jussi, meistä vanhin, tapansa mukaan vältti Mattia ja minua. Me jäimme omin päin ja sehän sopi meille hyvin. Ikäistemme tapaan kaikkialla, me tutkimme mielenkiintoisia asioita ympärillämme. Ja mikäs enemmän mielenkiintoista kuin olla panssarivaunun sisällä? Siellähän oli kaksi niitä upotettuna maahan venäläisten hylkääminä kylämme pellolla ei kilometriäkään meistä, Nuijalaan (linnaan) päin. Tuumasta toimeen. Matti, vanhempana tietysti kiipesi sisään ensin. Minä jäin vartioimaan vaunun päälle. Siellä oli kaiken näköisiä instrumentteja ja ties mitä. Meillä ei ollut ruuvimeisseliä mukana, mutta Matti pystyi kiskomaan irti joukon pattereita ja pikku lamppuja. Ennen myös sisään kiipeämistä vilkaisin ympärilleni ja yllätyin huomatessani kahden sotilaan lähestyvän meitä Nuijalasta päin. Sanoin Matille että tulisi nopeasti pois, hyppäsin alas ja juoksin vaunun sotilaita piilottaman näköpiirin sisällä pois. Hyppäsin matalaan ojaan, mikä oli tuskin kyllin syvä piiloutumaan. En voinut edes nostaa päätäni.

Matilla ei ollut aikaa. Hänen täytyi piiloutua vaunun sisälle. Kuulin saksalaisten puhuvan keskenään. Yhtäkkiä kuului kiväärin laukaus. ”Hyvä Jumala, he ovat ampuneet Matin” Olin kauhun vallassa, itkin hiljaa. Odotin kunnes kuulin sotilaiden kävelevän pois. Nostin varovasti päätäni ja voi kauhistus! Siellä Matin haamu käveli minua päin. Nyt olin ihan päästäni sekaisin. Matti näki ilmeeni, nauroi ja sanoi: ”En ole mikään kummitus. Ei ne saksalaiset minua ampuneet.” Sitten hän kertoi, että ne sotilaat olivat myös nuoria, ei niinkään paljon meitä vanhempia. Yksi heistä ampui vaunua nähdäkseen miten kuula iskisi panssariin. Yksi kiipesi ylös, mutta Matti pystyi olemaan piilossa hänen näköpiiristään. Tämä taisikin olla ensimmäinen venäläinen panssarivaunu minkä nuo nuoret sotilaat olivat nähneet. Matti malttoi jopa ottaa irrottamansa patteritkin mukaan.

Muutama päivä myöhemmin päätin itsekin omin päin tutkia panssarin sisustan. En tuntenut instrumentteja, enkä nähnyt mitään sopivaa otettavaksi. Takaisin tullessani jouduin avonaisella pellolla lähel-

lä panssareita kahden kevyen venäläisen pommikoneen pommisateen alle. Katsoessani pommit näyttivät tulevan suoraan päälleni. Hyppäsin taas samaan ojaan. Tällä kertaa kahmaisin kiinni ruohosta molemmin käsin pommien räjähdellessä ympärilläni. Peloissaan, mutta samalla kiitollinen että olin elossa, katsoin kuinka koneet kääntyivät kiireesti takaisin Leningradiin päin. Ne varmaan pitivät maalitauluinaan omia lähellä minua olleita hylättyjä panssareita.

Pian yllätyin toisen kerran avonaisella pellolla. Olin mennyt Partasin kansakoulun lähellä olleeseen kaalimaahan hakemassa ennestään monta kertaa perkotun kaalimaan kaalin jätteitä; mitä tahansa syötäväksi kelpaavaa. Kurkelasta päin ilmestyi matalalla lentävä tylpän muotoinen venäläinen hävittäjäkone, alle 100 metriä korkealla. Näin lentäjän hyvin selvästi. Aika pysähtyi. Siinä hirveässä melussa yritin päättää kummassa asennossa olisin pienin maali, seisoessani vai maatessani. Päätin seistä. Joskus 30 sekuntiakin tuntuvat elämän mittaisilta. Tämä oli sellainen hetki. ⦶

Heimoveteraanit juhlivat pikkujoulua

Anne Tuohimäki

Lauantaina 13.12.2008 oli alun neljäkymmentä henkilöä kokoontunut Inkerikotiin pikkujoulun merkeissä. Kysymyksessä oli heimoveteraanien jo perinteeksi muodostunut pikkujoulujuhla.

Juhlaväki koostui heimoveteraaneista, puolisoista, omaisista ja ystävistä. Myös monen jo edesmenneen veteraanin puoliso oli saapunut kyseiseen tilaisuuteen.

Helsinkiläisistä olivat paikalle tulleet Aleksanteri Dubbelman, Jooseppi Kouhia sekä Jussi Vehk'oja. Lahdesta taasen olivat saapuneet Juho Melnikov ja Matti Talja.

Tilaisuuden alussa Sotavahinkosäätiön puheenjohtaja Peter Küttner luovutti veteraaneille säätiönsä muistomitalin, jonka on suunnitellut kuvanveistäjä Heikki Häiväoja. Kaikki paikallaolijat saivat hetken tutustua mitaliin sen kiertäessä kädestä käteen.

Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja Markku Seppä ja Helsingin seudun sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Pentti Laamanen toivat myös järjestöjensä tervehdykset juhlaan.

Sotaveteraaniliiton naiset sihteeri Anni Grundströmin johdolla olivat loihtineet notkuvan tarjoilupöydän jouluiseen malliin, tarjolla oli kinkkua, piirakoita, torttuja ja pipareita sekä juomaksi glögiä tai kahvia.

Jouluiset yhteislaulut harmonikan säestyksellä ja esilaulajan avustuksella siivittivät joulupöydän antimien nauttimista.

Nöyrää kunnioitusta ja kiitollisuutta heimoveteraaneja kohtaan tuntien katselin heitä, jotka jo melko korkean iän saavuttaneina, hyvin suoraryhtisinä ja virkeän oloisina istuivat pöydän ympärillä. ⦶

Rautainen mies ja Ambomaan Agricola

Lähetyssaarnaaja Martti Rautanen oli kaikkien aikojen merkittävin inkeriläinen

Heikki Tervonen

Suomen kaikkien aikojen merkittävin lähetystyöntekijä on ollut ”Ambomaan Agricola” ja ”Rautainen mies” inkeriläissyntyinen Martti Rautanen. Hän on ollut myös kaikkien aikojen merkittävin inkeriläinen. Häntä on syytä muistaa tänä vuonna, kun Suomen kirkon suurin lähetysjärjestö Suomen Lähetysseura on toiminut 150 vuotta. Sen enempää se kuin Lounais-Afrikassa sijaitseva Namibiakaan eivät olisi ilman sitä mitä ne nyt ovat ilman Martti Rautasen ja hänen työtoveriensa uraauurtavaa työtä.

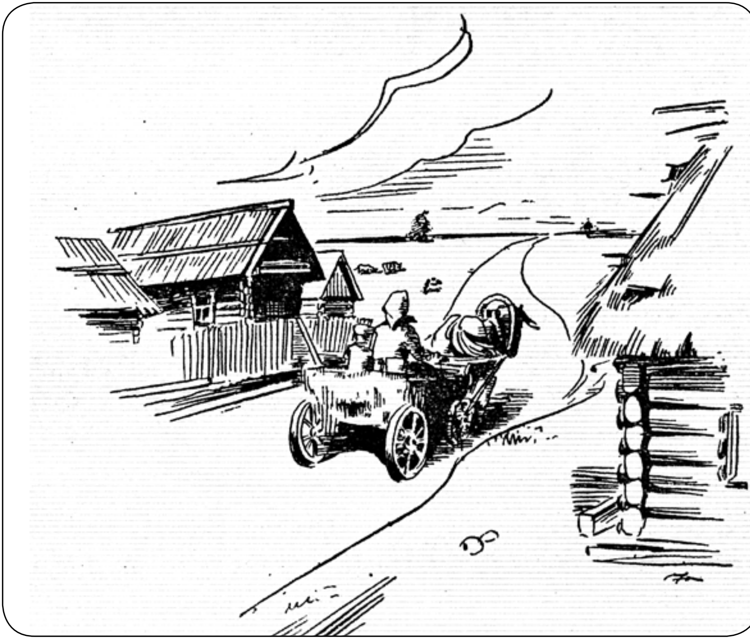
Suomen Lähetysseura perustettiin Pyhän Henrikin päivänä vuonna 1859. Martti Rautasta (1845–1926) voi hyvin verrata Suomen keskiaikaiseen kansallispyhimykseen piispa **Henrikiin**, joka tuli Suomeen julistamaan evankeliumia ja järjestämään kirkollisia oloja. Samalla tavoin Martti Rautanen työtovereineen vei evankeliumin liekkiä Ambomaalle Lounais-Afrikkaan. Häntä on nimitetty myös Ambomaan Agricolaksi, koska hän käänsi Uuden testamentin ja lopulta koko Raamatun ndongan kielelle ja loi näin paitsi kirkollisen elämän myös kirjakielen ja kulttuurin perustan.

Lähetys-Sanomien välityksellä lähetysrakkaus levisi eri puolille Suomea ja Inkerinmaalle. Kattilan kirkkoherra **Waldemar Zilliacus** oli syttynyt lähetystyölle. Lähetyssanomia tuli myös Martti Rautasen kotiin. Tämä sijaitsi Novasolkan seurakunnan Tikanpesän kylässä. Martin isä **Pietari Rautanen** oli paljon poissa kotoa milloin hovin töissä milloin rahdinajossa. Hän oli viinaan menevä mies, ja niin perheen lasten oli tukeuduttava äitiin **Annaan**. Isä kuoli Martin ollessa vain 12-vuotias ja Martti joutui yhdessä äidin kanssa kantamaan vastuun koko perheestä. Martti muisteli myöhemmin tuota elämänsä vaihetta hirveänä aikana, jolloin usein täytyi itkeä.

”Kova pää, vielä kovempi lukuhalu”

Kun Martti meni rippikouluun, hän pääsi asumaan Zilliacuksen pappilaan. Uskova äiti ei kuitenkaan valittanut osaansa, vaan kiitti ja rukoili polvillaan. Äiti oli opettanut Martin lukemaan ja Zilliacus opetti rippikoulun ohessa hänelle kirjoitusta ja muita aineita. Kun äiti tuli noutamaan Marttia kotiin, kirkkoherra sanoi: ”Teidän täytyy olla Jumalalle kiitollinen Martista. En ole nähnyt kenelläkään toisella sellaista lukuhalua kuin Martilla. Kova on tosin pää pojalla, mutta vielä kovempi on lukuhalu.”

Lähetysrakkaus oli tarttunut myös Marttiin. Hänessä heräsi kaipuu lähteä itsekin lähetystyöhön. Äiti oli ajatellut samaa ja rukoillutkin asian puolesta. Joskus äiti ja poika olivat keskustelleetkin asiasta. Kumpikin toivoi ja samalla pelkäsi sitä, mutta ennen muuta he kysyivät Jumalan tahtoa. Kun sitten Suomen Lähetysseuran perustettuun lähetyskouluun etsittiin oppilaita, Martti haki sinne kirkkoherran tukemana. Hänet hyväksyt-

Nuori Martti ja Annukka äiti matkalla kirkkoon Inkerinmaan tiellä (Piirros: Yrjö Kohonen: Rautainen mies, Kuva ja Sana 1945).

tiin kouluun, mutta syystä tai toisesta hän tuli äitinsä kanssa Helsinkiin vasta kesällä 1863, vaikka koulu oli alkanut jo edellisen vuoden marraskuussa. Opettajana oli Rautasille ennestään tuttu Pietarissa toiminut pappi **A.W. Lucander**, josta tuli Martin hyvä hengellinen tukija. Valitettavasti Lucander kuitenkin kuoli pian.

Koulun johtajana oli sotilaspappina toiminut **K.G.J. Sirelius**, jolla oli vaikeuksia tulla toimeen Martin kanssa. Tästä tuntui, että Sireliuksen mielestä hän oli laiska, kun hän sairasti. Hän muka tuhlasi, jos pani pienenkin summan johonkin tarpeelliseen. Hän ei kyennyt, kun tarvittiin jonkin tehtävä suorittaja. Sirelius ei sietänyt Martin selittelyjä, vaan sanoi heti: ”Ole vaiti, sinä et ymmärrä mitään”.

Kun koulusta valmistui viisi nuorta miestä lähetyssaarnaajiksi, Martti oli heistä sekä koulumenestyksen että terveydenkin vuoksi viimeinen. Kauan mietittiin, voitiinko häntä lähettää ollenkaan. Martti luotti tässäkin Jumalaan: ”Pääsenkö lähetysmaille vai en, sitä ei määrää kukaan ihminen, vaan sen määrää Jumala.” Hän oli varautunut myös toiseen mahdollisuuteen: lähtemään kansakoulunopettajaksi Inkerinmaalle. Lopulta hänet valittiin mukaan. Äitikin tuli Novasolkasta lähetysjuhlille, jonka kohokohtana oli lähetyssaarnaajien vihkiminen Helsingin Nikolainkirkossa, nykyisessä tuomiokirkossa.

Martti löysi afrikkalaisen elämänkumppanin

Matka kaukaiselle lähetyskentälle kulki Saksan Barmenin kautta laivalla Etelä-Afrikkaan ja sieltä Lounais-Afrikkaan. Barmen oli Reinin Lähetysseuran keskuspaikka. Saman lähetysseuran Hereromaan lähetyksen keskus oli Otjimbingwessa, jossa suomalaiset lähetit opiskelivat hererokieltä ja tutustuivat käytännön lähetystyöhön. Sitten matka jatkui härkävankkureilla kohti pohjoista Ambomaata. Matkalla mukana ollut

amerikkalainen kauppias **Fredrik Green** pani merkille, että suomalaisista lähetystyöntekijöistä Martti Rautanen ja **Pietari Kurvinen** näyttivät hereropalvelijoille avuliaisuudessa hyvää esimerkkiä. He olivat omiaan matkustamaan Afrikassa, sillä kaikissa vaikeuksissa ja vaivoissa he olivat aina hyvällä mielellä ja heillä oli aina hyvä sana jokaiselle matkaseuran ihmiselle. Toisiaan he piristivät matkaa soitolla. Rautanen töräytteli torvea ja Kurvinen soitti viulua.

Otjimbingwessa Martti Rautanen tutustui tulevaan vaimoonsa **Friedaan**, jossa virtasi myös afrikkalaisen namaheimon verta. Rovasti **Yrjö Kohonen** kirjoitti elämäkertakirjassa *Ambomaan apostoli Martti Rautanen* (Kuva ja Sana 1946): ”Sitoessaan kohtalonsa Frieda Kleinschmidtiin Martti Rautanen tajusi tuskin itsekään sitovansa samalla oman kohtalonsa Afrikkaan. Hänet oli puolestaan valmistettu yksinäistä Afrikkaa varten. Hänen alhainen sukunsa ei häntä houkutellut mukavampiin oloihin. Päinvastoin hän oli kotimaassaan saanut osakseen väheksymistä. Täällä hän tunsi ensi kerran olevansa mies paikallaan. Täällä hän sai olla itsenäinen. Täällä hän sai uhrata kaikkensa Herran työhön, vuodattaa jakamattoman sydämensä sille alttarille, jossa pieni kylvi suurta siementä.”

Raamattu kääntyi heimokielelle

Jo lähetyskoulussa pastori Sirelius oli korostanut, että seurakunnan synnyttyä oli saatava maan kielelle Pyhä Raamattu. Ambomaalla tosin tapahtui, että paikallinen kirjakieli luotiin ja ensimmäiset kirjat ilmestyivät ennen kuin ainoatakaan paikallista ihmistä oli kastettu. Ambokirjallisuuden esikoisena ilmestyi Pietari Kurvisen aapinen eli *ABD-kirja* (ndongan kielessä ei ole c-kirjainta), joka painettiin Helsingissä 1876. Ylivoimaisesti merkittävimmän elämäntyön raamatunkäännöstyön ja muun kristillisen kirjallisuuden luomisessa teki Martti Rautanen, joka käänsi ensin Uuden testamentin, sitten koko Raamatun Ondongan heimon kielelle ndongaksi. Hän kehitti kielen opiskelussa oman menetelmänsä. Hän merkitsi jokaisen uuden ndongan kielen sanan sille kuuluvine merkityksineen paperisuikaleelle. Tällaiset suikaleet hän pisti pyörivässä kehyspuussa oleviin nauloihin, joista ne olivat helposti löydettävissä.

Martti Rautanen myös käänsi ja sepitti virsiä. Virsikirjamme virrellä numero 405 *Kirkkautta kohti kulje / kilvoitellen uskossa* on merkillinen historia. Martti Rautanen käänsi tämän **J.J. Winklerin** 1700-luvun alussa sepittämän virren ndongaksi vuonna 1884. Lähetyssaarnaaja **Heikki Saari** suomensi sen vuonna 1922. Se tuli vuoden 1938 suomalaiseen virsikirjaan. Virsi on kuin Martti Rautasen elämän kuvausta. Se loppuu säkeistöön (nykymuodossa): ”Herran voimin rohkeasti / nouse yhä uudestaan. / Luota Herraan loppuun asti, / kerran sinut kruunataan.”

Martti Rautasella ja muilla läheteillä oli paljon vaikeuksia voitettavana. Niissä Martti Rautanen luotti yksin Jumalaan. Kun hänen viisivuotias **Heikki**-poikansa kuoli, hän sanoi: ”Herra antoi, Herra, otti, kiitetty olkoon Herran nimi.” Noin vuoden kuluttua Heikin kuolemasta syntyi Rautasille poika, joka sai nimekseen **Martti Ludvig**, mutta hän seurasi kolmivuotiaana veljeään ikuisuuteen. Kun lähetystyö oli kokonaan heimopäälliköiden ailahtelevien ja epäluuloisten mielialojen varassa, Martti Rautanen uskoi: ”Ellei Herra minua aja pois työalalta, ei kukaan muu voi sitä tehdä.” Hän rohkaisi usein: ”Pää pystyyn!”

Veli Rautanen uurasti inkeriläisellä sitkeydellä

Pietari Kurvinen kertoi muistelmissaan Rautasen uurastuksesta Rehobotin asemalla (nimen tälle asemalle hän antoi appensa Hereromaalle perustaman Rehobothin lähetysaseman mukaan): ”Veli Rautanen on inkeriläisellä sitkeydellä, joka orjuuden karkaisemana ei viero, vaan uhkuu kärsimisiä ja vaivoja sekä uskaltautuu koettelemaan mahdottomiakin, alkanut omin käsin muurata hirmuista kartanoa, jonka jättiläiset seinät, hirret ja kattorakennus ovat säilyttäneet hänen muistonsa vielä kauan meidän jälkeemme tuleville suvuille.”

Rehobotissa Martti Rautanen sai kerran viettää karun joulun: ”Illalliseni oli puuro ja maito. Sillä aloitin illanviettoni ja sillä sen myös lopetin. Puhdas vesi oli juomani. Niin yksinäiseksi tunsin itseni, että kyyneleet kohosivat silmiini. Mutta Herra, joka taitaa antaa omilleen parhaan lohdutuksen, virvoitti minuakin jouluevankeliumin kautta. Olin sisäisesti iloinen, vaikka ulkonaiset olosuhteet olivatkin säälittäviä.”

Varsinaisen elämäntyönsä Rautanen teki Olukondan lähetysasemalla, jonka hän niin ikään kunnosti. Hän julisti ja opetti. Hän oli heimokuninkaan ystävä ja näin varmisti koko työalan työmahdollisuudet. Hän toimi kauan työalan esimiehenä. Lähetyssaarnaajan töihin kuului myös hyvin arkisia askareita: ”Täytyi olla karjapiika, peltomies, kyökkipiika, pyykkimuija, paikkaaja-akka, suutari, räätäli, nikkari, sahuri jne.” Työ ei siis ollut ainakaan aluksi vain saarnaamista ja opettamista, vaan muut askareet ryöstivät jopa suurimman osan lähetyssaarnaajien ajasta.

Olukondan lähetysasema ja Rautasen rakentama kirkko on restauroitu. Sinne on perustettu Nakambele-museo Suomen valtion tuella. Namibian hallitus on nimittänyt museon kansalliseksi monumentiksi. Nakambale oli Rautasen arvo- ja kutsumanimi. Kun hän puuhaili myssy eli kalotti päässään, paikallisten ihmisten silmissä se muistutti palmukoria eli okambalea. Siitä nimitys Nakambale tai Nakambale kanene eli suuri Nakambale.

Kaikki jätettiin Herran käsiin

Lähetyssaarnaaja **Albin Savola** totesi kirjoittamassaan Rautasen elämäkerrassa *Martti Rautanen* (Suomen Lähetysseura 1927), millainen oli suuren, Inkerinmaalla syntyneen lähetyssaarnaajan julistus: ”Koulu, oppi, tiedot ovat hyviä, mutta ne kulkevat aina perästäpäin. Jeesus Kristus oli aina oleva edellä saarnassa ja opetuksessa.”

Työnsä menestyksen Martti Rautanen jätti joka aamu Herran käsiin. Iltaisin hän kiitti siitä, mitä päivän kuluessa oli saanut toimittaa. Päivääkään ei mennyt, ettei hän olisi ollut polvillaan Herran edessä. Hän sanoi: ”Herra on minua erityisen lähellä varsinkin aamulla aikaisin, kun olen työhuoneessani hiljentynyt hänen eteensä. Jeesus Kristus on niin lähellä minua, että tahtoisin ojentaa hänelle käteni ja sanoa Herralleni: ’Hyvää huomenta’.”

Martti Rautanen oli paitsi saarnaaja ja opettaja myös luonnontutkija. Hän keräsi kaikki Ambomaalla tunnetut kasvit. Kaksi puulajia on saanut tieteellisen nimen hänen mukaansa. Hän teki säähavaintoja ja lähetti niitä Berliinin meteorologiselle laitokselle. Lähetyssaarnaaja Albin Savola ennustikin jo vuonna 1927: ”Varmaan tullaan kerran jossain tiedemiesten ja kielentutkijain seurassa antamaan entistä suurempi tunnustus tämän korvenperkaajan työlle.”

Martti Rautanen sai pitkän elämänsä aikana nähdä myös uskollisen työnsä he-

Itsenäinen Namibia kunnioitti neljää suomalaista lähetystyöntekijää erikoispostimerkillä suomalaisen lähetystyön 125-vuotisjuhlavuonna 1995: ylhäällä vasemmalta Martti Rautanen ja Albin Savola, alhaalla vasemmalta Karl. E. Weikkolin ja Selma Rainio. Leimassa on Martti Rautasen kuva.

delmiä. Seurakuntia syntyi Ambomaalle, samoin kouluja ja sairaaloita. Albin Savolan mukaan ”harva vain saa olla kylväjänä ja niittäjänä siinä määrin kuin Martti Rautanen”. Erityisen suuri juhla koettiin Oniipassa vuonna 1925. Hän oli vihkiessään mustia pappeja sulaa kyyneliin, kun hän vastavihityille teroitti Herran lupausta: ”Katso, minä olen teidän kanssanne maailman loppuun asti”.

Martti Rautasen osaksi tuli myös julkisia huomionosoituksia. Hän oli Saksan Punaisen Kotkan ja Suomen Valkoisen Ruusun ritari sekä Helsingin yliopiston teologian kunniatohtori. Mutta ennen muuta hän oli, niin kuin Albin Savola totesi: ”Jumalan lahja Suomen Lähetysseuralle, Suomen kirkolle ja ambokansalle. Hän on poissa. Mutta hänen vaikutuksensa elää, elää kauan.” Itsenäinen Namibia muisti vuonna 1995 neljää suomalaista lähetystyöntekijää omalla postimerkillä. He olivat Rautasen ohella Ambomaan ensimmäinen lähetyslääkäri **Selma Rainio** sekä lähetyssaarnaajat **Karl E. Weikkolin** ja Albin Savola.

Äiti rukoili Inkerinmaalla

Martti Rautanen ei unohtanut Inkerinmaata. Kirjeet kulkivat Ambomaan ja Novasolkan välillä. Äiti muisti rahallisesti vähistä varoistaan lähetystyötä. Hänen uhrinsa suuruutta voi tuskin yliarvioida. Hän oli menettänyt miehensä mutta oli silti valmis antamaan pakanalähetystyölle vanhimman poikansa, tukensa ja turvansa. Martti Rautasta rohkaisi se, että hän tiesi kaukana Inkerinmaalla rakkaan äitinsä ojentavan kätensä Herran puoleen. Yrjö Kohosen mukaan ”yhdetkin sellaiset kädet saattoivat vetää niin väkevät Jumalan voimat maan päälle, että maailman historian lehdet kääntyivät, jos niin tarvittiin.”

Martti Rautanen poistui Afrikasta vain kaksi kertaa sinne tulonsa jälkeen. Molemmilla kerroilla hän kävi tapaamassa äitiään Inkerinmaalla. Vuonna 1891 hän kohtasi äitinsä Annan eli Annikan 23 vuoden eron jälkeen. Martti kertoi äitinsä itkeneen ja nauraneen ilosta, kun he tapasivat iltamyöhällä tiellä. Frieda oli myös mukana ja hän synnytti Inkerinmaalla tytön, **Maria Katharinan**, mutta tämä oli sairaalloinen ja kuoli. Hänet on haudattu Helsingin Hietaniemen hautausmaahan. Vuoden 1892 huhtikuussa Martti teki kaksi vierailumatkaa äitinsä luo ja piti puheita Kosemkinassa, Moloskovitsassa, Spankovassa ja Kolppanassa.

Vuosina 1903–1904 Martti ja Frieda Rautanen olivat jälleen Euroopassa. He tapasivat Martin äidin 10 päivän lomalla. Martti saarnasi ja puhui Moloskovitsassa ja Novasolkassa. Joulukuussa 1903 hän kävi muutaman päivän hyvästelymatkalla Tikanpesässä. Annikka kuoli kolme vuotta myöhemmin. Martti Rautanen ehti kokea myös ensimmäisen maailmansodan myllerrykset, jolloin Neuvostoliitto syntyi ja Inkerinmaakin joutui jumalankielteisten voimien valtaan.

Saima koki ihmeen

Martti Rautasen pieni kotitalo on yhä pystyssä. Siellä asui inkeriläinen **Saima Nykänen**. Inkerin kirkon lähetyspappi **Arvo Survo** kertoo hänestä. Saima oli mukana Jaaman seurakunnassa, kun se perustettiin. Joskus silloin kun kirkosta ei vielä ollut mitään tietoa, Saima sai eräänä syntymäpäivänään lahjaksi kolme neljä käsinkirjoitettua vihkosta, joissa oli etupäässä raamatunlauseita suomeksi. Kun syntymäpäiväseurat olivat ohitse, hän selaili vihkoja. Hänellä oli valtava Jumalan sanan nälkä. Saima oli kuitenkin kouluja käymätön ihminen, joka ei osannut lukea, mutta hän laittoi kätensä ristiin ja huokasi: ”Herra Jeesus Kristus, opeta minnuu lukemaa”, ja pani maata.

Herättyään aamulla Saima tarttui jälleen vihkoihin. Kun hän avasi ne, hän huomasi ihmeekseen, että hän osasikin lukea. Hän kertoi, että kolmen päivän aikana hän ei tehnyt mitään muuta kuin luki Jumalan sanaa. Ainoa työ, mikä oli pakko tehdä, oli syöttää ja lypsää lehmä, joka ammui kovasti navetassa. Saima oli ollut naimisissa, mutta hän joutui elämää kauan leskenä. Nyt hän on muuttanut taivaan kotiin. Hänen sukulaisensa pitävät taloa ilmeisesti kesäpaikkanaan. Seinässä on Suomen Lähetysseuran toimesta laitettu muistolaatta, joka kertoo talon olevan Martti Rautasen kodin.

”Hän antoi kunnian Jumalalle”

Martti ja Frieda Rautasen poika **Reinhold Rautanen** kertoi isänsä kuoleman jälkeen: ”Olukonda tuntuu nyt tyhjältä ja autiolta. Kirjoituspöydän ääressä ei näy enää harteikasta olentoa. Isän saattoi tavata kirjoituspöytänsä äärestä mihin aikaa päivästä tahansa. Varhain aamulla hän istui siinä lukien elämän sanaa, toimittaen yksityistä jumalanpalvelustaan. Mitä kaikkea hän on saanutkaan vastaanottaa ja mitkä ja millaiset näköalat hän onkaan saanut nähdä. Tiedän, että juuri näinä yksinäisinä pyhinä hetkinä isä kokosi voimia kestääkseen kaiken, mikä kohtasi häntä: työtä ja vaivaa, solvaamista ja panettelua. Minulle, niin meille kaikille, hän oli esikuva. Isä antoi aina kunnian Jumalalle, ja luulen, ettei hän ollenkaan pitänyt kiitoksista eikä kunnianosoituksista. Sen tähden ei ole minunkaan tarkoitukseni ylistää rakasta isävainajaani, ei suinkaan vaan ainoastaan Jumalan armoa hänessä.”

Martti Rautanen sai kotiinkutsun lokakuun 19. päivänä 1926. Reinhold Rautanen sairastui maltankuumeeseen ja nukkui pois vain vajaan viiden kuukauden kuluttua maaliskuun 8. päivänä 1927. Sen sijaan Martti ja Frieda Rautasen tytär **Johanna Rautanen** ehti tehdä pitkän elämäntyön Ambomaalla. ⓘ

Kirjoittaja on rovasti ja kirjailija, joka on kirjoittanut mm. kirjan ”Rakkaudesta Namibiaan – 12 avainta toden ja tarinoiden Namibiaan ja Etelä-Angolaan” (Kirjapaja 2009)

Kohtalo kuljettaa – vai kuljettaako - vai Luojan varjelusta?

Albert Käiväräinen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 5/2008 aloitetuille muistelmille.

Vilahti mielessäni, että taitaapa herra tietää jopa koulumenestykseni Karjalan silloisessa kirkonpiirin koulussa, olin nimittäin luokkani parhaimmistoa. (pieni omakehu vilahti mielessäni). Kyllä äitini minulle tuntui kaiken suomeksi kääntävän, joten epäselväksi ei jäänyt se, että nyt tultiin houkutuksin keinoin meitä Neuvostoliittoon pyytelemään. No, kyllä äiti tuntui monenmoista kyselevän ja ehkä hämmästelevänkin. Lopuksi hän sanoi ettemme nyt tule, vaikka kaikenlaisia mahdollisuuksia tarjottiinkin. Herra nousi Poberaan ja lähti neuvostolippu liehuen Talolan pihalta.

Jälkeenpäin äitini tuumaili miksi Suomen silloinen presidentti **Paasikivi** ei meille Suomen kansalaisuutta myöntänyt, vaikka monelle muulle tuntemallemme inkeriläiselle oli Suomen kansalaisuus presidentiltä anottaessa myönnetty. Vasta **Urho Kekkonen** tultuaan Suomen presidentiksi 1956 "uskalsi" myöntää meille Suomen kansalaisuuden. Sitoivatko Paasikiveä rauhan ehdot? Inkeriläisiä kansalaisuusasioissa avusti **J.Tirranen**. Hänen avustuksellaan meidänkin anomuksemme tuli presidentin esittelyyn. Hänen saamaansa arvostettua asemaan Suomen kansallisuutta haettaessa en tiedä. Kirjastohuoneeni seinällä on raameissa presidentin ruusukkeella ja Urho Kekkosen allekirjoittama hyväksyntä suomen kansalaisuudesta, päiväys 28.1.1958.

Ymmärrettävästi niihin aikoihin alkoi käsitykseni Neuvostoliittoon ja venäjän kieleen saada vastenmielisyyttä, tiesimmehän sukulaisteni elämästä ja heidän ongelmistaan pyrkimyksissä parempaan, eikä se sen helpompaa tuntunut olevan kuin täällä Suomessakaan. Olimmehan saaneet kirjeitse heistä tietoa, sieltä tältä ympäri neuvostomaata. Vaikka kirjeet välillä oli selvästi avattu ja joitakin kirjeitä hävisikin, varsinkin jos ne sisälsivät valokuvia. Äitini ja hänen isovanhempiensa kertomukset kommunistihallinnon järisyttävistä vainoista Inkerin maalla jäi minulle tympäisevä kuva koko Neuvostovaltiosta. Vai sellainenko valtio, vaikka niin demokratiaa vannoivat. Varmaan sain Neuvostoliittoa vastustavia vaikutteita myös täältä ympäristöstä lapsuudesta saakka. Olihan Suomi kokenut myös sodan kurimuksen, jokainen tiesi ja tunsi Neuvostoliiton painostuksen.

En halunnut opiskella venäjää tietoisesti saamani em. kokemusteni perusteella. Vasta ensimmäisen Leningradin käyntini jälkeen tuli sellainen olo, että kyllä sen verran on syytä kieltä opetella, ettei tullissa ihan myydä. Ja tietysti senkin tähden, että olihan siellä suurin osa sukulaisistani, ikäisiäni ja suomen kieltä melkein yhtä osaamattomia kuin minä venäjän kanssa. Mielestäni on pyrittävä ymmärtämään myös heitä, se olisi sentään kaikkien hyväksi. Ja erityisesti he olivat kiinnostuneet siitä miten Suomessa on voinut elämisen taso nousta ohi neuvostokansalaisten.

Kaikkien kokemuksiemme jälkeen minkä koimme pidän äitini tekemää ratkaisua jäädä Suomeen oikeana, vaikka ne päätösajat niin raastavalta tuntuivat. ⓘ

UUTISIA INKERISTÄ

Wladimir Kokko

Ajankohtaista inkeriläistä
Uutiskolumnistin kannanotto

Inkeriläisliike ja Venäjän viranomaiset

Aivan syntymävaiheessaan inkerinsuomalaisten kansallisliike törmäsi Venäjän viranomaisten ymmärtämättömyyteen, Paavo Räikkönenhän karkotettiin Suomen rajan toiselle puolelle liian rohkeista sanoistaan. Vuonna 1937–38 ”suomalaisia porvarillisnationalisteja” karkotettiin paljon kauemmaksi Siperiaan tai teloitettiin Levassovassa.

Inkerinsuomalaisten sisukkuus on kuitenkin koko ajan kiusannut viranomaisia. Vuonna 1920 Neuvosto-Venäjä joutui inkeriläisten aktivistien takia rauhasopimuksen liitteessä turvaamaan inkerinsuomalaisten kulttuurioikeudet Pietarin kuvernementissa. Neuvostoliiton kansallisuuspolitiikka kääntyi vuonna 1935, kun suomalaisia alettiin karkottaa rajavyöhykkeeltä juuri heidän suomalaisuutensa takia. Sortotoimenpiteet valtiovallan puolelta jatkuivat vuosina 1937–39, 1942, 1944–45, 1947–1953 ja perustuivat nimenomaan sorettujen kansallisuuteen. Inkerinsuomalaisia ei tuhottu silloin kokonaan ehkä sen takia, että heitä tarvittiin jonkin verran Kuusisen armeijaan, raskaisiin töihin Kohtla-Järven kaivoksiin ja Karjalan hakkuutyömaille sekä ylipäänsä näkyville Karjalais-suomalaisessa neuvostotasavallassa.

”Kansan vihollisten” listoilta putosimme vasta vuonna 1953, mutta suomalaisten kansalliselämän uudelleen rakentamista Inkerissä neuvostojohto ei edes ajatellut. Kansallisidentiteetin liekki paloi silloin kovemmin uskovaisten sieluissa ja muodosti henkisen vastarinnan. Vuonna 1964 viranomaiset joutuivat suostumaan suomalaisen luterilaisen seurakunnan perustamiseen Pertoskoissa. 1970-luvun puolivälissä sallittiin jopa *Inkeri*-sanan käyttö.

Perestroikavuosina Venäjän valtiovalta on laillistanut Inkerin Liiton toiminnan. Muistan kuinka tiukassa KGB:n valvonnassa 1990-luvun alussa olivat niin vasta syntynyt Inkerin Liitto kuin uudestaan elpyneet inkerinsuomalaisten seurakunnat. Ilmeisesti tämä virasto havaitsi pian, etteivät inkerinsuomalaiset aio kapinallisiksi, vaan he korjaavat kirkkoja, opettavat suomea ja järjestävät kansallisjuhlia. Meidät jätettiin onneksi rauhaan ja saimme tehdä vapaasti heimotyötä. Työtämme ei estetty ja joskus viranomaisilta saatiin pientä tukeakin juhannusjuhlien valmisteluun.

Ajan mittaan hyvät suhteet viranomaisiin rakentuivat meillä paikallistasolla, kun vanhusten palvelutalot valmistuivat ja rauniokirkot kunnostettiin. Inkerinsuomalaisten rakentavaista roolia ja positiivista potentiaalia Suomen ja Venäjän välisessä yhteistyössä ei kuitenkaan huomattu vielä pitkään aikaan. Tämä johtui ehkä siitä, että Venäjällä oli paljon muita kipeämpiä ongelmia ja 40 000 vähemmistökansan edustajan pulmia ei nähty.

Tilanne muuttui taas vuonna 2006, jolloin IL:n Pietarin osasto sai kaupungin hallitukselta projektirahoitusta. Nykyään niin Pietarin kuin Leningradin alueen viranomaiset luottavat Inkerin Liittoon ja suostuvat yhteistyöhön kanssamme. Tämä merkitsee mm. yhdistyksemme panosta kansalaisyhteiskunnan rakentamiseen sekä liiton mahdollisuutta auttaa vatjalaisia ja inkeroisia kansallisidentiteettinsä säilyttämisessä.

Vatjalaisilla erikoisstatus

Vähälukuinen kantakansa - tällainen käsite on Venäjän lainsäädännössä ja tämän statuksen saanut vähemmistökansa on oikeutettu valtion erityiseen taloudelliseen tukeen ja sen kieli ja kulttuuri on erityisesti suojeltu. Tästä statuksesta ovat jo usean vuoden ajan nauttineet esimerkiksi Venäjän pohjolan ja Siperian alkuperäiskansat.

Moskovassa myönnettiin lokakuussa kantakansan status vatjalaisille. Kolmessa Laukaanjoen joensuussa sijaitsevassa kylässä asuu muutama kymmenen henkilöä, jotka sanovat itsensä vatjalaisiksi, joista kai toistakymmentä osaa vielä äidinkieltä.

Suunnitteilla on katoavan kansan museo ja muuta tukitoimintaa. Päätöksentekoa rahoituksen suhteen Moskovassa nopeutti hälinä, joka nousi Ust-Lugan suursataman rakentamisen takia. Satama, jonka vuoden rahtimäärä tulee rikkomaan 100 miljoonan tonnin rajan, kehittyy juuri siellä, missä ovat viimeiset vatjalais- ja inkeroiskylät.

Aikaisemmin vähälukuisen kantakansan statuksen ovat saaneet vepsäläiset ja inkeroiset. Molempien kansojen tilannetta ei voi sanoa helpoksi. Inkerin Liitolla keskustellaan tarvitsisivatko inkerinsuomalaiset vastaavan erikoisstatuksen Leningradin alueella.

Tukea vatjalaisille ja inkeroisille

Laukajoen suussa sijaitsevassa Lenryban kylässä (venäjänkielinen lyhenne Leningradin kala, eli ryba) pidettiin marraskuussa Olga Konkovan johdolla ensimmäinen *Siirtyvä kansalliskoulu*-hankkeen koulutustilaisuus. Vuoden pituinen hanke on saanut rahoitusta Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultointikomitealta ja tavoittelee inkeroisten ja vatjalaisten kansallisidentiteetin elvyttämistä sekä näiden kansojen tutuiksi tekemistä.

Koskettavan avajaispuheen piti Vipiän kunnan kuntapäällikkö inkerinsuomalainen Eino Säkki. Asiantuntijat kertoivat inkeroisten ja vatjalaisten historiasta ja kulttuurista, esiintyjinä toimivat IL:n perinneyhtye *Korpi* ja vatjalainen lapsiyhtye *Linnud.* Tilaisuudessa oli läsnä ”oikeita vatjalaisia”, joilla valitettavasti ei ole omaa kansalais-yhdistystä.

Merkkivuoden konferenssin lupaavat tulokset

20.–21. marraskuuta Pietarissa Leningradin aluehallituksen rakennuksessa pidettiin konferenssi, jota alustavasti suunniteltiin Inkerin Liitossa yhdistyksen merkkivuoden kokoukseksi. Käytännössä se muuttui isoksi aluehallituksen rahoittamaksi tilaisuudeksi, jonka aiheena oli suomalais-ugrilaisten kansojen liike Luoteis-Venäjällä.

Avajaisistunnon avasi alueen varakuvernööri Aleksandr Kuznetsov. Puheenvuorossaan hän mm. onnitteli vatjalai-

Vladimir Ugrjumov aluehallituksesta esitti viranomaisten kannanoton tulevasta yhteistyöstä.

Pyöreän pöydän keskustelut konferenssin toisena päivänä sujuivat vilkkaasti.

sia uuden statuksen saamisesta ja Inkerin Liittoa merkkivuoden johdosta.

Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultaatiokomitean jäsen Olga Konkovan mielestä vaikein ongelma vatjalaisten, inkeroisten ja inkerinsuomalaisten tulevaisuuden turvaamisessa on heidän heikko kansallinen identiteettinsä. - Sen elvyttämiseksi tarvitaan monipuolista koulutustoimintaa. *”Vain sivistynyt kansa selviytyy”* – ehdotti Konkova heimotyön tunnukseksi. Konsultaatiokomitean jäsen Aleksanteri Kirjanen keskittyi puheenvuorossaan inkeriläisliikkeen juridisiin kysymyksiin.

Aluehallituksen osastonjohtaja Vladimir Ugrjumov esitti toimintaohjelman luonnosta aluehallinnon näkökulmasta. Aluehallitus on valmis aloittamaan ohjelman toteuttamisen jo vuonna 2009.

Konferenssin ensimmäisen päivän lopussa järjestettiin Katsaus Inkerille –nimisen näyttelyn avajaiset ja Korven toteuttama pieni konserttiohjelma. Toisena päivänä työ jatkui kansalaisjärjestöjen pyöreän pöydän keskusteluissa. Yksi-

Liteinin palvelupisteen tarmokas ja toimelias henkilökunta (vas.) Jelena Tshebyseva, Lidia Tsareva, Lilja Shuvalova ja Nina Nizova.

mielisesti hyväksytyssä yhteenvedossa korostettiin yhteistyötä aluehallituksen kanssa ja tuotiin esiin huoli paikallisten suomalais-ugrilaisten kansojen kielten ja identiteetin säilymisestä.

Liteini 11: Kymmenen vuotta vanhustyötä

Vanhusten päiväkeskus Liteinillä avasi ovensa lokakuun lopussa 1998. Nykyään keskus palvelee yli 60 ikääntynyttä, joista lähes kaikki ovat inkerinsuomalaisia. Näin ollen se on ainutlaatuinen yksikkö kaupungin sosiaalilaitosverkostossa. Päiväkeskus saa tukea myös IL:n Pietarin osastolta.

Laitokseen tullaan tapaamaan ystäviä, kerhoihin, juhlien viettoon. Moni veteraani sanoo sitä toiseksi kodiksi, ja hyvin koulutettu henkilökunta on pysynyt kaikki toimintavuodet muuttumattomana.

Pyhän Marian seurakunnan kirkkoherra vaihtuu

Haastattelu / Juhani Pörsti

Kuusi vuotta Pyhän Marian seurakunnan kirkkoherran virassa toiminut Juhani Pörsti (63) piti 21.12.2008 viimeisen jumalanpalveluksensa Inkerin kirkon tuomiokirkossa. Haastattelu tehtiin muutama päivä tätä ennen.

- Astuessasi virkaan vuonna 2002 inkeriläisyys ei ollut sinulle uutta.

Ei ollut, se oli ennestään tuttu asia niin kuin Pietarin kaupunkikin mm. oman sukuni kautta. Äidin vanhemmat asuivat Pietarissa ja heidät vihittiin täällä Pyhän Marian kirkossa. Eli minulla on henkilökohtaiset suhteet paikalliseen suomalaisuuteen. Edellisessä virassani olen useita kertoja käynyt 1990-luvun puolivälistä alkaen Inkerin kirkon kokouksissa eri kaupungeissa ja sillä tavalla tutustuin Inkerin kirkon toimintaan ja sen johtaviin työntekijöihin.

- Onko Pietarin Pyhän Marian seurakunta Inkerin kirkon suurin?

Tuskin se on aivan suurin, mutta kuuluu kolmen suurimman joukkoon. Seurakunnan aktiiveja on noin tuhat, mutta tiukan Venäjän uskontolain mukaan laskettuna vuoden jäsenmaksun maksaneita on vähän yli kolmesataa.

- Oletko huomannut eroja täällä ja Suomessa asuvien uskovaisten välillä?

Kyllä historian tausta vaikuttaa ihmisiin paljon. Suomensuomalaisilla ei ole niin raskaita kokemuksia kuin inkeriläisillä. He ovat tottuneet siihen, että luterilainen kirkko Suomessa on suuri kansankirkko ja sillä on vahva asema yhteiskunnassa. Inkerin kirkko on taas vähemmistökirkko, jolla on paljon vähemmän mahdollisuuksia.

- Inkerinsuomalaiset ovat kokeneet kovia Stalinin sortovuosina. Mitä mieltä olet, onko heidän kristinuskonsa noina vuosina vahvistunut vai tuhottiinko se silloin?

Sekä että. Sortojen takia se kyllä tuhoutui huomattavasti varsinkin 1930-luvulla ja sodan aikana. Mutta samoin kokoonnuttiin salaa kodeissa ja hautausmailla laulamaan virsiä, lukemaan Raamattua jopa ulkoa; se lujitti ihmisten sisäistä uskoa ja kirkkoa sekä loi tiettyä sitkeää identiteettiä.

- Inkerin kirkon toiminta siirtyy yhä enemmän venäjän kieleen. Miten henkilökohtaisesti suhtaudut tähän prosessiin?

Se on luonteva ilmiö ja Inkerin kirkon ainoa mahdollisuus kehittyä. Työikäisistä seurakuntalaisista vain pieni osa puhuu suomea. Kirkolla ei olisi tulevaisuutta, jos se ei toimisi sillä kielellä, mitä ihmiset osaavat. Kirkkotoiminnan tärkeimpiä periaatteita on se, että sanaa julistetaan kansalle ymmärrettävällä kielellä. Venäjän kielen asema vahvistuu Inkerin kirkolla myös tulevaisuudessa. Suomen kieli taas auttaa kirkkoa luomaan yhteistyösuhteita Suomeen ja näin sen kansainväliset suhteet saavat kehittyä. Suomen kielen asemasta tulee huolehtia niin, että se olisi elävä kieli myös jatkossa. On hyvä, kun lapset ja nuoret opiskelevat sitä täällä.

- Kirkko käyttää muitakin kieliä...

Kyllä. Lähetystyössä esimerkiksi Volgan suomalais-ugrilaisissa tasavalloissa se käyttää niitä kieliä, mitä ihmiset pitivät ominaan, niitä mitkä ovat heidän mielensä kielet. Kirkollahan on universaali rooli. Kansainvälistymisen kannalta mainitsisin vielä englannin kielen merkityksen.

- Meneekö muiden Venäjän uskontokuntien ja viranomaisten parissa hyvin?

Menee. Inkerin kirkolla on hyvät perinteiset suhteet ortodoksikirkkoon. Joitakin pieniä häiriöitä voi sattua paikallisella tasolla alueilla, missä luterilaisuutta ei tunneta. Myös viime ajan esille tulleista rekisteröintiasioista selvittiin kirkon juristin avulla.

- Mitä jäi tekemättä? Mitä et ole ehtinyt tehdä?

Hyvin paljon, esimerkiksi ilmaurut -hanke on vielä kesken, mutta kuitenkin sen verran hyvässä vaiheessa, että rahoitus on melkein sataprosenttisesti kunnossa. Aikataulu on suunniteltu, sen mukaan töihin ryhdytään keväällä ja ensi vuoden ensimmäisenä adventtina urkujen pitää olla asennettuna. Ensi syksynä kirkon viereisessä rakennuksessa valmistuu Suomi-talo ja muuten vuosi 2009 on monissa mielissä juhlavuosi.

- Mutta sinä et ole enää täällä silloin. Missä olet ensi syksynä?

Vaikea sanoa, mutta ilmeisesti olen Inkerin kirkon koulutustehtävissä. En ole vielä eläkkeelle siirtymässä.

- Miten ja milloin seuraajastasi päätetään?

Kirkkoherran virka on ilmoitettu haettavaksi, hakuaika on 60 päivää. Sitten kirkkohallitus laittaa ehdokkaat tiettyyn paremmuusjärjestykseen ja lopullisesti seurakuntalaiset äänestämällä valitsevat itselleen kirkkoherran. Luulen, että se tapahtuu kevättalvella.

-Kiitos! Siunattua joulua ja onnellista uutta vuotta! ➀

TAPAHTUMAKALENTERI

Ilmoittajille

Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa *Hämeenkatu 16* keväällä kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00 seuraavasti:

1.2.2009 Urve Jaakkola kertoo muistista ja Eila Jaakkola tuo terveisiä ja virikkeitä vanhustyön seminaarista

1.3.2009 kerho (Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin)

5.4.2009 kerho (Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin)

3.5.2009 kerho (Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin)

Muuta toimintaa:

26.7.2009 Retki Inkerinsuomalaisten kesäjuhlaan Lahden Joutjärven kirkolle.

22.8.2009 Retkipäivä Sääksiin seurakunnan leirikeskukseen

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-kerhon tapahtumia

Kokoontumiset joka kuukauden toisena maanantaina *Lutherinkirkossa, kirkon kahviossa.*

Inkeriläisten kesäjuhlat järjestetään *Joutjärven kirkossa* sunnuntaina **26.7.2009**. Saarnaa Arvo Survo, pääjuhlan juhlapuheen pitää Leino Hassinen. Tarkempia tietoja ohjelmasta myöhemmissä lehdissä.

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45–18.30

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo. Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tervetuloa Inkerikotiin torstaina **19.2.2009** ja **19.3.2009,** kahvittelua ja keskustelua entiseen tapaan.

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin puh. 040 578 3894

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi

Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A
00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

Vatjalaisten praasniekka ja Inkerinmaa 9.–12.7.2009

Vatjalaisia on jäljellä enää kourallinen Inkerinmaan länsiosissa Laukaanjoen suulla. Vatjalaiset ovat heränneet vaalimaan haurasta kulttuuriaan. Tärkeä tapahtuma on heinäkuussa Luutsassa vietettävä praasniekka. Pääset mukaan praasniekkaan Inkerin kulttuuriseuran matkalla.

Alustavan matkasuunnitelman mukaan lähdemme 9.7. aamulla Tallinnaan ja ylitämme Venäjän rajan Narvassa. Tutustumme menomatkalla Länsi-Inkerin maisemiin. Illalla majoitumme Volossovan alueella Villa Inkerin palvelutalon remontoituun Paronintaloon. Palvelutalossa on mahdollisuus tavata inkeriläismummoja. Perjantaina tehdään retki Puskiniin ja Palvovskiin ja lauantaina on Vatjan praasniekkojen vuoro. Kotiin ajetaan Karjalankannaksen ja Viipurin kautta. Vaihtoehtoiset matkapäivät ovat 10.-13.7. Matkanjohtajana puheenjohtaja Helena Miettinen.

Matkan alustava hinta on 380 euroa (400 euroa kahden hengen huoneessa). Inkerin kulttuuriseuran jäsenet 360 ja 380 euroa. Hinta edellyttää 20 matkustajaa. Se sisältää laiva- ja bussimatkan, majoituksen ja puolihoidon Villa Inkerissä sekä ohjelmaan kuuluvat retket. Lisäksi ryhmäviisumin kulut noin 42 euroa.

Ilmoittautumiset Inkerin kulttuuriseuraan joko sähköpostitse koivujatahti@inkeri.com tai puhelimitse Tytti Piiroselle puhelin 050 5290 756.

Ennakkotietoja muista kesämatkoista:

Matka Inkerin juhannusjuhlille Taaitsaan 19.–22.6.2009

Venäjällä Taaitsassa vietetään lauantaina 20.6.2009 inkeriläisten juhannusjuhlaa. Inkerin kulttuuriseura järjestää sinne ”rengasmatkan” siten, että menomatka tapahtuu Star/Superstar -laivalla Tallinnan ja Narvan kautta, paluumatka maitse Pietarin kehätietä ja Viipurin kautta. Mukana on koko ajan oma suomalainen bussi kul-

jettajineen. Kahtena ensimmäisenä yönä majoitutaan Kikkeriin Villa Inkerin juuri remontoituun palvelutaloon, kolmantena tutustutaan Kelton koulutuskeskukseen. Matkalle lähtö on perjantaina 19.6.2009 klo 7.30 Länsisatamasta, paluu Helsingin keskustaan maanantaina 22.6. noin klo 21.00.

Matkan hinta on jäsenille 350 ja muille 370 €. Hintaan sisältyvät laiva- ja bussimatkat, majoitus, aamiaiset ja iltapalat. Lisäksi tulevat viisumikulut, 42 €.

Tutustumiskohteita ja pieniä poikkeamia matkareitistä on mahdollista järjestää osanottajien etukäteen esittämien ehdotusten pohjalta. Siksi on tärkeätä, että matkasta kiinnostuneet ilmoittautuvat mahdollisimman pian ja kertovat toiveistaan. Ilmoittautuessa kerrotaan ehdotusten *lisäksi nimi, syntymäaika, kansalaisuus, osoite ja puhelinnumero.*

Ilmoittautua voi 1) sähköpostilla a-s.salonen@pp.inet.fi tai 2) kirjeitse Alina-Sinikka Salonen, Muinaislinnantie 1 B 12, 00950 Helsinki.
Lisätiedot numerosta 040 7437042 (Alina-Sinikka Salonen).

Matka Petroskoin uuden kirkon vihkiäisiin 4.–8.9.2009
Petroskoin uusi suomalainen kirkko vihitään käyttöön 6.9.2009. Inkerin kulttuuriseura tekee matkan vihkiäisiin suomalaisella bussilla. Menomatkalla yövytään Sortavalassa ja takaisin ajetaan Pietarin kautta.

Matkan hinta on noin 420 euroa ilman viisumikuluja. Viisumin hinta on noin 45 euroa. Tarkka hinta selviää, kun saamme hotelleista vahvistetut hintatiedot. Ennakkovarauksia voi jo tehdä kyytiin pääsyn varmistamiseksi joko sähköpostitse koivujatahti@inkeri.com tai puhelimitse Tytti Piiroselle puhelin 050-5290 756.

Inkerin Kulttuurikahvilat 16.00–18.00
26.2.2009 Kalevalanpäivä. Suomalaista kulttuuria vatsan kautta ja kotoutumista itkuvirsien voimalla. Äänellä itkijät kertovat perinteisten itkuvirsien käyttömahdollisuudesta maahanmuuttajien kotoutumisessa. Toivomus on, että jokainen tuo mukanaan nyyttikesteihin jotain omasta mielestään perisuomalaista tai inkeriläistä purtavaa. Mukana ovat myös Inkerin kulttuuriseuran Grundtvig-kumppanit Saksasta, Romaniasta, Norjasta ja Espanjasta.

26.3.2009 Kaija Santti kertoo väitöskirjastaan Inkeriläisnaiset seurakuntien vastuunkantajina.

Kulttuurikahvila kokoontuu Familia-klubin tiloissa, osoitteessa *Vilhonkatu 4 B 15*.

Ompeluseura
Ompeluseuran kokoontumiset jatkuvat Koivussa ja tähdessä *Mäkelänkatu 18*:ssa parillisten viikkojen torstaina 8.1.2009 alkaen. Seuraavat kokoontumiset ovat **22.1., 5,2., 19.2, 5.3 ja 19.3.**

Ensimmäisellä tapaamisella suunnitellaan kevään ohjelmaa ja erityisesti sitä mitä upeaa pienistä tilkuista voi väkertää. Mietintämyssyssä on myös Olga-nuken synnyttäminen.

29.1. 16.00–18.00 Sukututkimusklinikka
Kulttuurikahvilat jatkuvat tammikuussa 2009 Pekka Wikbergin ja Risto Toivosen pitämällä sukututkimusklinikalla. Tule ja juttele juuristasi Familia-Clubiin, *Vílhonkatu 4 B 15*, 3. kerros.

Keravan paluumuuttajat
Vuonna 2009 tapaamiset jatkuvat Talkoorenkaan tiloissa *Aleksis Kiventie 18*:ssa tiistaisin **20.1., 17.2, 17.3, 14.4. ja 19.5.** klo 15.00–17.00.

Tammikuussa tutkitaan muistelukortteja. Helmikuussa katetaan ystävänpäivän pöytä osallistujien mukanaan tuomista lempiherkuista.

Loppukevään teemat sovitaan tapaamisten yhteydessä.

Inkeri-tapahtuma Myllypuron kirkossa
Myllypuron kirkossa vietetään Inkeri-tapahtumaa. Messu on **25.1.2009** klo 12.00 jonka jälkeen on kahvitilaisuus.

Inkerin kulttuuriseuran tarina-täkit ja muistotyynyt ovat näytteillä koko seuraavan viikon ajan seurakuntakeskuksessa. Osoite on *Neulapadontie 12, 0092 0 Helsinki*.

Tallinnan laulujuhlat 3.–5.7.2009
Tulevana kesänä on Tallinnassa maailman suurimmat laulu- ja tanssijuhlat, joita on järjestetty vuodesta 1934 alkaen joka viides vuosi. Tällä kertaa teemana on **Yhdessä hengittäminen**. Nimi viittaa virolaisten haluun vahvistaa maansa kansallistuntoa. Ohjelmassa on ensimmäistä kertaa kaksi erilaista laulukonserttia, molemmat suurella laululavalla. Kalev-stadionilla pidettävien tanssijuhlien teemana on **Meri ja Viron synty**.

Ohjelmarunko on seuraava:
Perjantai 3.7.2009
- Helsinki-Tallinna Star/Superstar klo 10.30–12.30
- Majoitus Hotel City Portus, Uus Sadama str 23(alle 500m satamasta)
- Laulujuhlakulkueen seuraamista klo 14.00 alkaen (alkaa Vapauden aukiolta)
- Kuljetus tanssijuhlille klo 18.00
- Tanssijuhlat klo 19.00
- Kuljetus hotelliin juhlien jälkeen

Lauantai 4.7.2009
- Aamiainen
- Kuljetus laululavalle klo 18.00
- Laulujuhlien 1. konsertti klo 19.00
- Kuljetus hotelliin konsertin jälkeen

Sunnuntai 5.7.2009
- Aamiainen
- Huoneiden luovutus ja tavaroiden siirto bussiin klo 12.00
- Kuljetus laululavalle klo 13.00
- Laulujuhlien 2. konsertti klo 14.00
- Kuljetus satamaan konsertista suoraan
- Tallinna-Helsinki Star/Superstar klo 21.00–23.00

Matkan hinta 155€/h/2hh jäsenille ja 175€/h/2hh muille, sisältää edellä mainitun ohjelman (laivamatkat, hotelli aamiaisineen, kuljetukset juhlapaikoille ja konsertti- ja tanssijuhlaliput). Yhden hengen huoneen lisämaksu on 43€/2yötä. Lapsihinnoista voi kysyä matkan johtajalta.

Vastuullinen matkanjärjestäjä on virolainen Baltic Express Tours.

Lisätietoja antaa matkan johtaja Alina-Sinikka Salonen, puhelin 040 7437042 tai sähköposti a-s.salonen@pp.inet.fi

Ilmoittautuminen 20.2.2009 mennessä Inkerin Kulttuuriseuraan joko sähköpostitse koivujatahti@inkeri.com tai puhelimitse Tytti Piiroselle puhelin 050 529 0756. Ilmoittautumisen yhteydessä tarvitaan osoite- ja puhelintietojen lisäksi syntymäaika (laivayhtiötä varten).

Tervetuloa!

LEVITÄ INKERI-TIETOA

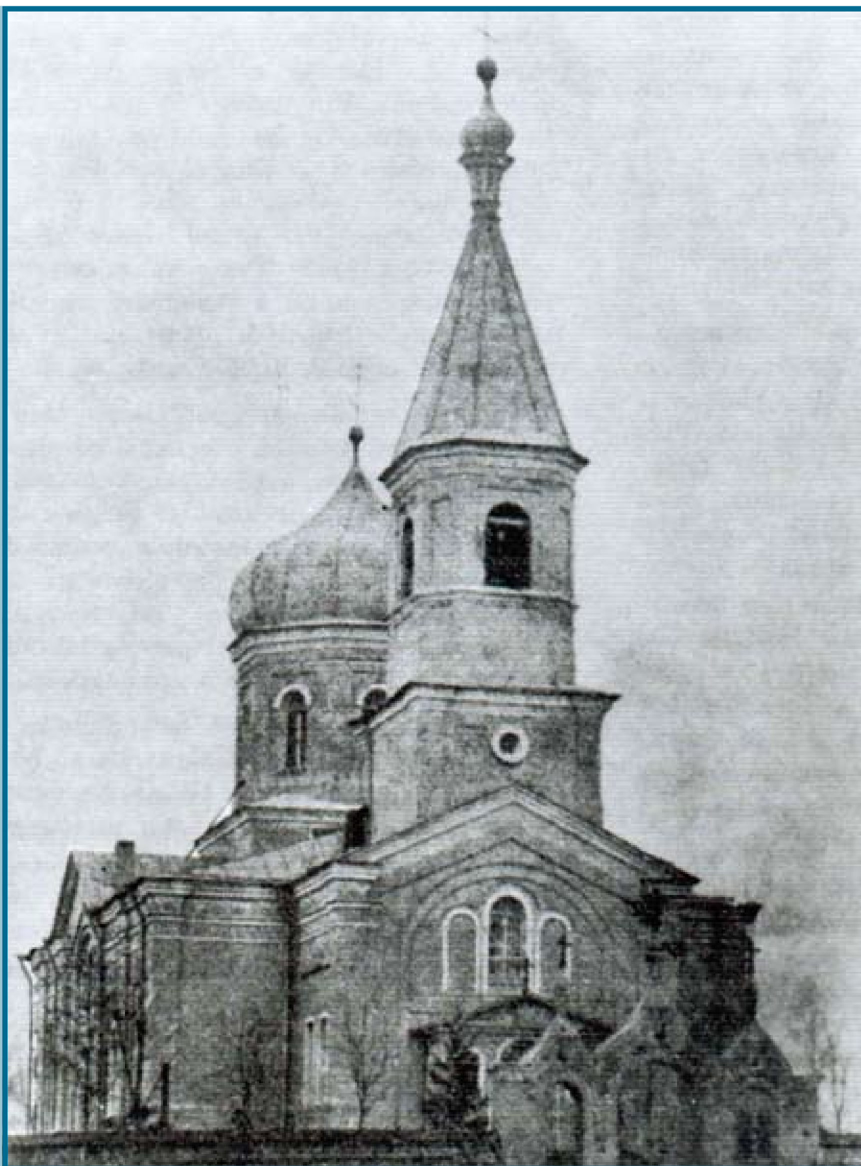
Kirjallisuutta
Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €
Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €
Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €
Pelastunut albumi, 22 €
Ensimmäinen kevät, 16 €
Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €
Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €
Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €
Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri-historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €
Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija - Vilho Helanen, 25 €
Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €
Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €
Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €
E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €
Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €
Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €
Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €
Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €
Sverigesingermanländarnas historia 24 €
Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €
Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €
Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €
Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €
Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €
Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €
Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €
Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

Äänilevyjä
Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €
Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €
Kasetteja
Arvo Survo
Omall maall, 9 €
Karttoja
Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €
Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €
Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €
Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €
Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €
Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €
Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €
Adressi
surunvalitteluun, 7 €
Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta
puh. 09 - 2733 225
Inkerin satulipas (**Miettinen, Uusma**) 17 €
Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €
Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi.
Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €
Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €
Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €
Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.
E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €
Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €
Inkeriläistä kansanmusiikkia
Röntyskät. Piirileikkilauluja
Inkerinmaalta 7,5 €
Voutilainen Paavo: Runoja 12 €
Vainikka & Miettinen: Iloinen Inkeri 15 €
SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €

3 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Numero 4/2009 ilmestyy viikolla 22. Aineisto toimitukselle 27.4. mennessä.
Numero 5–6/2009 ilmestyy viikolla 36. Aineisto toimitukselle 3.8. mennessä.

Kannen kuva :

V.1883 rakennettu Pyhän Nikolauksen kirkko. Soikkola, Länsi-Inkeri.
Kuva: Inkeriläisten viesti 3/1978. Katso juttu s. 4–5.

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
Huom! Numero vaihtunut.
Puh. 045 2612 342
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €, ¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
TILAUSHINTA 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset): Viktor Aitman
Linbanev. 6, SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602, v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18, 02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho
Toimitussihteeri Katri Einamo
Toimituksen osoite
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408 (ark. klo 9.00–17.00)
Internet http://www.inkeriliitto.fi
(Avataan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana)
Sähköposti inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy
Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.
Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.

PÄÄKIRJOITUS

Suomeen siirtyneiden inkerinsuomalaisten ongelmat

Toivo Iho

Kolmella Suomeen siirtyneiden inkerinsuomalaisten joukolla: vv 1917–23 paenneilla, sota-aikana tänne jääneillä ja 1990-luvun paluumuuttajilla on kullakin ollut omat erityisongelmansa. En nyt tarkoita tavanomaisia pakolaisten ongelmia: koti-ikävää, taloudellista ahdinkoa, jonkinasteista syrjintää; nehän ovat aina ja kaikkialla jokseenkin samat.

Ensimmäisen ryhmän, vallankumouksen jälkeen paenneiden perusongelma oli: palata vai jäädä? Tarton rauhansopimuksessa oli Suomeen paenneille luvattu esteetön paluu, ja tuhannet myös palasivat. Toinen motiivi mahdolliselle paluulle oli toive: entä jos neuvostovalta romahtaisi pian? Monet pitivät tämän vuoksi yllä paluutoiveita aina jonnekin 1920-luvun lopulle asti; vasta sitten he alkoivat suhtautua Suomeen pysyvänä kotimaanaan ja rakentaa perheelleen tulevaisuuden edellytyksiä tänne.

Itsenäistyneessä Suomessa ei sen ensi vuosikymmeninä ollut mitenkään rapiat oltavat. Maa oli köyhä; mistään nykyisen tasoisesta sosiaaliturvasta ei ollut puhettakaan, ja etenkin jos pakolainen oli heikosti koulutettu, työnsaanti oli vaikeaa. Siitä huolimatta uskaltaa näin jälkiviisaudella väittää, että jääminen useimmissa tapauksissa olisi ollut paluuta viisaampaa. Kaikista lupauksista huolimatta neuvostojärjestelmä leimasi kielteisesti ulkomaille paenneen, olivat tämän motiivit sitten mitkä tahansa.

Sodan jälkeen, vuosien 1944 ja 1945 vaihteessa **Zdanov** ja **Kosygin** antoivat ripeällä toiminnallaan neuvostojohdolle ilonaihetta: kuuden viikon aikana rahdattiin 50 000 inkerinsuomalaista Venäjälle, missä he eivät suinkaan päätyneet valheellisista lupauksista huolimatta Inkeriin, vaan laajan Venäjän alueelle ripoteltuina lähinnä sikäläisten kolhoosien aputyövoimaksi. Niitä, jotka olivat saaneet oikeata informaatiota ja tiesivät, että paluu ei ollut pakollista, oli n. 8 000 henkeä. Heidän erityisongelmansa oli: miten salaan taustani, ettei valvontakomissio ryhdy toimiin minun palauttamisekseni Neuvostoliittoon. Pelko ei suinkaan ollut aiheetonta. Niin kauan kuin valvontakomissio oli maassa, se yritti vaikuttaa täällä oleviin inkerinsuomalaisiin. Silloin, kun komission valta oli suurimmillaan, jopa aiemmin Suomeen tulleet inkerinsuomalaiset pelkäsivät palautusta ja valmistelivat pakoa Ruotsiin.

Valvontakomission lähdettyä ja **Stalinin** kuoltua pelot vähitellen hälvenivät. Myös Suomen kansainvälisen aseman vähittäinen vahvistuminen vaikutti samaan suuntaan.

Entä vuonna 1990 ja sen jälkeen Suomeen paluumuuttajan statuksella tulleet inkerinsuomalaiset? Mikä on tämän, nyt jo kymmenientuhansien suuruisen joukon erityinen ongelma?

Ensin: tämä joukko on siinä suhteessa paremmassa asemassa kuin aiemmin Suomeen tulleet, että se voi monin eri tavoin pitää yhteyttä entiselle kotiseudulleen, voi myös jopa vierailla siellä.

Tätä asiaa pohtiessa on mielekästä jakaa paluumuuttajien joukko kahteen osaan: niihin, jotka saapuessaan osasivat vähintään tyydyttävästi suomenkieltä, ja niihin jotka osasivat ja halusivat käyttää vain venäjänkieltä. Suomenkieltä hallitsevilla ei juurikaan erityisongelmia ole: he vain pyrkivät samantyyppiseen varsin nopeaan sopeutumiseen ja sulautumiseen kuin aiemmin tänne tulleet inkerinsuomalaiset.

Ne taas, jotka käyttävät yksinomaan venäjänkieltä; heidän erityinen ongelmansa on juuri siinä. Suomessa toki saa puhua ja kirjoittaa mitä kieltä haluaa; sodan aikanahan venäjän käyttämisestä saattoi koitua vaikeuksia. Ongelmat alkavat koulussa. Joillakin paikkakunnilla on johonkin mittaan järjestetty venäjänkielistä alkeisopetusta, mutta tämän jatkuvuus ei ole mitenkään kiveen hakattu asia. EU-normisto takaa jotain, mutta sen yli menevän opetuksen järjestäminen on pitkälti resurssikysymys.

Ja jos ongelmat alkavat koulussa, ne jatkuvat työpaikoilla. Ilman tyydyttävää, alan sanaston osalta jopa moitteetonta suomen taitoa ei suomalaisilla työmailla oikein tule juttuun.

Sinänsä uuden kielivähemmistön syntymiseen ei ole huomautettavaa: miksi suhtautuisimme tähän vähemmistöön kielteisesti? Jos venäjänkielinen vähemmistömme kuitenkin pyrkii siihen, että venäjälle kielenä annettaisiin samankaltaiset oikeudet kuin ruotsinkielelle Suomessa, tämä pyrkimys osoittaa huonoa historian tuntemusta, ja sitä jatkuvasti yrittävät joutuvat tuntemaan lyövänsä päätään seinään.

Inkerikot, vatjalaiset ja Aleksanteri Nevski

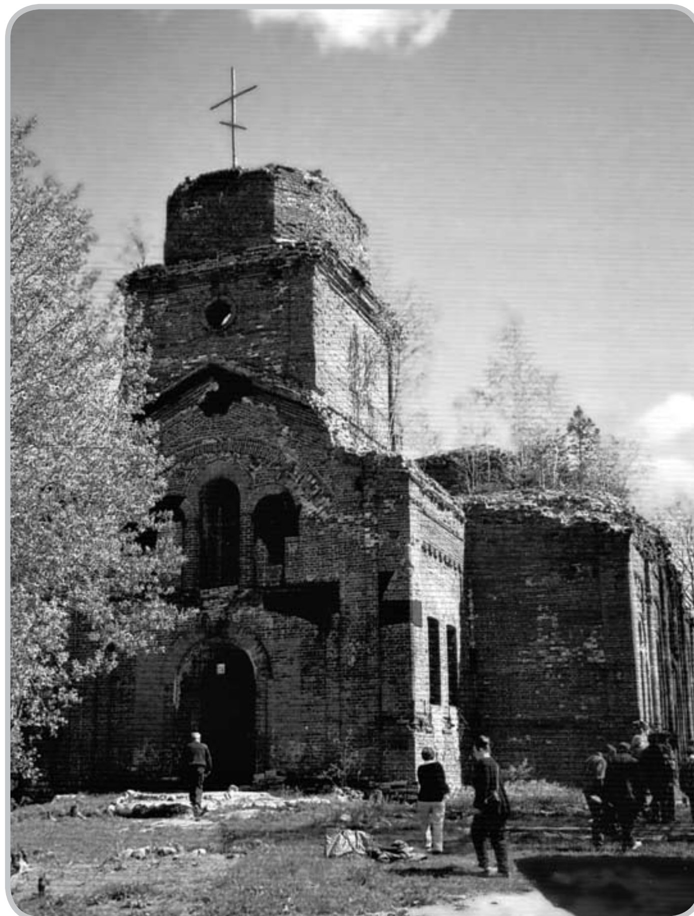
Aira Kuronen

Joulun välipäivinä 2008 julkaistiin uutinen Venäjältä: kaikkien aikojen suurimmaksi venäläiseksi on äänestetty keskiaikainen Novgorodin suuriruhtinas **Aleksanteri Nevski**. Äänestyksen järjesti valtiollinen TV-kanava Rossija. Uutinen on kiinnostava myös inkeriläisten kannalta.

Kirjoittaessaan inkerikkojen varhaishistoriasta **Heikki Kirkinen** tähdentää, että lännen ja idän välinen kilpailu Karjalan ja Inkerin omistuksesta sekä asukkaiden sieluista voimistui 1220-luvulla, ja Inkerin osalta valtataistelut huipentuivat ratkaisuun parissakymmenessä vuodessa. Länsi oli aktiivinen puoli, mutta itä saavutti torjuntavoiton. Juuri tämän voiton saavuttamiseen eräs Inkerinmaan alkuperäisasukas antoi merkittävän panoksen.

Inkerinmaan alkuperäisasukkaat, inkerikot ja vatjalaiset, olivat joutuneet taloudellisiin ja kulttuurisiin kosketuksiin Novgorodin kanssa. Sen seurauksena myös ortodoksista kristinuskoa alkoi levitä inkeriläisten keskuuteen viimeistään 1200-luvun alkupuolella, mahdollisesti jo aikaisemminkin. Lännessä Rooman paavin kehotuksesta ja hänen suojeluksessaan **Tuomas**-piispa tehosti roomalaiskatolista lähetystyötä ja Ruotsin vaikutusvaltaa Hämeessä. Pyrkimys oli edelleen itään päin, vuosikymmenien kuluessa käytiin Hämeessä ja Nevan-Laatokan seudulla useita taisteluja, joihin inkeriläiset ja karjalaiset osallistuivat apujoukkoina novgorodilaisten puolella.

Suomesta käsin piispa Tuomas toteutti Inkerinmaalle suunnatun ristiretken keskikesällä

Soikkolan kirkko v. 2007. Kirkko hajotettiin 1930-luvulla. Kuva: Aira Kuronen.

Agrippina Ivanova Soikkolan Metsäkylästä kirkkomatkalla Oboljessa v. 1990. Kuva: Aira Kuronen.

1240. Tuomaan Nevan retkestä on kuvauksia Novgorodin kronikoissa. Inkerejoen suulle purjehti piispan johdolla suuri sotalaivasto mukanaan ruotsalaisia, norjalaisia, suomalaisia ja hämäläisiä sotilaita. Sofian kirkon kronikan mukaan tiedetään Inkerinmaan vanhimman, inkerikko **Filip Pelkoisen** (Pelgusij), vieneen apuun tulossa olevalle ruhtinas Aleksanterille sanoman vihollisen tulosta ja tärkeitä tietoja vihollislaivaston suuruudesta. Arvostettu luottamusmies oli saanut tehtäväkseen vartioida rannikkoa. Vaikka Pelkoinen ”eli pakanallisen sukunsa keskellä”, hän oli ottanut vastaan pyhän kasteen, jossa oli annettu nimi Filip. Hän eli kristityn ihmisen tavalla ja paastosi keskiviikkona ja perjantaina. Esivallalle uskollisena Pelkoinen nautti suuriruhtinaan suojelua.

Tässä historiallisessa Nevajoen taistelussa siis suuriruhtinas Aleksanterin joukot voittivat roomalaiskatolisten ristiretkeläiset. Novgorodilla ei ollut riittävää laivastoa, joten Pelkoiselta saatuja tietoja hyväksi käyttäen vihollisen annettiin nousta maihin ja varhain aamulla Novgorodin armeija kävi väijyksistä piispa Tuomaan joukkojen kimppuun maalla. Vihollisarmeija lyötiin ja suurin osa laivoista tuhottiin. Voittoisa ruhtinas Aleksanteri sai kunnianimen Nevski (Nevalainen).

Lännen ja idän välisiä uskonsotia käytiin myöhemminkin, mutta nimenomaan suuriruhtinas Aleksanteri Nevskin v. 1240 saavuttaman voiton on katsottu pelastaneen ortodoksisen uskon Venäjällä. Maan säilyminen yhtenäisenä voimistui, ja Inkeri säilyi Novgorodin valtapiirissä. Venäjän kirkon 1000-vuotisjuhlien yhteydessä v. 1988 Aleksanteri Nevski kanonisoitiin pyhäksi. Mielenkiintoista, että vuonna 2008 Venäjän historiasta kaikkien aikojen suurimmaksi venäläiseksi kohosi torjuntavoiton päällikkö vuodelta 1240, Suomessahan vastaavan äänestyksen kaikkien aikojen suurimmasta suomalaisesta voitti marsalkka **Carl Gustav Emil Mannerheim**, ylipäällikkö 1940-luvulta. ➊

Ella Lempaalasta

Toivo Iho

Totta se on, julkiset asiakirjat eivät valehtele. Niiden mukaan kirjailija **Ella Ojala** saavuttaa 80 vuoden iän 27.4.2009. Tuota on vaikea uskoa. Ei, en imartele, vaan mielestäni Ella kuuluu niihin, jotka ovat olemukseltaan vakaita ja pysyviä; ikään kuin ajattomia.

Kun ensi kerran kuulin Ellan esiintyvän, lausuvan runoja, joskus kymmenisen vuotta sitten, ihmettelin hänen poikkeuksellista esiintymisvarmuuttaan. Mistä moinen luontevuus ja varmuus? Ehkä selitys löytyy päivänsankarin elämänvaiheista?

Ella Ojala, o.s. Makara, syntyi Lempaalassa aikana, jolloin Lempaala muun Inkerin tavoin kuului Stalinin johtamaan Neuvostoliittoon. Saksalaisten hyökättyä Inkerin alueelle silloin 14-vuotias Ella oppi nopeasti saksankielen, ja jo aiemmin suomen ohella myös venäjänkielen oppinut tyttö joutui kolmen kielen tulkiksi. Näistä taidoista oli sittemmin, perheen siirryttyä v. 1941 Suomeen, hyötyä; Ella Ojala on työskennellyt venäjänkielen opettajana sekä tulkkina. Ella on jopa kerran toiminut presidentti **Kekkosen** tulkkina.

Ellan kirjailijanura alkoi v. 1988, jolloin ilmestynyt *Pitkä kotimatka* samoin kuin myöhemmät *Suomi näkyy* ja *Ensimmäinen kevät* ovat muistelmaromaaneja. *Pelastunut albumi* taas kertoo inkeriläiskohtaloista säilyneen perhealbumin kuvien perusteella. Lisäksi Ella on julkaissut sananlaskukokoelman. **Marja Niiniluodon** arvion mukaan Ellan teoksille antavat oman leimansa valoisa mieli, yksinkertainen huumori ja lämpö.

Entä mistä tulee esiintymisvarmuus? Jokainen, joka on kuunnellut matkaoppaita, on varmaan noteerannut näiden osaavan asiansa: historiat ja myytit selvitetään nopsaan ja kysymyksiin vastataan heti. Se tehtävä ihan varmasti kouluttaa esiintyjää. Ella Ojala on toiminut Tampereen kaupungin matkaoppaana (auktorisoitu opas, huomauttaa Ella) kolmisenkymmentä vuotta.

Kun lehtemme onnittelee Ellaa, se ilolla toteaa onnittelevansa lehden nykyisistä avustajista pitkäaikaisinta. Ella aloitti nimimerkillä **Piilon Piika** tämän lehden avustamisen ainakin jo v. 1959, siis avustajanakin hän on viisikymppinen!

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Kotimatkalla kaalimaasta kuljin entisen kansakouluni ohi. Noin 50 metriä siitä näin hiukan kuivuneen neliöjalan suuruisen kappaleen ruohoa muun rehevän ruohon keskellä. Olin varma että siinä oli maamiina ja utelias näkemään miltä se näyttäisi. Olin juuri nostamassa kuivuneen ruohon pois, kun päähäni pälkähti, etten tiennyt miten miina toimi. Voiko se laueta nostaessani painon pois sen päältä? Parasta antaa sen olla. Vastahakoisesti kävelin pois ja annoin jopa periksi ajatukselle heittää siihen raskas kivi. Siksi, kenties, olen vieläkin elossa.

Venäläisten opiskelijoiden Partasissa kaivaman hyökkäysvaunuesteojan pohjalla lojui useita kivääreitä ja käsikranaatteja. Olin poikaryhmän mukana kun alkoi kinastelu siitä räjähtäisikö kranaatti jos sitä ampuu kiväärillä. Tässähän olisivat kaikki värkit mitä tarvittiin ottamaan asiasta selko. Idea täytyi hylätä, koska kukaan meistä ei ennen ollut ampunut kiväärillä. Se oli hyvä syy, mutta olihan siihen vielä monta muutakin, parempaakin syytä...

Kerran Matti tuli kotiin kranaatti taskussaan. Isä käski hänet viemään sen heti pois. Jos saksalaiset huomaisivat sen, ammuttaisiin koko perheemme venäläisinä partisaaneina.

Uteliaisuutta on usein vaikea vastustaa. Ystävääni Pekkoa ammuttiin suun poikki oikeasta poskesta vasempaan. Uteliaana hän oli nostanut päänsä pommisuojasta saksalaisten hyökkäyksen aikana. Hänen suunsa sattui olemaan auki niin, ettei luoti lyönyt hampaisiin ja hänen vasen poskensa parani, mutta jäi rumasti pullottamaan ulospäin.

Ennen saksalaisten tuloa kylätiellä oli harvoin mitään roskaa, koska valmiiksi pakattua ruokaa tai savukkeitakaan ei juuri käytetty. Nyt ilmestyi mm. alumiinista savukepakkauspaperia maantielle. Hopeinen kiilto kiinnosti minua. Otin yhden pakkauspaperin, tarkastelin sitä ja päätin, ettei se ollut säästämisen arvoista. Tämä oli minun ensimmäinen kokemukseni ”länsimaisesta” ympäristön saastuttamisesta. (Venäläisten savukkeiden, *paperoshin*, imupuoleisessa päässä oli hiukan paksummasta paperista kierretty putken kappale, joka salli tupakoijan polttaa tupakkansa loppuun asti polttamatta huuliaan. Kylänmiehet harvoin polttivat paperosheja, vaan suosivat halvempaa *mahorkkaa*, minkä he usein käärivät sanomalehden kappaleella.)

Karkotus Kokkolaan

Syyskuun puoliväliin mennessä saksalaiset olivat valloittaneet lähikaupungit, Kruasselon (Krasnoje Selo) ja Suaren (Pushkin). Heidän etenemisensä pysähtyi Pulkkalassa, noin 5–6 km meistä pohjoiseen. Kurkela kuului sotavyöhykkeeseen ja saksalaiset päättivät tyhjentää kylän. Kurkelan taloja käytettäisiin rintamasotilaiden lepopaikkoina heidän ollessaan kierroslomalla rintamapalvelukselta. Isällä oli kaukaisia sukulaisia Kokkolan kylässä, noin 17 km meiltä Hatsinaan.

Me muodostimme noin 200 ihmisen sekamelskaisen pitkän letkan valtatiellä kärräten, vetäen ja työntäen kaikennäköisiä liikennevälineitä. Isä löysi jostain kärryt, jotka me täytimme omaisuudellamme. Isä ja Jussi vetivät, Matti ja minä työnsimme ja äiti veti narun päässä lehmäämme Vaapukkaa.

Koiramme Tusjka jäi "vartioimaan" taloa. 60 km pitkän, 4-5 vuotta sitten suorittamansa retken jälkeen, jolloin se omin päin palasi Kaukolan huvila-alueelta läpi tai ohi Leningradin, se ei näyttänyt haluavan jättää kotia. Malchick, millä ei ollut mitään huolia, juoksenteli vapaana meidän ympärillämme edestakaisin. Me olimme melkein perillä kun sattui onnettomuus. Malchick, tottumattomana autoliikenteeseen, juoksi saksalaisen esikunta-auton eteen, sai kovan iskun ja lensi tien vieressä olleeseen ojaan. Koira kuoli sylissäni. Sydämeni särkyi, kun minun täytyi jättää se ojaan. En tiennyt silloin, että tulevaisuus olisi ollut Malchickille hyvin kurjaa ja että tämä - niin kamalaa kuin se olikin - oli kenties sille parasta. Jälkiviisaasti voisi sanoa, että koira olisi pitänyt köyttää kiinni, mutta se ei silloin ollut tapana, vaan koirat juoksentelivat vapaina.

Ennen asettumistamme Kokkolaan kylänvanhin valisti meitä, että meidän piti rekisteröityä saksalaisen komendantin toimistossa Hatsinassa. Jätimme lehmän sukulaisten hoitoon ja kävelimme vielä 5 km Hatsinaan. Komendantin toimisto oli suljettu siltä päivältä, joten jouduimme nukkumaan odotushuoneen lattialla 20 muun ihmisen kanssa. Virolainen SS-sotilas toi hauskuutta joukolle pyytämällä ketä tahansa naisista vapaaehtoisesti viettämään yön hänen kanssaan. Ei tepsinyt, ei ollut ottajia...

Seuraavana aamuna saimme paperimme kuntoon ja palasimme Kokkolaan. Sukulaisemme auttoivat meitä asettumaan kodiksi. Oli tungosta, mutta tulimme hyvin toimeen keskenämme. "Sopu sijaa antaa."

Saksalaiset eivät jättäneet meitä rauhaan. Seuraavana aamuna joukko upseereja ja aliupseereja tuli sisälle. He tarkastelivat huolellisesti meitä kaikkia ja sitten keskittyivät isään. Eräs aliupseeri rupesi tarkoituksellisesti astumaan hyvin raskaasti isän varpaille, ikään kuin vahingoittaakseen häntä. Hän jatkoi, kunnes isä huusi kivusta. Me muut siviilit olimme ihmeissämme. Miksi saksalainen teki niin? Näytti kuin hän olisi tahallaan haastanut isää tappeluun, mutta isähän olisi ollut hullu ryhtyessään moiseen. Saksalaiset keskustelivat keskenään jotakin, mitä me emme ymmärtäneet. Seuraavaksi he veivät isän mukanaan ja panivat hänet vartioon toisella puolella tietä olleeseen saunaan. Me olimme kaikki täysin ymmällä ja myös peloissamme sekä isämme että omasta puolestamme. Aikovatko he hirttää isän aamulla? Mistä syystä? Vein illalla isälle leipää ja maitoa. Vartija salli sen. Isä pyysi meitä olemaan rauhassa. "Kyllä asiat selviävät huomenna", hän sanoi. Mutta miten?

Seuraavana päivänä saksalaiset toivat tulkin. Isää kuulusteltiin pitkään ja sitten hänet laskettiin vapaaksi. Tulkki ei kertonut miksi tämä kaikki tapahtui. Myöhemmin arvelin, että syynä oli isän pomppatakki, joka muistutti hieman venäläisten merisotilaiden takkia. He epäilivät isän olevan merisotilas, vaikkeivät kengät (eivät olleet kovakärkiset), ikä ja pitkä tukka (venäläissotilaiden tukka oli aina leikattu lyhyeksi) sitä epäilystä tukeneet.

Viikkoa myöhemmin kuulimme huhun, että jotkut kyläläiset olivat onnellisesti päässeet palaamaan takaisin kotikylään. Koska silloin olimme varmoja, että

saksalaiset voisivat valloittaa linnan milloin vain halusivat, oletimme rintaman edenneen niin, ettei Kurkela enää ollut sotavyöhykkeellä. Toiset kyläläiset Kokkolassa pyysivät isää hakemaan Hatsinan komendantilta lupaa palata takaisin.

Isä sai Judentsin perääntymisajan ystävänsä, hiukan yksinkertaisen Hennulan Simo Taskisen tulemaan mukaan. Kun isä esitti kyläläisten pyynnön komendantille, saksalainen suuttui silmittömästi, repi isän rekisterikortin ja heitti isän ja Simon piikkilangalla ympäröityyn, hyvin vartioituun sotavankileiriin venäläisten sotavankien joukkoon.

Kun miehet eivät palanneet pariin päivään, muut kyläläiset noin vain jättivät Kokkolan ja menivät takasin Kurkelaan. Me ja Hennulat jäimme jäljelle kovasti huolissamme ja ihmeissämme siitä missä miehet olivat ja mitä ja mistä saisimme asiasta selvän. Kokkolan kylänvanhin ei ollut erityisen kiinnostunut auttamaan. Äiti aikoi ottaa minut mukaansa ja mennä itse Hatsinaan komendatuuriin tiedustelemaan heistä, mutta sitten Simo palasikin. Hän kertoi mitä oli tapahtunut ja sitten sanoi: ”En tykännyt olla vankileirissä ja päätin lähteä sieltä pois. Kun vartija huusi minulle, en pysähtynyt ennen kuin hän nosti kiväärinsä ampuakseen. Näytin sille rekisterikorttini, sanoin olevani ’Finski’ ja hän antoi minun mennä.”

Ainakin nyt tiesimme mitä isälle oli tapahtunut. Mutta miten voisimme auttaa häntä? Saksalaisista ei olisi mitään apua, sillä he olivat äkkipikaisia ja voisivat tehdä mitä tahansa kyselijällekin. Kielitaidottomina emme voineet esittää asiaamme kenellekään. Tulkkeja, erityisesti suomenkielisiä, oli mahdotonta löytää. Emme keksineet mitään ratkaisua, vaikka huoli oli aina mielessämme. Hennulat ja kaikki muut naapurimme olivat jo palanneet Kurkelaan. Raskain mielin teimme samoin.

Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.

FST:n Inkerinmaa-ohjelmasarja

Ella Ojala

Olen katsellut Inkerinmaa-ohjelmaa, joka on tullut FST-kanavalta viisi kertaa peräkkäin torstaisin klo 21 ja uusintana lauantaisin klo 17. En tiedä kenen toimesta ohjelma on alkuun pantu. Ohjelmista neljä ovat olleet hieman sekavia, on nypitty liian suuresta aiheesta pala sieltä, toinen täältä. Vasta viimeinen, viides kerta ohjelmasta on ollut selkein ja paras. Se kertoi Ruotsiin paenneista inkeriläisistä.

Sodan loppuvaiheessa Suomeen tuotiin 63 000 inkerinsuomalaista. Rauhansopimuksessa Neuvostoliitto vaati kansalaisiaan takaisin. Kahdeksantuhatta inkerinsuomalaista uhmasi Neuvostoliiton vaatimuksia, ja neljätuhatta heistä pakeni välittömästi Ruotsiin. He uhmasivat kaikkia vaaroja ja läpi myrskyävän merimatkan saivat Ruotsissa turvan. Heidän kohtaloistaan kertoi juuri FST:n viides ohjelma.

Suuresti jännittyneenä olen odottanut koska puhutaan niistä rohkeista neljästätuhannesta inkerinsuomalaisesta, jotka kaikkia pelkoja uhmaten jäivät Suomeen. Turhaan. Mitään ei puhuttu niistäkään inkeriläisistä, jotka jo yhden omakohtaisen karkotuksen olivat kokeneet Neuvostolii-

tossa, entisen Suomen Kannaksen Inkerin rajan lähipitäjien karkotuksista v. 1936.

Nyt en tarkoita kulakkeja, joita vietiin v. 1930 alussa karkotettuina Siperiaan, Kuolan niemimaalle ja Keski-Aasiaan, jossa myös perheen päät vangittiin välittömästi. Tämä kaikki on jätetty hyvin vähälle huomiolle. Sen sijaan kerrotaan enemmän v. 1937 vangituista ja teloitetuista Levashovoon haudatuista. Onneksi heidän hautapaikoistaan saatiin tietää, mutta tuhansien ja taas tuhansien inkerinsuomalaisten hautapaikoista ei koskaan saada tietää mitään. Tällaisissa tuntemattomissa haudoissa lepäävät minun lukuisat omaiseni ja isovanhempani.

Ne rohkeat kahdeksantuhatta, jotka jäivät Suomeen, Neuvostoliiton ja Suomen Valpoa uhmaten ja joista puolet pakeni Ruotsiin, koska heillä oli jokin erikoinen syy paeta, olivat palvelleet Heimopataljoonassa, tai oli poika, veli tai jopa isä ollut Suomen tai Saksan armeijassa. Heillä oli konkreettinen pelko. He tiesivät mikä heitä odotti Neuvostoliitossa ja siksi he kaikkia vaaroja uhmaten pakenivat Ruotsiin.

Mutta me neljätuhatta uhkarohkeata inkerinsuomalaista jäimme kaikkia vaaroja uhmaten esi-isiemme maahan Suomeen, jossa ihmiset puhuivat samaa kieltä, joilla oli samanlainen kulttuuri kuin itsellämmekin.

Sitä ryöpytystä, sitä pelkoa emme osanneet ennakoida, joka osaksemme koitti. Meitä höykytettiin nimismiehen kansliaan ilmoittautumisella säännöllisesti ja joka kerta kun sinne pääsimme, sydämemme hakkasi kuin aikapommi: Nyt tulee käsky palata Neuvostoliittoon.

Olen ainoa kirjailija, joka on asunut Leningradin molemmilla puolilla, sekä Suomen rajalla, että Itä-Inkerissä. Koska Pohjois-Inkeri hävitettiin lopullisesti jo v. 1936 ja jouduin vanhempieni kera Sisä-Venäjälle, josta kiitos viisaitten vanhempieni, passit takaisin saatuamme karkasimme heti siihen osaan Inkeriä, joka vielä ennen sotaa oli olemassa. Olimme siinä osassa Inkeriä neljä vuotta, kunnes saksalaiset valtasivat alueen. Sen jälkeen asuimme saksalaisten miehityksen vallan alaisina, kunnes Saksan armeija alkoi murtua ja meidät tuotiin Viron kautta Suomeen.

Tästä kaikesta olen kertonut muistelmaromaaneissani. Olin ensimmäinen, joka onnistui pitkän odotuksen jälkeen saamaan kirjani julki, sillä Suomikin vaikeni meistä siihen saakka kunnes **Gorbatshov** julisti Neuvostoliitossa *glasnostin*.

Olen katsellut kaikki Inkeristä lähetetyt ohjelmat ja olen pahoillani, että Inkeri on ollut niin rautaesiripun sulkema, ettei sieltä ole juuri valokuvia rauhan ajalta. Nyt esitetään **Antti Hämäläisen** sota-ajalta otettuja kuvia *Kadonnutta Inkeriä* toisintona, kun muuta ei ole.

Aivan kuin se ryysyihin puettu poika olisi Inkerin malli-mannekiinipoika. Eivät ihmiset ymmärrä miten ahtaalle kansa joutui, kun ehkä viimeiset vaatteet oli joidenkin vaihdettava leipään. Lapset kasvoivat, kangasta ei ollut. Kauppoja ei ollut. Eivät filmissä esitetyt mökit kuvaa kaikkia Inkerin taloja. Inkerissä oli Neuvostoliiton pula-ajasta huolimatta vielä paljon kauniitakin omakotitaloja, vaikka sodan kiiriessä halki Inkerin useimmat talot paloivat (meidänkin siellä hankkimamme omakotitalo). Lasit särkyivät useammista taloista ja ne oli paikattu säkeillä, mikäli talossa ei asunut saksalaisia, jotka kattoivat koko ikkunan yhdellä suuremmalla lasilla. ◑

Hieno sulautumisprosessin kuvaus

...ehkäpä nykymarkkinoiden kiinnostavin on bengalilaisen **Hjumpa Lahirin** kahdeksasta pitkästä novellista koostuva, **Kersti Juvan** suomentama kokoelma *Tuore maa* (kirjakauppahinta n. 32 e) Sen novellit käsittelevät Yhdysvaltoihin asettuneiden, hyvin koulutettujen bengalilaisperheiden juurtumista uuteen maahan, ja takakannen tekstiä siteeraten ”hienovaraisella yksityiskohtien ja arjen kuvauksella Lahiri tavoittaa jotain yleismaailmallista perhesuhteista, sukupolvien välisestä kuilusta ja omaan elämään sopeutumisen vaikeudesta.”

Suurin pintaan nouseva asia on kysymys siitä, onko avioliitto järjestetty vai ei, mutta tekijä välttää tässäkin kysymyksessä jyrkkää kannanottoa pyrkien esittelemään molempien tapojen hyvät puolet. Uskonto ja sen erot tulevat esiin vain välillisesti, tapakulttuurin osina. Bengalilaiset tuntuvat hyväksyvän mukisematta amerikkalaiseen joulunviettoon liittyvät rituaalit: kuusen, lahjat, sen ihmeemmin niiden alkuperää ei selvitellä. Merkittävä tapakulttuurin ero on suhde alkoholiin: kun Intiassa sitä viljellään varsin vähän, Yhdysvaltoihin tulleet bengalilaiset näyttävät siemailevan viskiä hyvinkin rutinoidusti.

Kaiken kaikkiaan Lahirin teoksen luettuaan tulee ajatelleeksi, että inkerinsuomalaisten paluumuuttajien on varmaankin mentaalisesti paljon helpompi sulautua suomalaiseen kulttuuripiiriin kuin intialaisten USA:n kaikkien kulttuurien valtaisaan sulatusuuniin.

Toivo Iho

P.S.

Niinhän siinä kävi että himolukija, tykästyttyään Hjumpa Lahirin edellä referoituun teokseen, sai kun saikin kirjastosta varsin pian lukeakseen saman tekijän kaksi aiempaa kirjaa, v. 2001 ilmestyneen novellikokoelman *Tämä siunattu maa* sekä *Kaima*-nimisen, v. 2005 ilmestyneen romaanin.

Kaikki Lahirin teokset, taitavan Kersti Juvan kääntäminä, käsittelevät Yhdysvaltoihin muuttaneiden intialaisten sulautumisprosessia identiteettiongelmineen kaikkineen. Kun edellä kirjoitin tuoreimman teoksen rekisteröineen uskontojen eron vain viitteellisesti, ensimmäisen novellikokoelman niminovelli käsittelee tätä aihealuetta juurta jaksaen.

Hjumpa Lahiri on saanut vastaanottaa novellikokoelmistaan useita kirjallisuuspalkintoja - eikä syyttä.

TAPAHTUMA-KALENTERI

Ilmoittajille
Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa *Hämeenkatu 16* keväällä kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00 seuraavasti:

5.4.2009 kerho (Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin)
3.5.2009 kerho (Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin)

Muuta toimintaa:
26.7.2009 Retki Inkerinsuomalaisten kesäjuhlaan Lahden Joutjärven kirkolle.
22.8.2009 Retkipäivä Sääksiin seurakunnan leirikeskukseen

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-kerhon tapahtumia

Kokoontumiset joka kuukauden toisena maanantaina *Lutherinkirkossa, kirkon kahviossa.*

Inkeriläisten kesäjuhlat järjestetään *Joutjärven kirkossa* sunnuntaina **26.7.2009**. Saarnaa Arvo Survo, pääjuhlan juhlapuheen pitää Leino Hassinen. Tarkempia tietoja ohjelmasta myöhemmissä lehdissä.

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45–18.30

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo. Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin
puh. 040 578 3894

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi
Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A, 00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

23.4.2009 Haaveena vapaa Inkeri - Aino Mälkönen - sotilas, neiti
Kevään viimeisessä Kulttuurikahvilassa kirjailija Leena Laulajainen kertoo tädistään, Viron vapautusarmeijan ainoasta naissotilaasta. Kokoontumispaikka Familia-Clubin tiloissa osoitteessa *Vilhonkatu 4 B 15*, 3. krs klo 16.00–18.00.

Kevätretki Tallinnaan huhtikuussa
Kulttuurikahvilan kevätretki Tallinnaan, jossa tutustutaan Inkerin kulttuuriseuran ja Tallinnan suomalaisen seurakunnan yhteisessä potuskapajassa syntyneisiin muistotyynyihin ja kevytsavitöihin. Näyttelyn avajaiset ovat **3.4.2009** *Suomi-Instituutissa*.

Ompeluseura
Ompeluseuran kokoontumiset jatkuvat Koivussa ja tähdessä *Mäkelänkatu 18*:ssa parillisten viikkojen torstaisin klo 14.00.

Ensimmäisellä tapaamisella suunnitellaan kevään ohjelmaa ja erityisesti sitä mitä upeaa pienistä tilkuista voi väkertää. Mietintämyssyssä on myös Olga-nuken synnyttäminen.

Keravan paluumuuttajat
Vuonna 2009 tapaamiset jatkuvat Talkoorenkaan tiloissa *Aleksis Kiventie 18*:ssa tiistaisin **14.4.** ja **19.5.2009** klo 15.00–17.00.

MATKAT
Vatjalaisten praasniekka ja Inkerinmaa 9.7.–12.7.2009
Vatjalaisia on jäljellä enää kourallinen Inkerimaan länsiosissa Laukaanjoen suulla. Vatjalaiset ovat heränneet vaalimaan haurasta kulttuuriaan. Tärkeä tapahtuma on heinäkuussa Luutsassa vietettävä praasniekka. Pääset mukaan praasniekkaan Inkerin kulttuuriseuran matkalla.

Alustavan matkasuunnitelman mukaan lähdemme 9.7. (huom. ennakkotiedoista muuttunut lähtöpäivä) aamulla Tallinnaan ja ylitämme Venäjän rajan Narvassa. Tutustumme menomatkalla Länsi-Inkerin maisemiin. Illalla majoitumme Volossovan alueella Villa Inkerin palvelutalon remontoituun Paronintaloon. Palvelutalossa on mahdollisuus tavata inkeriläismummoja. Perjantaina tehdään retki Puskiniin ja Palvovskiin ja lauantaina on Vatjan praasniekkojen vuoro. Kotiin ajetaan Karjalankannaksen ja Viipurin kautta. Matkanjohtajana puheenjohtaja Helena Miettinen.

Matkan alustava hinta on 380 euroa (400 euroa kahden hengen huoneessa). Inkerin kulttuuriseuran jäsenet 360 ja 380 euroa. Hinta edellyttää 20 matkustajaa. Se sisältää laiva- ja bussimatkan, majoituksen ja puolihoidon Villa Inkerissä sekä ohjelmaan kuuluvat retket. Lisäksi tulee ryhmäviisumin kulut noin 42 euroa.

Ilmoittautumiset Inkerin kulttuuriseuraan joko sähköpostitse koivujatahti@inkeri.com tai puhelimitse Tytti Piiroselle puhelin 050 5290 756.

Matka Petroskoin uuden kirkon vihkiäisiin 4.9.–8.9.2009
Petroskoin uusi suomalainen kirkko vihitään käyttöön 6.9.2009. Inkerin kulttuuriseura tekee matkan vihkiäisiin suomalaisella bussilla. Menomatkalla yövytään Sortavalassa ja takaisin ajetaan Pietarin kautta.

Matkan hinta on noin 400 euroa ilman viisumikuluja. Viisumin hinta on noin 45 euroa. Tarkka hinta selviää, kun saamme hotelleista vahvistetut hintatiedot. Ennakkovarauksia voi jo tehdä kyytiin pääsyn varmistamiseksi joko sähköpostitse koivujatahti@inkeri.com tai puhelimitse Tytti Piiroselle puhelin 050-5290 756

Matka Inkerin juhannusjuhlille Taaitsaan 19.–22.6.2009
Venäjällä Taaitsassa vietetään inkeriläisten juhannusjuhlaa lauantaina 20.6.2009. Inkerin kulttuuriseura järjestää sinne ”rengasmatkan”. Menomatka tapahtuu Star/Superstar -laivalla Helsingistä Tallinnaan, ja sieltä suomalaisella bussilla Narvan kautta Inkeriin. Paluu tapahtuu maitse Pietarin kehätietä ja Viipurin kautta. Majoitus on kahtena ensimmäisenä yönä Kikkerissä Villa Inkerin *juuri remontoidussa* palvelutalon vierastalossa, kolmantena yönä Kelton koulutuskeskuksessa.

Matkalle lähdetään perjantaina 19.6.2009 klo 7.30 Länsisatamasta. Helsinkiin saavutaan maanantaina 22.6. klo 21:een mennessä.

Matkan hinta on jäsenille 350 € ja muille 370 €. Hintaan sisältyvät laiva- ja bussimatkat, majoitus, aamiaiset ja iltapalat. Lisäksi tulevat viisumikulut, 43 €.

Tutustumiskohteita ja pieniä poikkeamia matkareitistä on mahdollista järjestää osanottajien etukäteen esittämien ehdotusten pohjalta.

Ilmoittautuminen matkan johtajalle Alina-Sinikka Saloselle (puh. 040 743 7042) sähköpostilla a-s.salonen@pp.inet.fi tai kirjeitse Muinaislinnantie 1 B 12, 00950 Helsinki. Ilmoittautuessa mainitaan nimi, syntymäaika, kansalaisuus, osoite ja puhelinnumero sekä mahdolliset reittitoiveet. **Ilmoittautumisaika päättyy 16.4.**

Tallinnan laulujuhlat 3.–5.7.2009

Suuren kiinnostuksen vuoksi on paikkojen lukumäärää lisätty. Ilmoittautumisia otetaan vastaan niin kauan kuin paikkoja riittää.

Tulevana kesänä on Tallinnassa maailman suurimmat laulu- ja tanssijuhlat, joita on järjestetty vuodesta 1934 alkaen joka viides vuosi. Tällä kertaa teemana on **Yhdessä hengittäminen**. Nimi viittaa virolaisten haluun vahvistaa maansa kansallistuntoa. Ohjelmassa on ensimmäistä kertaa kaksi erilaista laulukonserttia, molemmat suurella laululavalla. Kalev-stadionilla pidettävien tanssijuhlien teemana on **Meri ja Viron synty**.

Ohjelmarunko on seuraava:

Perjantai 3.7.
- Helsinki-Tallinna Star/Superstar klo 10.30–12.30
- Majoitus Hotel City Portus, Uus Sadama str 23 (alle 500m satamasta)
- Laulujuhlakulkueen seuraamista klo 14 alkaen (alkaa Vapauden aukiolta)
- Kuljetus tanssijuhlille klo 18
- Tanssijuhlat klo 19
- Kuljetus hotelliin juhlien jälkeen

Lauantai 4.7.
- Aamiainen
- Kuljetus laululavalle klo 18
- Laulujuhlien 1. konsertti klo 19
- Kuljetus hotelliin konsertin jälkeen

Sunnuntai 5.7.
- Aamiainen
- Huoneiden luovutus ja tavaroiden siirto bussiin klo 12
- Kuljetus laululavalle klo 13
- Laulujuhlien 2. konsertti klo 14
- Kuljetus satamaan konsertista suoraan
- Tallinna-Helsinki Star/Superstar 21.00 –23.00

Matkan hinta 155 € /h/2hh jäsenille ja 175 € /h/2hh muille, sisältää edellä mainitun ohjelman (laivamatkat, hotelli aamiaisineen, kuljetukset juhlapaikoille ja konsertti- ja tanssijuhlaliput). Yhdenhengen huoneen lisämaksu on 43 € /2yötä. Lapsihinnoista voi kysyä matkan johtajalta.

Vastuullinen matkanjärjestäjä on virolainen Baltic Express Tours.

Ilmoittautuminen ja tiedustelut matkan johtajalle Alina-Sinikka Saloselle, puh. 040 743 7042, a-s.salonen@pp.inet.fi. Ilmoittautumisen yhteydessä tarvitaan osoite- ja puhelintietojen lisäksi syntymäaika (laivayhtiötä varten).

Konserttien ja tanssiesityksen ohjelmaan voi tutustua viron kielellä seuraavissa linkeissä:
- http://laulupidu2009.laulupidu.ee/est/las_kolab!/
- http://tantsupidu2009.laulupidu.ee/est/tantsud

LEVITÄ INKERI-TIETOA

Kirjallisuutta
Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €
Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €
Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €
Pelastunut albumi, 22 €
Ensimmäinen kevät, 16 €
Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €
Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €
Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €
Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri-historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €
Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija - Vilho Helanen, 25 €
Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €
Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €
Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €
E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €
Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €
Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €
Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €
Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €
Sverigesingermanländarnas historia 24 €
Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €
Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €
Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €
Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €
Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €
Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €
Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €
Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

Äänilevyjä
Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €
Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €
Kasetteja
Arvo Survo
Omall maall, 9 €
Karttoja
Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €
Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €
Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €
Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €
Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €
Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €
Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €
Adressi
surunvalitteluun, 7 €
Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta
puh. 09 - 2733 225
Inkerin satulipas (**Miettinen, Uusma**) 17 €
Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €
Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi.
Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €
Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €
Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €
Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.
E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €
Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €
Inkeriläistä kansanmusiikkia
Röntyskät. Piirileikkilauluja
Inkerinmaalta 7,5 €
Voutilainen Paavo: Runoja 12 €
Vainikka & Miettinen: Iloinen Inkeri 15 €
SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €

4 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Numero 5–6/2009 ilmestyy viikolla 36. Aineisto toimitukselle 3.8. mennessä.
Numero 7/2009 ilmestyy viikolla 44. Aineisto toimitukselle 28.9. mennessä.

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
Huom! Numero vaihtunut.
Puh. 045 2612 342
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €, ¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
Tilaushinta 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset): Viktor Aitman
Linbanev. 6, SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602, v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18, 02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho
Toimitussihteeri Katri Einamo
Toimituksen osoite
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408 (ark. klo 9.00–17.00)
Internet http://www.inkeriliitto.fi
(Avataan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana)
Sähköposti inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala
Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.
Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.

PÄÄKIRJOITUS

Ikäviä asioita

Toivo Iho

Ei pitäisi lukea lehtiä. Niistä saa vain pahan mielen, sillä lehdissä tuodaan tavan takaa esiin ikäviä, pelkästään ikäviä asioita. Mutta mihinkäs silmäsi panet? Jos jätät ikävät asiat sivuun, pistät saman tien pääsi pensaaseen.

Tämänkertaisen murheeni aiheena on pari tuoretta lehtijuttua; *Helsingin Sanomien* artikkeli 18.3.2009, jossa **Jukka Rislakki** esittelee Venäjän kouluissa käytettäviä historiankirjoja, sekä *Kanava*-lehdessä 2/2009 ollut **Jussi Pekkarisen** artikkeli, jonka otsikkona on ”Ensimmäinen inkeriläinen paluumuuttaja tuli jo 1957.”

Helsingin Sanomat on Suomen laajalevikkisin lehti. On erittäin hyvä, että Jukka Rislakki tuo artikkelissaan *Neuvostoaikaa ylistetään Venäjän koulukirjoissa* julki sen vääristelevän tiedon, jolla Baltian maiden lähihistoriaa noissa kirjoissa kuvataan. ”Selvästi ei käy ilmi, mitä kesällä 1940 tapahtui. Miehityksestä ei puhuta, eikä puna-armeijan joukkojen marssia Viroon, Latviaan ja Liettuaan mainita. Kirjasta saa kuvan, että vaalien jälkeen Baltian maiden uudet parlamentit päättivät anoa Neuvostoliiton jäsenyyttä ja Moskova suostui ottamaan vastaan ”kolme uutta sosialistista tasavaltaa”. Saman oppikirjasarjan 2007 ilmestynyt osa mainitsee yksinkertaisesti, että Baltian maat ”liittyivät Neuvostoliittoon”.

Rislakki ei kerro, mitä nuo kirjat mahdollisesti kertovat Inkeristä ja inkerinsuomalaisista - tuskinpa mitään. Niissähän pitäisi lyhyesti ensin kuvata Stolbovan rauhaa seurannut suomalaisasutuksen synty, ja sitten todeta, että inkerinsuomalaiset siirtyivät sotavuosina Suomeen, josta heidät sitten siirrettiin takaisin, ja rangaistuksenomaisesti heitä ei sijoitettukaan Inkeriin vaan eri puolille toveri **Kosyginin** pääministerinä hallinnoimaa Venäjän neuvostotasavaltaa, etenkin paikallisten kolhoosien aputyövoimaksi. Edelleen Rislakin esittelemässä teoksessa olisi todettava, että vaikka inkerinsuomalaiset siirrettiin joukkosiirtona takaisin, heidän uudelleensijoittumisensa Inkeriin on tapahtunut yksittäisratkaisuina, hyvin hankalan ja aikaa vievän menettelyn kautta. Kun tätä vielä ovat olleet täydentämässä raja-alueiden uudelleenasuttamista vaikeuttavat sotilaalliset määräykset, voidaan sanoa, että nykyinen **Putinin** Venäjä on lopullisesti tehnyt inkerinsuomalaisista maattoman kansan.

Helsingin Sanomat on Suomen laajalevikkisin sanomalehti, *Kanava* taas on kirjoittajakunnaltaan ja lukijakunnaltaan ehkä Suomen arvostetuin aikakauslehti. Ei ole samantekevää, mitä käsityksiä sen välityksin vaikkapa paluumuuttajista leviää. Jussi Pekkarinen onnistuu yllä mainitussa artikkelissaan, kuvatessaan voimistelunopettaja **Armas Kappista** ensimmäisenä inkeriläisenä paluumuuttajana, heittämään paluumuuttajien ylle todella ikävän ja synkän varjon, tähän tapaan: ”Vuoden 1959 alussa Kappinen muutti Helsinkiin. Hän sai töitä Oy Liikenne Ab:ssa. Marraskuussa 1959 nuori

mies poistui yllättäen Suomesta. Matkakohteekseen hän oli ilmoittanut Tserepovetsin. Joku Supon etsivä on tehnyt tästä rohkeita johtopäätöksiä. ”T:ssä oli sodan aikana desanttien ja radistien koulutuspaikka. Voinee edelleenkin olla käytössä samassa mielessä.”

Suojelupoliisi kiinnostui Kappisesta toden teolla 1971. Silloin Ratakadulla perehdyttiin kunnolla miehen taustaan ja tekemisiin. Ollessaan Helsingissä 1959 Kappinen oli asunut tuttavansa **Martta Stenbergin** luona. Kappinen oli ensin pyrkinyt Helsingin yliopistoon valmistuakseen voimistelunopettajaksi ja hakenut myöhemmin muihinkin tiedekuntiin, mutta opiskelupaikkaa ei ollut herunut.

Supo teki 1971 myös omia havaintojaan miehestä. ”Kappinen on kuluvan vuoden aikana vieraillut täällä neljä kertaa kesälomaa lukuunottamatta tulkin tehtävissä. Hänen suomen kielensä on virheetöntä ilman pienintäkään murteellista vivahdusta. Samoin hänen pukeutumisensa poikkeaa normaalista neuvostotyylistä, sillä matkoillaan Suomeen ja Ruotsiin hän kuluttaa huomattavia summia rahaa täysin länsimaiseen, viimeisen muodin mukaisen vaatetuksen hankkimiseen ja ylläpitämiseen.” Supo epäili Kappista värväriksi ja Neuvostoliiton tiedusteluasiamieheksi. Jatkossa Kappisen Suomen-matkoja ja hänen tapaamisiaan seurattiinkin erityisen tarkasti.

Vuoden 1981 alussa Supo sai vahvistuksen Kappisen syrjäyttämisestä. Tieto tuli Ruotsin turvallisuuspoliisilta, joka oli kuulustellut Neuvostoliitosta loikanneen **Reino Pietiläisen**. Säpon kuulustelussa Pietiläinen oli kertonut, ettei ”KGB ole enää pitkään aikaan luottanut Kappiseen ja että K olikin muuttanut Muurmanskista johonkin eteläänpäin”.

Rohkenen kysyä: kumpi saa enemmän hallaa aikaan paluumuuttajien maineelle; sata huumeveikkoa vaiko yksi ainoa Armas Kappinen?

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Osa 14

Saksalainen räätäli

Palattuamme näimme kotiimme edelleen saksalaisten hallussa. Mikäs’ siinä, saunasuoja sai kelvata meille. Eikä saksalaisilla näyttänyt olevan mitään meitä vastaan. Päinvastoin, he näyttivät olevan iloisia nähdessään naisen keittiöhommissa, vaikka se homma ei ollutkaan heitä varten. Kai tämä toi heillekin kotoisan tunteen.

Yksi sotilas, myöhemmin tiesimme, räätäli, osoitti erityistä mielenkiintoa

meihin. Hän näytti kysyvän, oliko meillä isää talossa. Teeskentelimme, ettemme ymmärtäneet. Eräänä aamuna, oliko se päivä tai pari tulomme jälkeen, isä yllätti meidät. Hän tuli kotiin!

Isä oli tietysti nähnyt Simon kävelyn pois vankileiristä ja oli enemmän pelossaan kuin Simo itse, jonka isä hyvin tiesi olevan yksinkertainen. Hän huokasi helpotuksesta nähdessään Simon selviävän. Nyt me ainakin tietäisimme mitä oli tapahtunut.

Nähdessään minkälaisen kohtelun sotavangit saivat, isä tiesi että hänenkin täytyi päästä leiriltä pois. Ruokaa ei ollut tarpeeksi hengissä selviytymiseen, julmat vartijat, pieksämiset, raskas työpäivä tarkan vartioinnin alaisena; isä tiesi että hänen täytyi karata ennen kuin hänen voimansa olisivat täysin menneet.

Koska komendantti oli repinyt isän rekisterikortin, hänen täytyi tehdä jotain; keksiä jokin keino.

Vankileirissä oli tuhansia sotavankeja. Joka aamu kuolleet kannettiin pois. Monet epätoivoiset miehet suunnittelivat yöllä miten ja mihin yrittää karata. (Sodan loppuun mennessä 4–5,5 miljoonaa upseeria ja sotamiestä kuoli sotavankina.)

Isällä oli monta etua muihin nähden. Hän oli siviilivaatteissa, tiesi ympäristön ja mihin mennä. Pian, eräänä aamuna, ollessaan työryhmän mukana hän otti riskin. Teeskennellen, että oli menossa hakemaan heille kaikille vettä, isä kahmaisi ämpärin ja käveli lyhyen matkan päässä olleelle kaivolle. Laski ämpärin alas ja vilkaisi ympärilleen. Kukaan ei katsonut häneen päin. Isä ryhtyi huolettomasti kävelemään läheiseen taloon päin, astui sen sivuovesta takapihalle ja sieltä seuraavalle kadulle, missä hän sekoittui muihin ihmisiin. Hän ei nähnyt eikä kuullut mitään hälytystä eikä takaa-ajon ääniä. Muitta mutkitta hän alkoi kävellä Kokkolaan päin, missä sukulaiset olivat iloissaan nähdessään isän. He kertoivat, että olimme menneet takasin kotiin, ja neuvoivat häntä jäämään heille pimeään asti. Hän teki niin; sai siellä ruokaa ja käveli sitten koko yön saapuen meidän suureksi iloksemme ja helpotukseksemme varhain aamulla kotiin.

Saksalainen räätäli näki hänet ja oli vähän yllättynyt, mutta ei sanonut mitään. Myöhemmin isä pystyi merkkikielellä kertomaan, että hänkin oli ollut räätälinä toisessa armeijassa talvisodan aikana.

Seuraavana päivänä meidät komennettiin taas pois kotoa. (Vuosikymmeniä myöhemmin tapasimme tämän saman räätälin uudestaan toisella mantereella tyystin erilaisessa tilanteessa! Sanoiko joku, että maapallo on suuri? Tästä myöhemmin.)

Tällä kertaa me päätimme mennä äidin kotikylään, Ronolaan. Jopa Tusjkakin tuli mukana tällä kerralla. Tusjka olikin käynyt Ronolassa kanssamme monta kertaa ennenkin. Saavuttuamme se juoksi Ronolasta sitten monta kertaa sieltä kotiin, kai tarkastamaan miten asiat siellä olivat.

Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.

Laulu

kertoo kansan kohtalosta

Täs on pieni laulunpätkä
käyvvä laulelemmaa,
mis on kaikki suomalaiset,
tulkaa kuuntelemmaa.

Tulkaa kaikki kuuntelemmaa
miehet sekä naiset,
tää ei kuulu ryssille,
vaan kuulkoot suomalaiset.

Mitä pahhaa suomalaiset
valtijolle teki,
ko hiä härkävaunuloissaa
Siperijaan veti.

Tulomatkaa laulussain
en taho kosketella,
kyynelilläin silmiä
en taho kostutella.

Viien päivän perästä
he passiit kokosivat,
kuusi sannaa ryssäkieltä
siihe töhräsivät.

”Ootta kansanviholliset,
poikkee pääse ette,
ootta fiinat, parasiitat,
tänne märkänette.

Voi tuota lessasavotaa,
ja voi tuota lessavalkkaa,
siel niitä voimii kiskottii
ja vähä saatii palkkaa.

Kuuvvel satal grammalla
ne miehet puski töitä,
sil ei huolint höplitellä
paljo vatsavöitä.

Istuvenkan pajokka
ol kaksisataa grammaa,
sitäkää ei polutsainut
joka talon mamma.

Tseremsa ol ruokamme
ja katalaska-kuri
komendantti ovel seisoi
silmät piässää nurin.

Ensittäin ol suomalaiset
kovan kurin alla,
sit jo alkoit maanitella
työhön patokalla.

Skaparit ne uatteliit,
jot niä on hulluu väkkii
pitkiin kyllää kävelööt
ja seläs nuttusäkki.

Mäntii talloo, kysyttii,
jot kuin on asjanlaita,
onks teil tarvis hametta,
vai onks teil tarvis paitaa?

Vatsa anto prikkasun,
jot heitä hame päältä,
muuten lähtöö sieluparka
tulevaisee täältä.

Skaparloi myö mielellää
ei opisaitu millää,
saivat meiltä vuatteet piällee
karttolämpärillä.

Komentantti sanoissaa
se petty katkerasti:
fiinat lähtöö matkustammaa
Leningraatii asti.

Tämän laulun sepittäjän
nimmee al ei panna,
se on Kelton pitäjästä
neljän lapsen mamma.

Yli 40 vuotta kansan keskuudessa muistin varassa säilynyt laulu.

Laulun lehdelle toimitti Irja Pelkonen.

Inkerikot

Historia, uskonto ja perinne.

Aira Kuronen

Ensimmäinen Suomessa ilmestynyt kansatieteellinen julkaisu inkerikoista. Inkerikot ovat Leningradin alueella Länsi-Inkerissä asuva pieni suomensukuinen kansa. Kieli, inkeroinen, on eriytynyt muinaiskarjalasta. Ortodoksiuskon rinnalla on säilynyt kansanuskon piirteitä vuosisatoja nykyaikaan asti.

Valtakulttuuriin sulautuminen on ollut inkerikkojen kuten muidenkin Venäjän pienten kansojen kohtalona. Inkeroista puhuvia on jäljellä enää 200–300 henkeä. Perinteisille asuinalueille Soikkolanniemelle ja Laukaansuuhun on parhaillaan rakenteilla kaupunki ja suursatama.

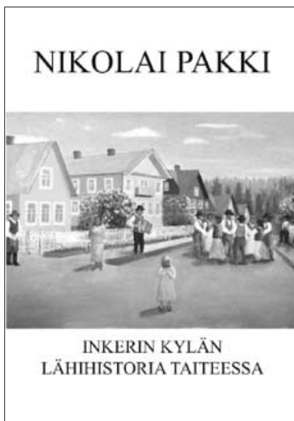
Kuvitetussa kirjassa esitellään tekijän inkerikkokylissä suorittamien haastattelujen pohjalta kylien entistä elämää, yhteyksiä Seiskarin saarelaisiin, ihmisen elämänkaareen ja kalendaarisiin merkkipäiviin liittyviä tapoja, kansanlauluja sekä kansanuskoa ja uskomuksia.

(ISBN 978-952-92-4372-3). Joensuu 2008. Tiedustelut tekijältä, puh. 050 495 6625. Kirjan hinta 30 euroa + postikulut.

Kuvakirja

Rudolf Pakki

Nikolai ja Rudolf Pakin kuvakirja ”Inkerin kylän lähihistoria taiteessa” on saatavilla Helsingissä Inkerikeskuksessa, Hämeentie 103 A, puh. (09) 753 4464, 050 4368227, toimisto@inkerikeskus.fi ja Tartossa Veski 35, 51005 Tartu, Viron Inkerinsuomalaisten Liiton kansliassa, puh. +372 742 1773, ja kirjan tekijältä Nikolai Pakki, puh.(09)349 9626 tai paru@luukku.com.

Kirjan omakustannushinta on 15 euroa. Myös postitse ostaminen on mahdollista.

Kirja koostuu 60 maalatun taulun kuvasta ja on jatkoa kirjalle *Antti Hämäläinen ”Kadonnutta Inkeriä” 1943*, jossa esitellään valokuvina Inkerin elämää sodan aikaisina vuosina. Kirja käsittelee Inkerinmaan asuttamisen alusta v. 1600 ja loppuu inkerinsuomalaisten palauttamisella Neuvostoliiton keskiosaan Kalininin, Jaroslaviin jne.

Suomenkielen tekstien lisäksi kirjan lopussa on tekstit käännettyinä viroksi ja tekstit on erikseen saatavissa myös venäjäksi. Kirjan alussa on esihistoriaa, elämää Inkerissä 20-luvulla, sota-aikaa ja lähtö evakkoon Viroon, siirto Suomeen v.1943, elämä Suomessa, palautus NL:oon, elämä karkotuspaikoissa ja pako uudestaan Viroon.

Kirja antaa lyhyen kuvallisen katsauksen inkerinsuomalaisten esivanhempien elämästä meidän lapsillemme ja lastenlapsillemme, kun vanhemmista aika jättää. Se voisi olla myös kotona pöytäkirjana, jota voisi silloin tällöin selailla.

Neva-lehden toimituksessa

Aapo Ihon muistelmista

Nevan toimitus ja konttori sijaitsi Hernekadun 32 A portaikon IV kerroksessa. Molemmat instituutiot työskentelivät samassa tilavahkossa huoneessa, jonka ulkoportaikosta erotti valoton eteinen. Eteistila oli kuitenkin niin väljä, että sen seinustalle sopi vuode, jossa joku talon väestä löysi leponsa.

Toimitushuoneeseen tulija havaitsi huoneen oikealla sivustalla ikkunan pielessä tukevan työpöydän, jonka takana minunkin muistojeni aikaan vaikutti neljä miestä: muudan musiikkia, jopa sävellystyötäkin harrastava **Koski**; hänen jälkeensä **Yrjö Kiisseli**, joka Suomeen muutettuaan muutti nimensä **Kiijärveksi**. Opettajien ammattikuntaan kuuluvana hän ”Nevasta” lähdettyään palasi takaisin koulutyöhön. Häntä seurasi pari kolme vuotta tuolla paikalla vaikuttanut op. **Juho Kokkonen**, ja viimeisenä ennen lehden kokemaa väkivaltaista kuolemaa tuon pöydän takana istui opettaja **Eetu Mesiäinen**. Näiden miesten tittelinä oli konttoripäällikkö; he vastasivat lehden taloudesta.

Vasemmalla puolen huonetta oli toinen, vielä tukevampi ja lehtitavaraa täynnä oleva pöytä, ja pöydän takana mies, jota sopi tituloida toimittajaksi. Hänellä oli kotoisittain ja kyläisittäin mainio nimimerkki *Kuoman Kaima*. Hänen juttunsa olivat haluttua tavaraa joka numerossa. Kuoman kaiman pakinoissa käsiteltiin asioita jos jonkinlaisia. Kaiman siviilinimi oli **Aappo Vesikko**; opettaja ammattaan hänkin, mutta kehitettyään itselleen luistavan kynän päätyi hän vaihtamaan aapisen ja lukutikun sanan suolaan ja huumorin hunajaan.

Siinähän ”Nevan” henkilökunta olikin; ei suuren suuri verrattuna nykyajan lehtiin, mutta lehden merkitys oli arvaamattoman suuri.

Neva ei ollut Inkerin ainoa lehti; oltiinhan suomalaisia, ja tuollainen väkikartun veto, riitely ja paremmuudesta kilvoittelu vaati vierustoverin. Sellaiseksi luontui ja kuontui ”Inkeri”, yhtä suuri ja yhtä usein ilmestyvä. Alkuaan kertaviikkoisina, sitten välillä kahdesti viikossa ilmestyviä ne olivat. Neva palveli silloisten radikaalien linjoilla ja Inkeri hiippaili konservatismin pimennoissa. Riitaa ja suukopua harrastettiin välillä oikein olan takaa, niin kuin on tosisuomalaisten tapa suuremmissakin suomalaispiireissä.

Koska lehdet painettiin Suomessa, oli toimittajien oltava liukasliikkeisiä ajan tasalla pysyäkseen. Inkeri taidettiin painaa Viipurissa, Nevan painopaikka oli Lappeenranta. Jos lehti ilmestyi torstaina, oli keskiviikkoiltana sen sisältö kaikkine tykötarpeineen saatava iltapikajunalla matkaan Suomen asemalta niin, että se varmasti joutui junassa olevaan postivaunuun; toimittaja asian varmistaakseen kävi sen itse pudottamassa postivaunun kyljestä sisään.

Kerran minulle sattui kommellus, josta nopeana juoksijana selvisin. Olin joulun vaiheilla ”päiväläisenä” ts. lähinnä kirjoitin käsipelillä; hiilipaperin avulla monistaen tilaajien osoitteita. Sain toimekseni viedä junaan seuraavana päivänä ilmestyvän lehden ainekset. Mitenkä

lie vahingossa kirjekuori, jossa materiaali oli, lipsahti vaunun alle. Mikäs nyt neuvoksi? Juna saattoi lähteä milloin hyvänsä. Laiturin ja vaunun väli oli niin ahdas, ettei kuorta voinut siitä tavoittaa. Odotin, kun juna lähti, ja viimeisen vaunun liu´uttua ohi hyppäsin raiteille, sieppasin kuoren, hyppäsin laiturille, aloin juosta tuhatta ja sataa, ja tavoitin kuin tavoitinkin vaunun. Onnekseni posteljooni huomasi asian, avasi ikkunan ja iloisesti nauraen otti siitä kirjeeni vastaan.

Joululoman aikaan oli opettajilla tilaisuus käydä tuulettumassa maan pääkaupungissa, ja tietenkin ne, joilla oli asiaa Nevan toimitukseen, poikkesivat sinne. Minulla oli onni elää mukana näissä erinomaisen rattoisissa tilaisuuksissa veljien vaihtaessa kuulumisia sekä heittäessä huulta. Jos sattuivat yhtaikaa olemaan paikalla esim. **Matti Ruotsi** Keltosta, **Simo Pellinen** Vuoleelta, **Kaapre Tynni** Kolppanasta sekä kaupunkikoulujen opettajat **Juhana Peräläinen** ja **Aatu Haltsonen**, niin siinäpä lyötiin linjoja auki eteenpäin, kerrottiin kaskuja ja parannettiin maailmaa.

Entä mitä talo tarjosi? Ei ollut muuta kuin teetä, jos saatiin keittiössä majaileva vanha mummo sitä keittämään. Lähellä olevasta kuuluisasta Filippovin leipomosta haettiin haukkaamista. Lyhyiksi ne unet silloin jäivät, sillä juttu luisti pitkälle sivu puolenyön.

Marina, Marinushka

Pentti Salmela

Nään sinun niin etäälle katsovan
kuin etsisit rantaa Laatokan
Minä ymmärrän sen myöntäen,
En sinua saa, tavoita en
On suru silmissäsi sinun
hädän katse heimon hajotetun.

Sinä kaikissa katsotko kavaltajaa?
Vai ootatko oveen koputtajaa?
Kulussa vuosien vaikean elon
sait sieluusi heimosi pelon
Mitä pieni kansa mahtaa, saa,
salaa uskoa, toivoa, unohtaa?

Voi Marina, Marinushka
sinun sisälläs kansasi tuska.
Ja jossain itkee Inkerinmaa,
odottaa lastaan, kansaansa katoavaa.

Niin monta on vahvaa valloittajaa,
ja monta sisälle tunkeutujaa
jotka vaativin käsin vahvemman
ottavat osansa voittajan
Minä heistä myös lienen yksi
Sut otin, vein, sain ryöstetyksi.

Sinä tartut lujasti käsivarteeni
sisälläs kansasi pelon geeni
Katseessasi epäily, hätä
- Älä hylkää, älä minua jätä.
Mitä meidän lupa on odottaa,
vain uskoa, toivoa, unohtaa?

Voi Marina, Marinushka
sinun sisälläs kansasi tuska.
Ja jossain itkee Inkerinmaa,
odottaa lastaan, kansaansa katoavaa.

Piilon-piika

Ella Ojala

Kerron tässä miten minusta tuli Piilon-piika: Olimme saaneet Haapamäellä häätökäskyn asunnostamme. Isäntäväki tarvitsi itse asuntoa. Emme löytäneet Haapamäellä heti sopivaa asuntoa ja vanhempani olivat kuulleet, että opettaja **Korkealan** omistamassa Piilo-nimisessä talossa olisi paraatipuoli vuokrattavana. Niinpä me tartuimme oitis ajatukseen, varsinkin, kun vanhempani asuivat Pihlajavedellä ja minä odottelin toista lastamme. Tiesin, että äidin apuun ja neuvoon voi aina turvautua. Niinpä tuumasta toimeen ja saimme kuin saimmekin Korkealoiden omistamasta Piilosta paraatipuolen vuokratuksi.

Asuntoon, jonka me saimme, kuului sali, pieni makuuhuone ja paraatieteinen, josta meille tehtiin keittiö. Varsinaisen keittiön ja keittiön viereisen makuuhuoneen oli vuokrannut eräs vanha pariskunta. Asuntoon kuului myös eräänlainen suljetumpi korkea rappu, kun taas meidän eteiseksemme jäi avoin paraatirappu. Eihän se mikään luksusasunto ollut, mutta kamarit olivat kauniit ja niissä oli irtovaatekaapit. Mutta meidän pimeässä keittiössämme ei ollut yhtään keittiön komeroa, ei mitään mihin olisimme ruokatarvikkeemme laskeneet, paitsi oma keittiön astiakaappimme.

No, sodan jälkeen ja kaikkien kokemuksiemme takia olimme tyytyväisiä, että saimme ylipäänsä niinkin hyvän ja kauniin asunnon vuokratuksi.

Oli helmikuun loppu. Taivaalta pyrytti lunta niin paljon kuin maa veti. Tiet tukossa. Niitä ei kukaan aurannut. Lähimpään kauppaan oli ainakin kilometri. Minun toisen lapseni synnytykseen oli enää runsas viikko aikaa, kun panin edellisenä iltana likoon laittamani herneet pimeän keittiön puuhellan päälle kiehumaan. Kaikki hernesoppaa keittäneet tietävät, että sianliha pannaan vasta sitten keittoon, kun herneet ovat jo hyvässä vauhdissa kiehumassa. Niinpä minunkin rokkani porisi iloisesti, kun avasin avoverannan oven ja lähdin hakemaan sianlihakimpalettani pesuvadin alta, jonne olin sen laittanut, kun en muutakaan säilytyspaikkaa ollut keksinyt.

Juuri, kun olin oven saanut auki, niin huomasin, että joku muukin oli haistanut oivan säilytyspaikan. Iso saksanpaimenkoira kerkisi nappaamaan hampaisiinsa lihakimpaleen ja lähti nopeasti juoksemaan kohti isoa maantietä meidän verannan umpitieltä lihakimpale ylpeänä suussansa irvistäen.

Minä juoksin perässä niin kovaa kuin kintuista lähti ja olin juuri saavuttamaisillani koiran, kun se mokoma keksi katsoa peräänsä ja huomasi kuinka lähellä minä sitä olin. Se pinkaisi entistä kovempaan juoksuun ja loikkasi suurelle auraamattomalle maantielle. Minä en enää olisi pystynyt sitä tavoittamaan ja sitä paitsi hävettikin: mitähän naapurit ajattelisivat, kun Piiloon muuttanut nuori rouva noin kilpailee vauhdissa paimenkoiran kanssa. Niin tulin sisälle ja voivottelin häviötäni koiran vonkaleelle.

Jonkun ajan kuluttua tuli nälkäinen mieheni kotiin toiselta asemalta missä hän oli silloin junanlähettäjänä ja esikoistyttäremme, joka oli niihin aikoihin puolitoistavuotias, sanoi isälleen: ”Koilan vonkale söi äidin lihan.” (Viisisanainen lause puolitoistavuotiaalta. Aika hyvä!) Runsaan viikon kuluttua syntyi esikoi-

sellemme terve sisko, joka painoi naapurin kalapuntarin mukaan neljä ja puoli kiloa, mutta neuvolan puntarin mukaan neljä kiloa kaksisataaseitsemänkymmentä grammaa.

Niinpä minä silloinen Piilon-piika pikkarainen paistoin perunoita itselleni ja perheelleni illalliseksi. Myöhemmin avorappu tehtiin suljetuksi rapuksi ja siihen yksi ruokakomero.

Näin Inkeriläisten Viestin avustaja sai faktisen nimimerkin Piilon-piika.

UUTISIA INKERISTÄ

Wladimir Kokko
Ajankohtaista inkeriläistä
Uutiskolumnistin kannanotto

Liisa Tomberg 100 vuotta

Amatööriteatteri kuuluu suomalaisten pääharrastuksiin, innostutaanko siitä enemmän jossain muualla kuin Suomessa? Samoin oli vanhassa Inkerissä, teatteriesitykset olivat usein kesäjuhlien ohjelmassa. Ongelmana oli kuitenkin se, että Inkerinmaalla ei ollut ammattiteatteria. Vain Matti Kurikan parhaat näytelmät pääsivät ammattiteattereiden lavoille Suomessa. Oikea suomenkielinen teatteri perustettiin Pietariin vasta vuonna 1930. Tämä oli Leningradin suomalainen teatteri, joka toimi suomalaisessa sivistystalossa Shpalernajalla 18.

Vuonna 1932 nuorena komsomolin lähettinä tähän teatteriin tuli töihin Liisa Tomberg. Inkerinsuomalainen Liisa Tomberg syntyi talonpojan perheeseen 28. tammikuuta 1909 Inkereen Voiskorovassa.

Liisan tapa näytellä oli realistinen ja tarmokas. Teatteri oli aina tervetullutta Inkerinmaan suomalaiskylissä ja näin yleisö sai tutustua nuoreen ja kauniiseen näyttelijättäreen.

Vuonna 1937 Leningradin suomalainen teatteri joutui vainojen uhriksi ensimmäisten joukossa. NKVD ”paljasti” siinä ”Suomen vakoilijoiden pesän”. 18 näyttelijästä pidätettiin 13, joista lähes kaikki saivat kuolemantuomion. Liisa Tomberg onnistui selviytymään, ilmeisesti hänen nuori ikänsä ja se, ettei hän ollut koskaan käynyt Suomessa, pelastivat hänet ”vakoilusyytöksistä”. Teatteri lopetettiin samoin kuin kaikki muut suomenkielellä toimineet laitokset Leningradissa. Liisa jäi kahdeksi vuodeksi ilman lempityötään, mutta selvisi tästäkin pulmasta.

Neuvostoliiton kansallisuuspolitiikka teki uuden mutkan vuonna 1940, kun suomen kieli julistettiin jälleen tarpeelliseksi. Liisa Tomberg pääsi näyttelijäksi Petroskoissa uudelleen toimintansa aloittaneeseen suomalaiseen teatteriin, ja pian hänestä tuli oikea primadonna. Tomberg esiintyi Petroskoin suomalaisen teatterin näyttämöllä 44 vuotta.

Joskus teatterin senaikaiset näytelmät olivat alkeellista neuvostopropagandaa, mutta ollessaan päärooleissa klassisissa tuotannoissa kuten Gorkin ”Vassa Zheleznovassa”, Wuolijoen ”Niskavuoren naisissa” ja Tshehovin ”Kirsikkapuutar-

hassa" Liisa Tombergin näyttelijätaito huipentui. Vuonna 1950 hän sai valtakunnan arvokkaimman ns. Stalinin palkinnon ja vuonna 1959 Neuvostoliiton kansantaiteilijan arvon. Suomalainen teatteri Petroskoista vieraili usein 60-luvulla Inkerinmaalla.

Liisa Tomberg eli pitkän teatterielämän esiintyen suomen kielellä Pietarissa ja Petroskoissa. Kaikista draamateatterin inkerinsuomalaisista vaikuttajista hän on epäilemättä kuuluisin ja lahjakkain. Tomberg kuoli Petroskoissa vuonna 1988.

Taaitsan talolle kuuluu hyvää

Joulukuussa 2008 tuli 15 vuotta siitä, kun Inkeri-projektin varoilla rakennettu Taaitsan vanhusten palvelutalo otettiin käyttöön. Hatsinan Inkeri-seuran omistuksessa olleen sosiaalilaitoksen toiminta oli Paavo Suomalaisen johdolla vakinaista, vanhukset koko Hatsinan piiristä jonottivat taloon.

Paikalliset sosiaaliviranomaiset ostavat talon palveluita, ja maksut näistä muodostavat 20 % palvelutalon budjetista. Palveluita myydään myös ulos, niin sanotut yksityisasiakkaat maksavat hoidosta noin 330 euroa kuussa.

Taloudellista tukea laitos saa niin Inkerin kirkolta kuin suomalaisilta yhteistyökumppaneilta. Näiden joukossa johtaja Vypiralenko mainitsi Suomen Pietarin pääkonsulaatin, *Laurea*-ammattioppilaitoksen, joka lähettää Taaitsaan hoiva-alan opiskelijoitansa harjoitteluun, ja Lahden Launeen seurakunnan. Noin 40 % vuosibudjetista muodostuu norjalaisen tukiprojektin varoista. *Hjelp till Russland (Apua Venäjälle)* – nimisellä hyväntekeväisyysjärjestöllä on laajaa toimintaa Luoteis-Venäjällä, Taaitsan vanhusten palvelutalo on sen yksi tärkeimmistä tukikohteista.

20.4.2006 alkaen palvelutalolla on ollut uusi omistaja, Inkerin kirkko, ja uusi johtaja Mirja Vypiralenko (kuvassa). Nyt talon täysihoidossa on 30 vanhusta, avopalvelua koteihin ei johtajan mukaan järjestetä. Mirja kertoo asiakkaiden keski-iän kasvaneen (84 vuotta!) sekä terveydentilan heikenneen viime vuosina. Kolmestakymmenestä talon asukkaasta nyt on vain viisi suomalaista. Olisin valmis hyväksymään kaikki suomalaisvanhukset tänne heti, mutta mistä heitä saa? – pahoittelee johtaja. Laitoksen asiakkaaksi pääsee joko Inkerin seurakuntien tai Hatsinan sosiaalitoimen kautta.

Tammikuun lumen peittämänä Taaitsan palvelutalo näyttää idylliseltä.

INKERILÄISTEN VIESTI

Hyvät Inkeriläisten viestin *tilaajat*

Tämän lehden välissä on perinteen mukaan tilillepanokortti lehden tilausmaksun suorittamista varten. Muistattehan kirjoittaa viestikenttään lehden saajan nimen ja osoitteen.

Tämä on erittäin tärkeää varsinkin siinä tapauksessa, jos maksatte jollekin toiselle henkilölle tilaamanne lehden.

Mikäli ette halua tilauksenne jatkuvan, pyydämme teitä ystävällisesti ilmoittamaan siitä joko kirjeitse tai puhelimitse toimistoomme.

Tällä toimenpiteellä helpotatte asiakasrekisterimme ylläpitoa. Kiitos etukäteen.

Suomen Inkeri-liitto ry
puh. 045 261 2342
Käpylänkuja 1
00610 Helsnki

Ilmoittajille
Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa *Hämeenkatu 16* kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00. Lisäksi

Ke 10.6.2009 Inkeri-kerho mukana Vaiveron Myllytilalla.

Su 26.7.2009 Retki Inkerinsuomalaisten kesäjuhlaan Lahden Joutjärven kirkolle.

La 22.8.2009 Retkipäivä Sääksiin seurakunnan leirikeskukseen.

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-kerhon tapahtumia

Kokoontumiset joka kuukauden toisena maanantaina *Lutherinkirkossa, kirkon kahviossa.*

Inkeriläisten kesäjuhlat järjestetään *Joutjärven kirkossa* sunnuntaina **26.7.2009**. Saarnaa Arvo Survo, pääjuhlan juhlapuheen pitää Leino Hassinen.

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45–18.30

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo.
Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin
puh. 040 578 3894

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi
Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A
00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

Ompeluseura
Ompeluseuran kokoontumiset jatkuvat Koivussa ja tähdessä *Mäkelänkatu 18*:ssa parillisten viikkojen torstaisin klo 14.00.

Matkat

Tallinnan suuret laulujuhlat 3.–5.7.2009
Kysy viimeisiä paikkoja Alina-Sinikka Saloselta, puhelin 040 743 7042. Tarkemmat tiedot ovat edellisessä lehdessä.

Petroskoi ja Laatokan kierros 4.–8.9.2009
Petroskoin uuden suomalaisen kirkon vihkiäisjuhlat
Petroskoissa vihitään sunnuntaina 6.9. uusi suomalaisten voimin rakennettu suomalainen luterilainen kirkko. Juhliin osallistuu ennakkotietojen mukaan satoja suomalaisia. Myös Inkerin kulttuuriseura osallistuu juhliin. Matkareitti on suunniteltu siten, että samalla tutustutaan Karjalan maisemiin. Menomatka tapahtuu Sortavalan kautta, paluumatka Kelton ja Viipurin kautta.

Matkaohjelma on seuraava:
Perjantaina 4.9.2009 lähdetään Helsingistä Fennian edestä klo 7.00. Hämeenlinnan suunnasta on mahdollista päästä liikennöitsijä Tapani Pitkäsen kyytiin aikaisemmin. Matka jatkuu kohti Porvoota ja seuraa tietä nro 6 Kiteelle, jossa käännytään Värtsilään ja tullaan Venäjälle Niiralan rajanylityspaikan kautta. Sortavalaan tullaan iltapäivällä, majoitutaan Hotelli Sortavalassa 2hh.

Lauantaina 5.9. matkustetaan noin 300 kilometriä Petroskoihin, jonne tullaan iltapäivällä. Majoitutaan Hotelli Pohjolan soluissa (2hh+1hh+yhteiset saniteettitilat).

Sunnuntaina 6.9. osallistutaan juhliin. Yksityiskohtainen ohjelma selviää myöhemmin.

Maanantaina 7.9. ajetaan Syvärin ja Aunuksen kautta Kelttoon, jossa yövytään suomalaisten koulutuskeskuksessa.

Tiistaina 8.9. lähdetään Viipurin kautta kohti Helsinkiä, jonne saavutaan klo 21:een mennessä. Hämeenlinnan suuntaan pääsee liikennöitsijän kyydissä.

Matkan hinta riippuu osanottajien määrästä. Matka toteutuu, jos osanottajia on vähintään 10. Silloin hinta on jäsenille 450 ja muille 460 euroa. Jos matkustajia on 11 tai enemmän, hinta on jäsenille 390, muille 400 euroa. Matkan hintaan sisältyvät matkat omalla bussilla ja majoitukset puolihoidolla. Lisäksi tulevat viisumikulut, 43 €.

Ilmoittautumiset 10.6.2009 mennessä matkan johtajalle Alina-Sinikka Saloselle, joko a-s.salonen@pp.inet.fi, tai Muinaislinnantie 1 B 12, 00950 Helsinki. Tiedustelut 040 7437042.

LEVITÄ INKERI-TIETOA

- ***Kirjallisuutta***

Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €

Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €

Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €

Pelastunut albumi, 22 €

Ensimmäinen kevät, 16 €

Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €

Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €

Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €

Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri-historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €

Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija - Vilho Helanen, 25 €

Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €

Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €

Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €

E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €

Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €

Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €

Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €

Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €

Sverigesingermanländarnas historia 24 €

Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €

Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €

Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €

Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €

Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €

Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €

Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €

Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

- ***Äänilevyjä***

Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €

Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €

- ***Kasetteja***

Arvo Survo
Omall maall, 9 €

- ***Karttoja***

Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €

Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €

Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €

- ***Adressi***
  surunvalitteluun, 7 €

Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta puh. 09 - 2733 225

Inkerin satulipas
(Miettinen, Uusma) 17 €

Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €

Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi. Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €

Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €

Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €

Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.

E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €

Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €

- ***Inkeriläistä kansanmusiikkia***

Röntyskät. Piirileikkilauluja

Inkerinmaalta 7,5 €

Voutilainen Paavo:
Runoja 12 €

Vainikka & Miettinen:
Iloinen Inkeri 15 €

SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €

5–6 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Numero 7/2009 ilmestyy viikolla 44. Aineisto toimitukselle 28.9. mennessä.
Numero 8/2009 ilmestyy viikolla 52. Aineisto toimitukselle 23.11. mennessä.

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
Huom! Numero vaihtunut.
Puh. 045 2612 342
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €, ¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
Tilaushinta 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset): Viktor Aitman
Linbanev. 6, SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602, v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18, 02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho
Toimitussihteeri Katri Einamo
Toimituksen osoite
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408 (ark. klo 9.00–17.00)
Internet http://www.inkeriliitto.fi
(Avataan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana)
Sähköposti inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala
Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.
Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.

Inkerinsuomalaisten järjestöjen kieli

Toivo Iho

Kanavan tuoreessa numerossa professori **Timo Vihavainen** analysoi meillä tapahtunutta kehitystä artikkelissaan *Venäläiset Suomessa*. Vihavainen toteaa, että venäläisiä oli Suomen suuriruhtinaskunnassa v. 1900 noin 6 000 henkeä, eli n. 2 promillea koko 2.6 miljoonan väkiluvusta. Vuonna 1980 venäläisiksi itsensä lukevia Suomen kansalaisia oli vain 1 489 henkeä. Professorin kommentti: ”Määrä oli sanalla sanoen käsittämättömän pieni, ja sopivaksi vertailukohdaksi voi ottaa vaikkapa Baltian maat.” Vihavainen siirtyy vuoden 1990 jälkeiseen aikaan: ”Kun Suomen ja Venäjän välillä tuohon aikaan vallitsi maailman syvin elintasokuilu, alettiin toteuttaa erikoislaatuista politiikkaa ottamalla tänne inkeriläisiä niin sanottuja paluumuuttajia. Käytännössä useimmat tulijat olivat venäläisiä tai ainakin venäjänkielisiä… Venäläisväestö kymmenkertaistui ja muodostaa nyt noin prosentin maamme väestöstä eli n. 50 000. On helppo huomata, että venäläisiä on maassamme nyt sekä suhteellisesti että absoluuttisesti monta kertaa enemmän kuin koskaan ennen.”

Luotettavia tilastoja Vihavaisen kuvaamasta venäläisväestön tai venäjää puhuvan väestön kasvusta ei ole, mutta arvata sopii: kuvittelisin, että nykyisestä 50 000 hengen venäläisvähemmistöstä paluumuuttajina tulleiden osuus olisi 35 000–40 000 luokkaa.

Inkerinsuomalaista järjestökenttää ajatellen vuosi 1990 on selkeä rajapyykki. Paluumuuttajat joko perustivat omia järjestöjään tai menivät mukaan vanhojen järjestöjen toimintaan. Mikäli paluumuuttajat niin haluavat, heidän hallussaan on ennen pitkää koko inkeriläistaustainen järjestökenttä.

Ei, tämä ei ole taistelukuvaus. Toivon, että tästä tulisi jonkinmoinen viisauden kuvaus. Me vanhat, ts. kahteen ensimmäiseen inkerinsuomalaisten saapumisaaltoon tai heidän jälkikasvuunsa kuuluvat ajattelemme, että me ehkä olemme voineet ja voimme vastakin olla avuksi uudemmille tulijoille. Voimme opastaa heitä nykyisessä Suomessa noudatettaville tavoille; voimme kertoa jotain sellaista, joka meille on itsestään selvää, mutta heille jossain määrin outoa. Me taas odotamme ja toivomme, että tulijat avartavat katsantoamme vanhasta Inkeristä ja sen kommunismin kynsissä kokemista murrosvaiheista. Tässä hienossa ajatusrakennelmassa on ainakin kahdenlaisia ongelmia: ”vanhat”, siis kahteen ensimmäiseen muuttoaaltoon kuuluvat, kuolevat eikä heidän jälkikasvuaan juurikaan kiinnosta tämä järjestökenttä. Tuoreita paluumuuttajia varmaan tulee rasitta-

maan sama ilmiö, mutta ennen kaikkea se, että venäjänkieliset, siis vain venäjää osaavat paluumuuttajat eivät ole tästä järjestökentästä toden teolla kiinnostuneita, eivät tippaakaan.

Miten Suomessa käy?

Muistettaneen Ruotsissa tapahtunut kehitys; siellähän ruotsinkieli on päässyt järjestöissä siinä määrin niskan päälle, että inkeriläistaustainen lehtikin on vaihtanut kieltä suomesta ruotsiksi. Suomi ei ole Ruotsi, vaan täällä on syytä pyrkiä säilyttämään maan tärkeimmän kielen, siis suomenkielen vahvat asemat myös sellaisessa järjestötyössä, jossa jäsenistön vahva taipumus vetäisi suuntaa kohti venäjän käytön lisäämistä. Tämä koituu ennen pitkää koko jäsenistön eduksi. Ne, jotka pyrkivät siihen, että venäjä tulisi maan kolmanneksi viralliseksi kieleksi, toimivat hyvin selkeästi paluumuuttajien etua vastaan.

Jäsenmaksut

Tämän lehden välissä on Suomen Inkeri-liitto ry:n vuoden 2009 jäsenmaksun tilillepanokortti niille henkilöille, jotka ovat olleet v. 2008 tai aiemmin yhdistyksen jäseniä.

Pyydämme teitä kirjoittamaan tilillepanokortin tiedonantoja -osaan jäsenen nimen ja osoitteen. Varsinkin silloin, jos maksatte jäsenmaksun jonkun toisen henkilön puolesta, on jäsenen osoite erittäin tärkeä. **Tällä tavalla saamme pidettyä yhdistyslain mukaisen jäsenluettelomme ajan tasalla.**

Ne henkilöt, joiden kotipaikkakunnalla ei ole omaa toimivaa jäsenjärjestöä, sekä myös ne henkilöt, jotka oman jäsenjärjestönsä jäsenyyden lisäksi haluavat olla myös Suomen Inkeri-liitto ry:n suoria henkilöjäseniä, voivat liittyä jäseniksi.

Jäseneksi voivat liittyä ne, jotka hyväksyvät yhdistyksen säännöt ja tarkoituksen.

Jäsenet hyväksyy yhdistyksen hallitus.

Jäseneksi pyrkivää henkilöä pyydämme ottamaan yhteyttä etukäteen toimistonhoitaja Annikki Keloon puh. 045 2612 342.

Joutjärven kirkko

Kesäjuhlat Lahdessa kirkastus-sunnuntaina 26.7.2009

Katri Einamo, Toivo Iho

Kesäjuhlia viime vuosina hellinyt helle ei taaskaan pettänyt. Luontoäiti antoi kauniit puitteet kesäjuhlille ja Lahden kaupunki kylpi auringonvalossa. Tämän kesän juhlatilassa, Joutjärven kirkolla, oli sisällä mukavan vilpoista ja valoisaa.

Jumalanpalvelus, tahi messu alkoi, kuten nykyisin tapana on, esiintyjien marssilla sisään kirkkosaliin. Kaikki sujui vanhan, totutun kaavan mukaisesti, merkittävimmän poikkeuksen teki saarnastuoliin noustuaan **Arvo Survo**. Hän oli ottanut mukaansa kitaran, ja säestäen sillä itseään, aloitti saarnansa n. viisi minuuttia kestäneellä, kauniilla äänellä ja sointuvasti esittämällään laululla.

Survo on tottunut ja taitava saarnojen rakentelija. Kiinnitin huomioni muutamaan seikkaan: saarna ei tuntunut liian pitkältä; sen kesto laulu mukaan lukien oli 26 minuuttia. Keskeisen kerrottavansa Survo oli sijoittanut heti lauluosuuden jälkeen, niin se jäi parhaiten seurakunnan mieleen. Ja mikä kuulijakunnan kannalta

Kukkatervehdykset lähetettiin sankarihaudoille ja Karjalaan jääneiden muistomerkille, kuvassa (vas.) Arvo Survo, Toivo Puronen ja Inkeri Ojala.

Lahden seudun Inkerikerhon puheenjohtaja Marja Rämö avasi iltapäivän osuuden

oli tärkeintä: päivän sanoman kytkeminen inkerinsuomalaisten vaikeisiin vaiheisiin oli toteutettu rehdisti ja konstailematta.

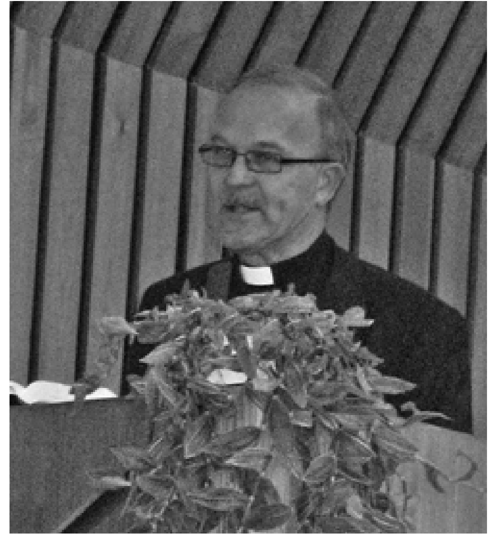
Petroskoin kuoro lauloi *Suomalaisen rukouksen*. En olisi ollut pahoillani, vaikka kuoro olisi laulanut enemmänkin tuttuja, tilanteeseen sopivia lauluja.

Iltapäivän osuus alkoi klo 14 lounaan ja kirkkokahvien jälkeen, kun tilaisuuden juontaja **Toivo Puronen** toivotti Lahden seudun Inkerikerhon puheenjohtajan **Marja Rämön** tervetulleeksi lavalle. Rämö vertasi juhlaa näkötorniin kiipeämiseen, josta näkee mitä tapahtuu ja missä olemme. Hän toivoi, että ihmisille kirkastuisi entistäkin tarkemmin se, ettei inkeriläisyyttä pidä unohtaa eikä hävittää. Tervehdyssanojensa lopuksi Marja Rämö siteerasi psalmia 100, jossa esitetään ylistyslaulu Jumalalle ja jossa puhutaan polvesta polveen pysyvästä uskollisuudesta.

Tämän jälkeen lavalle saatiin **Seppo Hämäläinen**, joka pohti miten Inkerin kristillinen kansa on voinut säilyä **Stalinin** vallan alla ja arveli, että tämä johtui siitä, että syvällä inkeriläisten sydämissä on tietoisuus siitä keitä he ovat ja minne he kuuluvat. Nykypäivän ohjeiksi Hämäläinen totesi, että ihmisten on edelleen hyvä turvata uskoon ja sen voimaan.

Seuraavaksi kuultiin lähes kolmikymmenhenkisen Petroskoin kuoron esittämät *Karjalan kunnailla*, *Ikuinen kulkuri* ja *Oman kullan silmät*, joista ainakin ensimmäinen laulu on ennenkin kesäjuhlilla kuultu ja joka soi tälläkin kertaa varsin komeasti.

Kuoron jälkeen lavalle saapui Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja **Toivo Iho**, joka tervehdyspuheessaan käsitteli inkerinsuomalaisten kesäjuhlaperinnettä. Vaikuttaisi siltä, että perinne sai alkunsa **Mooses Putron** ideoimista vuoden 1899 Skuoritsan juhlista. Juhlia järjestettiin Inkerissä kaiken kaikkiaan seitsemät, minkä jälkeen perinne siirtyi Suomen puolelle jatkuakseen 1920-luvulla. Vuonna 1938 järjestettyjen Vuoksenniskan juhlien jälkeen otti tovi, ennen kuin

Seppo Hämäläinen

seuraavat juhlat sodan jälkeen järjestettiin. Tämä tapahtui Järvenpäässä vuonna 1956. Ihon mukaan ”Jos ennen sotia juhliamme leimasi jonkinlainen uhma, sotien jälkeisille juhlille tyypillistä taas oli alistuminen välttämättömään, jo tapahtuneeseen kehitykseen.” Juhlissa, nyt järjestykseltään ilmeisesti 76:ssa, on perinteisesti laulettu isänmaalliset *Maamme* ja *Nouse Inkeri*, joista jälkimmäistä nimitetään inkeriläisten kansallishymniksi. Toivo Iho

Petroskoin kuoron väkeä

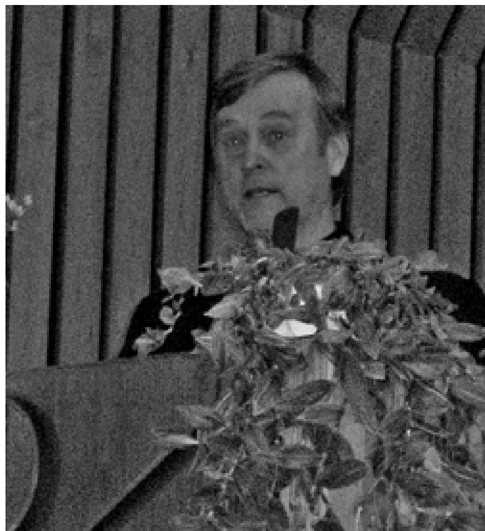

Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja Toivo Iho pitämässä tervehdyspuhettaan

esitti, että ”toisaalta se tuntuisi mitä ilmeisimmin kuuluvan samaan sarjaan suomalaisten maakuntalaulujen kanssa. Inkeri ei ole eikä ole milloinkaan ollut mikään kartalle sijoittuva Suomen maakunta, se on myöskin totta. Mutta samoin on totta se, että kulttuurinsa puolesta Inkeri on inkerinsuomalaisten asetuttua sinne kuulunut Suomeen; ollut Suomen kulttuurimaakunta.” *Nouse Inkeri*, kuten muutkin maakuntalaulut ovat vuonna 1848 Floran-

Arvo Survo

päivänä Kumtähden kentällä kantaesitetyn *Maamme*-laulun hengessä ja paljolti sen vaikutuksesta syntyneet.

Tämän jälkeen kuulimme Arvo Survoa, joka vertasi Inkerin kansaa pieniin lehteen puhkeaviin oksiin – pienet ja sitkeät silmuthan tulevat parhaiten kaikkein pienimpiin oksiin. Survo esitti muutaman laulun ja säesti itseään kitaralla.

Juhlapuheen saapui pitämään Inkerin emerituspiispa **Leino Hassinen**, joka pohti inkerinsuomalaisten paluumuuttajien identiteettiä ja heihin kohdistuvaa epäluuloa, kun valtaväestö määrittää keitä ovat ”me” ja ”he”. Hassisen mukaan

Juhlapuheen piti emerituspiispa Leino Hassinen

Paavalikin käsittelee kirjoituksissaan eri kansallisuuksia ja kuvaa minkälaisen kärsimyksen keskellä tämä eli ja toteutti uskoaan. Kristillisyys on valinta, johon ei automaattisesti synnytä, toisin kuin vaikkapa kansallisuus. Jokainen meistä muodostaa minäkuvansa monista aineksista ja jokaisella on oma ainutlaatuinen henkilöhistoriansa. Tästä johtuen ihmisillä on monia erilaisia syitä tehdä omanlaisia ratkaisujaan, ja tämä meidän kaikkien tulisi ymmärtää. Hassisen mukaan kansakunnan identiteetti rakentuu rajoista ja niiden väliin jäävistä tiloista. Kansoille on

Tervehdyksen Ruotsista toi Toivo Jääskeläinen

tarpeen tehdä löytöretkiä tulosuuntaansa ja iloita omasta perinnöstään; tästä perinnöstä voimme mekin omilla kesäjuhlillamme iloita.

Puheen jälkeen oli jälleen kuorolaulun vuoro. Petroskoin kuoro esitti meille kolme laulua, joista kahdella ensimmäisellä oli sama nimi, *Lähde*, ja kolmas oli nimeltään *Polska*.

Laulannan jälkeen oli aika jakaa ansiomerkit. Toivo Iho ja Inkeriläisten sivistyssäätiön sihteeri Anne Tuohimäki kutsuivat lavalle inkerinsuomalaisessa järjestötyössä eri tavoin ansioituneet henkilöt, joista sivistyssäätiön kunniamerkin saivat **Saimi Hutri**, **Albert Kirjanen**, **Eva Kotiniitty**, **Ella Kukova**, **Aili Mehiläinen**, **Toivo Puronen**, **Lyydia Ruusu-Salmi**, **Alina-Sinikka Salonen**, **Risto Toivonen** ja **Pekka Wikberg**. Ruotsiin myönnettiin säätiön ansiomerkit **Eric De Geerille**, **Veera Lifille** ja **Valter Rämölle**. Suomen Inkeri-liiton viirit jaettiin hallituksen jäseninä neljä kautta (12 vuotta) toimineille **Maria Lahdelle**, **Viljo Suomalaiselle** ja **Toivo Tupinille**. Lopuksi kiitospuheen piti viirin saanut Toivo Tupin.

Tervehdykset kuulimme **Toivo Jääskeläiseltä** Ruotsista ja **Kasperi Rasalalta** Tartosta. Jääskeläisen omia, monipolvisia elämänvaiheita on kuvattu *Helsingin Sanomien* 3.8.2009 numeron sivulla A 5 (ks. myös *Muut lehdet*).

Tämän jälkeen kuulimme tilaisuuden loppusanat Lahden seudun Inkerikerhon varapuheenjohtajalta **Inkeri Ojalalta**, minkä jälkeen lavalle saapui vielä Lahden seudun kerhon **Helmi Leppänen** esittämään oman runonsa *Lintu pieni*.

Loppuhartauden piti Leino Hassinen, joka tarinoi 40 vuotta sitten tapahtuneesta Kuun valloituksesta, astronauttien ja suuren hankkeen yhtäkkisestä pelastumisesta pienen asian, tällä kertaa kuulakärkikynän avulla, jota hän vertasi **Jeesuksen** aasilla ratsastamiseen. Hassinen toivotti kuulijoille rohkeutta ja määrätietoisuutta tarttua uusiin tehtäviin.

Aivan lopuksi lauloimme yhdessä *Maa on niin kaunis*. Tämän jälkeen kukin lähti tahoilleen helteiseen iltaan – tavataan taas ensi kesänä! ⓘ

Inkeri-liiton ja inkeriläisten sivistyssäätiön kunniamerkkien saajat vm. 2009

Toimellisesti vaeltanut:
Uljas Marttisen elämäntaival

Toivo Iho, kuva Anne Tuohimäki

Kaikki Suomen Inkeri-liiton viime maaliskuisen vuosikokouksen osanottajat tuskin kiinnittivät mitään huomiota huolitellusti pukeutuneeseen, jossain määrin iäkkäältä vaikuttaneeseen gentlemanniin tämän saapuessa kokoukseen; toki kokouksen puheenjohtaja hoksasi mennä ovelle vastaan. Eipä tullut kysytyksi tulijalta, milloin hän edellisen kerran oli liiton vuosikokoukseen osallistunut. Vastaus olisi voinut yllättää, sillä tuo tulija, SOK:n suurvaraston johtaja evp, res. majuri **Uljas Marttinen** saavutti *sadan* (100) vuoden iän 9.7.2009. Onnittelumme!

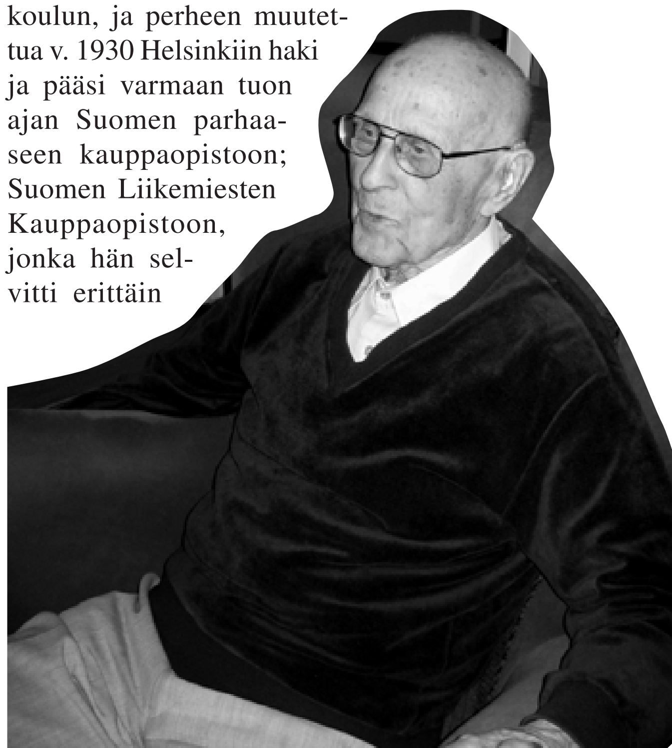
Keskustelimme merkkipäiväänsä odottelevan Marttisen kanssa hänen kotonaan. Valokuvauksesta ja osasta kysymyksiä vastasi Anne Tuohimäki, suurimman osan kysymyksiä esitti ja keskustelun merkitsi muistiin allekirjoittanut. Meille tilanne oli yllättävä: olimme varautuneet haastatteluun, jossa olisimme joutuneet tankuttamaan edestakaisin samoja asioita ja auttamaan haastateltavaa vaikeiden paikkojen yli. Ainakin kerran kävi juuri päinvastoin: sorruin itse keskustelun sisäiseen muistivirheeseen, ja Uljas Marttinen sai auttaa minut siitä allikosta. Tämän miehen muisti ja terävyys ovat laatuluokkaa!

Näin 100-vuotiaamme kertoo elämänsä vaiheista:

Isäni oli Kolppanan seminaarin käynyt, inkeriläinen kansakoulun opettaja. Äitini kuului ns. suomenmaakkoisiin eli passilla eläjiin, mutta solmittuaan avioliiton inkeriläisen isäni kanssa hän menetti tämän statuksen. Isän työpaikka oli Hietamäen Jamalaisin koulu. Perheen kesäpaikaksi isä oli v.1910 hankkinut pientilan (pinta-ala n. 30 ha, josta peltoa 5–6 ha) Antreasta, Karjalan kannakselta.

”Elämäni suurin suru oli isän kuolema v. 1915. Silloin äiti joutui neljän lapsensa kanssa totisen paikan eteen. Sedät tarjosivat omaa ratkaisumalliaan: yksi poika kullekin kolmesta sedästä ja tytär äidin huostaan. Äiti halusi kuitenkin ehdottomasti pitää perheen koossa, ja niin asia ratkaistiin muutolla kesäpaikkaan, Antreaan, siis Suomen puolelle v. 1916.”

Lapset kävivät koulunsa Viipurissa, Uljas suoritti Viipurissa keskikoulun, ja perheen muutettua v. 1930 Helsinkiin haki ja pääsi varmaan tuon ajan Suomen parhaaseen kauppaopistoon; Suomen Liikemiesten Kauppaopistoon, jonka hän selvitti erittäin

hyvin paperein. ”Opiston loppuvaiheessa rehtori kutsui luokseen kansliaan (mielessä vilahti ajatus ”Olenko tehnyt jotain pahaa?”), mutta rehtori ilmoitti, että SOK:sta oli pyydetty suosittelemaan jotakuta hyvin kirjanpidon hallitsevaa henkilöä, ja suositus kohdistui minuun.”

”Ensin palvelin viisi vuotta SOK:n kirjanpito-osastolla, ja sitten tuli komennus uuden Vallilan keskusvaraston kirjanpitäjäksi. Jouduin kuitenkin upouudessa varastossa vastaanottamaan ja sijoittelemaan tavaroita, ja varaston silloinen päällikkö ei missään tapauksessa halunnut enää päästää minua kirjanpitotoimiin, vaan niihin tuli joku muu, ja minut nimitettiin seuraavan vuoden alusta varaston apulaispäälliköksi. Tätä hommaa hoidin edeltäjäni kuolemaan saakka, ja sotavuosien jälkeen minut v. 1949, heinäkuun alusta lukien, nimitettiin varaston päälliköksi. Vuonna 1961 sain osastopäällikkönä SOK:n prokuristin arvon, ja lopulta vuonna 1967 minusta tuli SOK:n uuden suurvaraston johtaja. Tässä tehtävässä, jossa alaisten lukumäärä ylitti 400 henkeä, olin v. 1971 tapahtuneeseen eläkkeelle siirtymiseeni saakka.”

Elämänohjeet pitkän iän saavuttamiseksi? Marttinen painottaa säännöllisten elintapojen merkitystä: ”Alkoholi on minulle lähes tuntematon; tupakka ei ole maistunut, mutta olen päivittäin nauttinut vähän hunajaa. Liikuntaa olen aina harrastanut eri muodoissa paljon, myös työpaikallani. Jos joku alaisista kuvitteli johtoon tullessani saavansa olla kontrollin ulottumattomissa, koska johtaja istuu huoneessaan pöydän takana, hän erehtyi. Liikuin jatkuvasti suurvaraston eri puolilla ja pidin itseäni myös siten tapahtumien tasalla.”

Uljas Marttisen sotareissu kesti yli neljä vuotta. Hän palveli Helsingissä, Kannaksella ja vähän aikaa myös Päämajassa. Hänen sotilasuransa päättyi Itä-Karjalan ItPsto:n komentajana. Sotilasarvoltaan hän on majuri.

Uljas Marttisen perhesuhteissa toisintuu luku neljä: Hänellä on neljä lasta, aivan kuten hänen vanhemmillaankin oli. Myös lapsia ja lastenlapsia sekä lastenlastenlapsia on neljä. Jälkikasvu nimittää häntä vaariksi, kuitenkin nuorin, siis kaikista nuorin polvi tuntee hänet nimellä isoukki. Lapset ovat Marttisen ensimmäisestä avioliitosta. Vaimon kuoltua hän eli leskenä 11 vuotta ja avioitui sitten toistamiseen. Tämä liitto kesti 41 vuotta, ja toisenkin vaimon kuoltua Marttinen on elänyt leskenä.

Kysymme tulevan päivänsankarin varhaisimpia muistikuvia. ”Ensimmäinen muistikuva on laskiaisen 1913 jälkeiseltä ajalta, jolloin kylän miehiä odoteltiin kotiin Pietarista, jossa nämä olivat olleet ajeluttamassa pietarilaisia, siis tienestissä. Joku nainen huokaili: ”Voi voi ku se tulis ja tois jotain kottiin, ettei jäis juomaan!”

Toinen kuva on keinutuolin kyydistä: Keinutuoli vietiin luokkahuoneeseen ja pikku Uljas sai istua tuolissa, jota työnnettiin luokan päästä päähän. Seuraava: Vanhemmat sisarukset ovat leikkiessään jollain mustalla mönjällä tehneet nuorimmasta afrikkalaisen. Äiti kutsui peräti isän tapausta selvittämään, ja Toivo-veli taisi saada kurituksen.

Neljäs, edelleen Inkerissä tapahtuneeseen liittyvä muistikuva: Isä opetti suomeksi. Tuli tarkastaja, joka kyseli venäjäksi, eivätkä lapset osanneet vastata. Tarkastaja oli antanut lausunnon: erittäin heikko opettaja!” Isän kuoltua häntä seurasi venäjänkielinen naisopettaja.

Marttisen terveiset lehtemme lukijoille: ”Suren sitä, että inkerinsuomalaiset ovat joutuneet omatta syyttään niin paljon kärsimään. Olen myötäelänyt heidän kärsimyksensä. Olen iloinen siitä, että niin monet heistä ovat vaikeissa oloissa jaksaneet säilyttää suomalaisuutensa.”

Uljas Marttisen päällimmäisinä harrastuksina ovat olleet kirjoittelu, seurakunnan toiminta ja sotaveteraanityö. Hän on osallistunut seurakunnan toimintaan viikoittain, pitäen siellä eri aiheista kolmisenkymmentä esitystä. Marttinen on myös viikoittain osallistunut Espoon sotaveteraanien tilaisuuksiin. Eläkkeelle päästyään hän on osallistunut myös SOK:n ikämiesten kokoontumisiin kerran kuussa.

Lopuksi teen tälle, muutaman viikon kuluttua täydet sata vuotta täyttävälle miehelle oikean omantunnonkysymyksen: ”Jos tilanne vaatisi sitä, ja kutsu kävisi, lähtisitkö heti uudestaan hoitamaan sitä tehtävää, josta jäit eläkkeelle?”

Uljas Marttinen miettii, ja esittää ensin muutaman varauman. Lopulta hänen silmissään välähtää: ”No, mikäs siinä; eiväthän johtamisen perusperiaatteet ole mikisikään muuttuneet!”

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Osa 15

Ronola, marraskuu 1941

Äijän (isoisän) talo Ronolassa oli kylätien ensimmäinen oikealla länteen mennessä. Se ja sen viereinen talo oli liitetty yhteen yhteisellä etuhallilla. Erikattoiset kujat olivat myös yhdessä.

Ronolaiset saivat jäädä koteihinsa. He jakoivat sovussa tilansa saksalaisten kanssa. Nämä eivät olleet rintamajoukkoja, vaan heidät oli sijoitettu sinne pysyvästi. Matti-enomme toimi kylävanhempana.

Isovanhempien talossa olivat korkea-arvoiset upseerit ja heidän palvelijansa. He majoittuivat olo- ja makuhuoneissa; isovanhempamme, Matti-eno ja Anna-täti pysyttelivät keittiössä. Ämmä (isoäiti) ja äijä nukkuivat kiukaan päällä, setä ja täti keittiön lattialla. Nyt keittiön lattiasta tuli myös meidän perheemme nukkumatila. Päästäkseen paikoilleen saksalaiset kulkivat keittiön läpi. Selvästi keittiössä oli tilanahtautta, ja muutenkin me toimme mukanamme paljon meteliä ja liikettä, mikä ei lie ollut saksalaisille mieluista.

Marraskuussa maa oli jo jäätynyt ja pinnalla jonkun verran lunta. Kaksi venäläistä kerjäläislasta, tyttö siinä kuuden iässä, poika kahdentoista, kulkivat talos-

ta talolle pyytäen ruokaa. Saksalaiset pysäyttivät heidät ja rupesivat kuulustelemaan. Seuraavaksi lapset vietiin ulos, ammuttiin ja haudattiin puoliksi jäätyneeseen maahan. Mitään selitystä tai syytä ei annettu enollemme. Se oli joko mieletöntä julmuutta, tai sitten saksalaiset löysivät lasten laukusta jotain todisteita siitä, että lapset olivat vakoilutehtävissä. Kylän läheiselle rautatielle, nimittäin, olivat saksalaiset tuoneet erikoisen panssarijunan, minkä suuri tykki kävi kaksintaistelua linnan tykistön kanssa. Venäläiset halusivat epätoivoisesti tuhota tämän tykin. (Myöhemmin he onnistuivatkin.) Olisikohan lapsilla ollut mitään tekemistä tämän kanssa? Vai riittikö pelkkä epäily siitä saksalaisille?

Eräänä päivänä huomioni kiinnittyi etuhallin pöydällä lojuviin värikkäisiin esineisiin. Ne olivat ovenkahvan munan muotoisia ja käsin käännettävä mutteri yhdessä päässä. Yritin vääntää mutteria, vaan en voinut. Olin juuri menossa hakemaan hohtimia, kun Matti sattui paikalle. ”Hei, mitä sinä noilla teet? Et suinkaan aio kiertää mutteria? Etkö tiedä että ne ovat käsikranaatteja?” Herran enkeli taisi taas olla lähellä. Mitä olisinkaan voinut tehdä irrotettuani mutterin, kiskottuani narusta ja vasta sitten huomattuani mikä se oli? Ei olisi ollut mitään paikkaa mihin olisin voinut heittää kranaatin turvallisesti vahingoittamatta itseäni ja muita.

’Me olemme kaikki Herran käsissä’

Kurkelasta tuodut panssarivaunun patterit, mitkä Matti oli ottanut, tulivat nyt hyvään käyttöön. Matin kanssa teimme niistä kotitekoisen taskulampun niin, että volttimäärä ylitti tuntuvasti lampun vaatiman määrän, joten lampusta tuli paljon voimakkaampi kuin tehdastekoinen. (Lampun kestoaika tuli siten vastaavasti lyhyemmäksi.)

Kyläläisten elämänmeno omissa kodeissaan, vaikka jakoivatkin kotinsa saksalaisten kanssa, oli monessa suhteessa aika normaalia. Tavallinen saunakäynti oli osa tätä normaalielämää, ja saunassahan käydään tavallisesti illalla. Mutta saksalaiset, ampumisen uhalla, kielsivät siviilien pimeässä liikkumisen. Tätä valvoi kahden sotilaan partio, mikä kulki kylätietä edestakaisin. Me olimme järjestäneet niin, että varoittaaksemme saunalaisia valaisimme ulkohuoneen ikkunasta taskulampulla saunaa päin silloin kun partio oli lähellä. Tavallisesti miehet kävivät saunassa ensin kun oli vielä valoisaa siinä mielessä että, jos pahasti kävi, naisten liikkuminen pimeässä ei olisi yhtä paha kuin miesten.

Eräänä lauantai-iltana, kun naiset olivat saunassa, oli minun vuoroni antaa valomerkki. Yhtäkkiä kuulin ulko-oven kovan kolahduksen ja raskaiden saapaskeleiden lähestyvän nopeasti. Tuskin ehdin kiertää taskulamppuvalon pois päältä kun minua tartuttiin niskasta kiinni ja kiskottiin talon sisään. Siellä sotilaat heittivät minut syrjään pois tieltä ja tarttuivat Matti-enoon. Kun he olivat ulkona, kuului kiväärin pamaus ja sitten oli kaikki hiljaista.

Keittiössä syntyi täydellinen paniikki. Anna-täti huusi hysteerisesti syyttäen minua ja Mattia, taskulampun keksijää. Koko keittiö oli täynnä itkua ja huutoa. Olin shokissa. Olin syyllinen Matti-enon kuolemaan. Kuinka voisin elää tällaisessa syyllisyydessä? Aivoni olivat lukossa, kaikki meni yli ymmärrykseni. Ei mitään näkymää, ei toivoa tulevaisuudesta. Tämä oli nyt kaiken loppua.

Sitten äijä kiukaan päältä otti asiat käsiinsä. Korkealla, mutta rauhallisella äänellä hän sanoi: ”Kuulkaapas nyt kaikki. Muistakaa, että me jokainen olemme Herran käsissä. Mitä tapahtuneekin, se

on aina Jumalan tahdosta. Meidän täytyy hyväksyä se nöyrästi ja samalla arvokkaasti. Ei enää syyttelyjä. Olkaamme kaikki nyt hiljaa ja rukoilkaamme yhdessä." Me teimme niin. Jokainen oli hiljaa ja me kaikki rukoilimme. Ja rukoilinpa minä sydämeni pohjasta, en koskaan ennen niin kovasti. Hiljalleen mieleni rauhoittui ja huoneestakin oli hysteria poissa. Kaikki olivat mietteissään, kuin yrittäen sulattaa sitä sulattamatonta mikä oli tapahtunut. Kului jonkin aikaa. Sitten kuulimme lähestyviä askeleita, ovi aukeni ja ...tapahtuikin suurin ihme. Matti-eno astui talon sisään.

Se, että hän oli kylänvanhin, varmasti pelasti Matti-enon hengen. Kylän komendantti, jonka luo Matti-eno vietiin, tietysti tunsi Matti-enon hyvin. Kuultuaan mitä oli tapahtunut alkoi komendantti nauraa. "Parasta että tästä lähin löydät turvallisemman tavan saunoa. En halua kylänvanhimman ampumisen tulevan tarpeelliseksi." Voimakkaan taskulampun valaisu vain muutaman kilometrin päässä olevalle rintamalle päin ei tosiaan ollut hyvä idea. Lisäksi kotitekoinen lamppumme oli tosiaankin liian voimakas. Tarkastimme kerran tämän Matin kanssa. Ilmiantava, voimakas valo tuli läpi monien rakojen sekä kujan seinissä että portissa ja sen alla.

Olimme vielä silloinkin siinä uskossa, että linna voisi kukistua milloin tahansa, ja että me pääsisimme pian takaisin kotiin ja että sitten asiat tulisivat taas normaaleiksi, mitä se sitten olisikaan. Olin kuullut jonkun sanoneen, että ihminen voi elää kaksi kuukautta ilman ruokaa. Joka kerran kun söin vatsani täyteen perunapuuroa, laskin sen perusteella milloin saksalaisten piti olla linnassa, jotta me olisimme vielä hengissä. Päähäni ei koskaan pälkähtänyt ihmetellä mistä ruoka sen jälkeen tulisi. Ruokaa mitä tarvittaisiin ei ainoastaan meille, vaan miljoonille Leningradin asukkaille.

Ennen ensimmäistä evakuoimista Kurkelasta isä ja me pojat kiireessä kaivoimme kuopan paikkaan missä saunamme oli ollut ja täytimme sen vehnälyhteillä läheisestä kolhoosin pellosta. Pian saksalaisten tulon jälkeen, kun ilmeni että he ottaisivat meiltä mitä haluaisivat, isä päätti tehdä samoin perunoiden kanssa. Kun sotilaat olivat matkalla rintamalle tai sieltä takaisin ja kylä oli heistä tyhjä kaivomme kaksi kuoppaa: yksi lähelle kylätietä meidän talon viereiselle tonttirajalle ja toinen aivan meidän tonttimme takarajalle. Talon läheisen kuopan perunat söimme jo vielä talossa asuessamme.

Isovanhempien luona ollessamme lähes tyhjensimme heidän ruokavarastonsa, myös lehmän ruoat. Tilat olivat myös aivan liian ahtaat kaikille, vaikkei kukaan siitä meille valittanutkaan, eivät sukulaisemme eivätkä saksalaiset. Korkeilla upseereilla oli paljon vieraita, saappaiden kantapäät kolisivat, selontekoja tultiin tekemään. Täytyy oikein ihmetellä upseerien kärsivällisyyttä keittiön ahtaudessa ja meidän melussamme. Matti-enon tapauksen aikanakaan he eivät hiiskahtaneet, vaikka tietenkin kuulivat koko mellakan. Meidän oli korkea aika löytää paikka muualta ja löysimmekin sen sitten läheisestä Lyysmäen kylästä.

Sitä ennen isä sai lainattua hevosen ja ajoi Jussin kanssa peltojen poikki Kurkelaan hakemaan vehnälyhteitä. Sotilaat ryntäsivät meidän talostamme heti paikalle, mutta peräätyivät nähdessään vehnälyhteet. Saimme lyhteet puitua Ronolassa ja niistä tuli meille kolme säkkiä viljaa ja olkia lehmälle.

Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.

Laukaa, Toholampi, Inkeroinen …

Inkeriläisiä paikannimiä Suomessa

Heikki Tervonen

Kielitieteilijä A.E. Tunkelon mukaan inkeriläisperäisiä paikannimiä on Suomessa luultavasti Keski-Suomea, Hämettä ja jopa Pohjanmaata myöten. Kymenlaaksossa on ollut ainakin kolme sellaista paikannimeä, joista Inkeroinen ja Inkerilä ovat yhä käytössä. Tunkelo käsitteli tätä kiintoisaa aihetta Kalevalaseuran vuosikirjassa vuonna 1951 (WSOY). Paikannimet kertovat, että myös inkeriläisväestöä on siirtynyt joko väliaikaisesti tai pysyvästi Suomeen asumaan jo hyvin varhaisina aikoina.

Professori **Jalmari Jaakkolan** mukaan nykyisin Kotkan kaupunkiin kuuluvassa Kymin pitäjässä oli kylä, jonka nimi vuonna 1565 kirjoitettiin Kariala. **A.E. Tunkelon** mukaan Karialan alkujuuria ei tarvitse ryhtyä etsimään Karjalasta. Suomenlahden eteläpuolella oli itämerensuomalaista väestöä, jota nimitettiin karjalaisiksi. Sittemmin heidät on tunnettu ennen muuta inkerikkoina eli inkeroisina. Vuoden 1911 Tietosanakirjan mukaan venäläiset aikakirjat eivät tunne 1000-luvulta inkeroisten kansaa, mutta kylläkin karjalaiset, joilla silloin on tarkoitettu myös inkeroisia. Niinpä vatjalaiset nimittivät vielä 1900-luvun alkupuolella inkeroisia karjalaisiksi. Näin kirjoittivat inkeriläiset **Kaarle Soikkeli** ja **Pekka Toikka** Tietosanakirjassa.

Suursaaren poika, Inkerin suomalaismurteiden tuntija **Volmari Porkka** totesi vuonna 1885 ilmestyneessä väitöskirjassaan, että nimitys karjalaiset oli tavallisempi kuvaamaan Inkerinmaan alkuperäisiä asukkaita. Inkeroisilla tarkoitettiin etupäässä Hevaan joen varrella asuvia itämerensuomalaisia. Tunkelon mukaan inkeroisten tärkeimmät asuinpaikat olivat Soikkolan niemi ja Kaprio, Hevaan seutu sekä Ala-Laukaan jokivarsi. Näin inkeroiset olivat tietyllä alueella asuvia karjalaisia. Porkan mukaan venäjänkielinen nimitys izhorit oli yhteinen kaikelle Inkerinmaan itämerensuomalaiselle väestölle, joka kuului kreikkalais-katoliseen eli ortodoksiseen kirkkoon.

Ruotsin vallattua 1600-luvulla Käkisalmen läänin ja Inkerinmaan, Suomeen jääneisiin, ortodoksiseen kirkkoon kuuluneisiin karjalaisiin pappeihin ja seurakuntalaisiin kohdistettiin kovia paineita heidän käännyttämisekseen luterilaiseen uskoon. Monet heistä kuitenkin mieluummin pakenivat Venäjälle. Sama painostus kohdistui inkeroisiin ja vatjalaisiin, mutta se ei tuottanut ainakaan pysyvää tulosta. Historiakirjoista tiedämme, että jopa Itä-Suomeen siirtynyttä luterilaista väestöä ja inkerinsuomalaisia kääntyi jonkin verran ortodoksiseen uskoon, kunnes sitä ryhdyttiin tarmokkaasti estämään.

Karjalaiset Inkerinmaalta

Tunkelo piti siis todennäköisempänä, että Karialan kylän asukkaat ovat tulleet pi-

Inkerin lähetyspappi Arvo Survon esivanhemmat tulivat aikoinaan Keski-Suomesta Inkerinmaalle, mutta jo esihistoriallisena aikana inkeroisia ja vatjalaisia on voinut muuttaa eränkävijöinä nykyiseen Keski-Suomeen saakka. Arvo Survo on edistänyt vatjan ja inkeroisten kielen elpymistä. Kuvassa hän on lähetyssaarnaaja Martti Rautasen kotitalon edustalla entisessä Novasolkan Tikanpesän kylässä. Rautanen oli luomassa pohjaa kirkolle ja kirjakielelle Ambomaalla.

kemmin Suomenlahden toiselta puolelta kuin Karjalan kannakselta tai Laatokan Karjalasta. Inkerinmaalle voisi viitata se, että Karialan kylä kuuluu Kymijoen vesistöalueeseen, jolla on ollut yhteyksiä etelään päin. Vatjalaiset ja inkeroiset ovat olleet todennäköisesti ikiajoista lähtien meren tuttuja, joita myös Kymijoen lohiapajat ovat vetäneet puoleensa.

Entisessä Sippolan pitäjässä, nykyisessä Anjalankosken kaupungissa on Kymijoen rannalla tehdasseutu, jonka nimenä on Inkeroinen. Tunkelon mukaan taajaman paikalla ollut kylä on tuskin voinut syntyä muuten kuin siten, että Hevaan seudun inkeroisväestöä on joskus menneisyydessä siirtynyt suurempi tai pienempi ryhmä asumaan Kymen jokivesien vierelle. Inkeriin viittaa myös Valkealan pitäjän, joka on nykyisin liitetty Kouvolaan, kylän nimi Inkerilä Kymijoen yläjuoksun vesistöalueella. Tunkelo arveli, että tarkemmalla tutkimisella Kymenlaaksosta löytyisi muitakin paikannimiä, jotka viittaavat myöhemmän Inkerinmaan alueelle.

Jopa Keski-Suomessa sijaitsevan Laukaan nimi voi olla inkeriläisperäinen. Sama nimi on entisen Kuopion pitäjän Laukaanjärvessä. Ruotsiksi Laukaa on Laukas. Nimi saattaa juontua Inkerinmaalla virtaavasta Laukaanjoesta. Suursaarelaisen Porkan mukaan Lavansaaren nimi on johtunut Lavassaaresta tai vielä vanhemmasta muodosta Lavvassaaresta, jota nimeä käytettiin Inkerinmaan pohjoisrannikolla Soikkolassa ja sen itäpuolella. Porkan mukaan saaren nimi oli aiheutunut siitä, että se oli vastapäätä Lavvasjoen suistoa ja Soikkolan nientä, jota nimitettiin Laukaan puoleksi.

Erämiehiä lähti Keski-Suomeen saakka

Tunkelon mukaan Laukaanjoki on pitkänä, sisämaahan johtavana vesikulkureittinä ollut jo historiallista aikaa edeltävinä vuosisatoina tärkeä väylä Suomenlahdelta Novgorodiin päin turkis- ynnä muuna

kauppatienä. Mikäli näin on, ei tuntuisi ollenkaan ihmeelliseltä, jos erämiehiä ja myöhemmin siirtolaisia olisi siirtynyt vilkasliikenteisen Laukaanjoen varsilta turkisten pyyntiin Keski-Suomeen saakka, jonne muinoin riistasta rikkaat metsät ja antoisat kalavedet houkuttelivat pyydystäjiä. Siksi Tunkelo uskoikin, että Laukaan pitäjän muinaisen asutuksen alkuunpanijoista eräät ovat olleet kotoisin Inkerin Laukaanjoen varrelta.

Kiintoisaa on panna merkille, että vuosisatoja myöhemmin Ruotsin vallan alle joutunutta Inkerinmaata asutettiin jopa Keski-Suomesta saakka. Muun muassa Survon tilan joutopoikia lähti etsimään sieltä parempaa toimeentuloa.

Myös aikoinaan Laukaassa sijainnut rautatiepysäkki ja talonnimi Vatia, kylännimi Haapavatia sekä Vatiajärvi viittaavat Tunkelon mukaan todennäköisesti vatjalaisiin. Jos Laukaan pitäjä on saanut nimensä Inkerinmaan laukaalaisista, miksi ei Vatia-nimi olisi tullut Laukaan pitäjään Inkeristä vatjalaisperheen tuomana? Kangasalan Vatiala saattaa sekin viitata vatjalaisiin, joskaan Tunkelo ei pitänyt tätä selitystä varmana. Sitä saattaisi tosin tukea se, että samassa pitäjässä on Riunvaivan kylässä talonnimi Lempoinen. Tämä saattaisi juontua vatjalaisalueella olevasta Lempolan kylästä. Kangasalan talonnimi Lempoinen on todennäköisesti peräisin Lempäälän pitäjän Lempoisista. Lempäälä on äännesukulainen Pohjois-Inkerin Lempaalalle. Vesilahtelainen kylännimi Narva tai Naarva on äännesukulainen Länsi-Inkerin pitäjännimelle Narvusille.

Kansassamme inkerois- ja vatjalaisverta

Jopa Keski-Pohjanmaalta saakka Tunkelo löysi yhteyksiä Inkeriin. Haapavedellä on Vatjuskylä ja Vatjusjärvi, jotka todennäköisesti kertovat varhaisesta vatjalaisasutuksesta. Myös Toholammin pitäjä sekä Rautalammin Toholahden kylä voivat viitata inkeriläisiin juuriin. Toholahden varhaiset asukkaat ovat ehkä siirtyneet Suonenjoelta, jossa on samanniminen kylä. Tunkelo arveli, että toho voi juontua vatjan sanasta toho, joka merkitsee tuohta.

Nämä A.E. Tunkelon näkemykset avaavat eteemme kiintoisia näkymiä. Ne osoittavat, kuinka vilkasta turkis- ja muuta kauppaa on käyty yli Suomenlahden. Ne osoittavat myös, kuinka inkeroiset ja vatjalaiset ovat osallistuneet Suomen varhaisen elinkeinoelämän kehittämiseen ja myös Suomen vesireittien varsien asuttamiseen. Heidän merkityksensä on ollut niin suuri, että monet paikat on nimettykin heidän mukaansa.

Mikäli Tunkelon johtopäätökset ovat oikeita, Suomen kansassa on hyvin todennäköisesti virrannut inkeroisten ja vatjalaisten verta, Kymenlaaksossa jopa huomattavassa määrin. Kun nykyisin kysytään, kuolevatko inkeroiset ja vatjalaiset kansoina sukupuuttoon, niin on huomattava, että heidän verenperintöään on toki sekä Venäjän ja Suomen kansoissa. Ja ehkä heidän nykyinen kansallinen, kielellinen, kulttuurinen ja miksei uskonnollinenkin heräämisensä, joka on tapahtumassa yhdennellätoista hetkellä, auttaa heitä pelastamaan kansojensa kulttuurin rippeet.

Kirjoittaja on karjalaissyntyinen pappi, toimittaja ja kirjailija, joka on kirjoittanut mm. kirjan Arvo Survon matkassa Viipurista Volgan mutkaan (Kirjapaja 2007)

Vatjalaisten praasnikassa Luužitsan kylässä

Marjukka Patrakka

Lähellä Viron rajaa Ust-Lugan sataman tuntumassa asuvat viimeiset vatjalaiset. Vatjalaiset ovat ortodokseja ja heillä pyhimysten muistoksi vietetään juhlat, praasnikat. Ne ovat Luužitsassa ja viereisessä Liivakylässä Pedro 12.7. ja Talvi-Miikkula 19.12.; toisissa kylissä on omat praasnikkapäivät. Luužitsan kylässä juhlaperinnettä on elvytetty kymmenisen vuotta, suuriakin Pedronpäiviä satoine vieraineen on vietetty.Nyt juhla pidettiin museonjohtajan äidin kuoleman johdosta pienimuotoisena lauantaina 11. heinäkuuta. Juhlaväkeä oli puolitoista sataa aurinkoisessa ulkoilmatilaisuudessa. Puiden keskellä lähellä maantietä on avoin kenttä, jossa väki kokoontuu. Sivuitse menee tie muutaman talon luo. Oli tehty pitkä katos, jonka alla oli pöytä täynnä ruokia ja juomia. Piirakat ja vatruskat kuuluvat juhliin.

Väkeä tuli koko ajan juhlapaikalle. Vatjan lippu nostettiin harmaantuneen salkoon. Venäjäksi ja vatjaksi toivotettiin tervetulleeksi. Kerrottiin kylän kohtalos-

ta, sota poltti miltei kaikki sata taloa. Nimeltä mainiten kiitettiin niitä, pääasiassa naisia, jotka nostivat kylän sodan jälkeen.

Tyttö-trio *Lintuset* lauloi vatjaksi. He ovat ommelleet itselleen valkeat muinaismalliset vatjalaistytön puvut päähineineen. Toinen tyttökuoro esiintyi fereseissä. Pari pikkutyttöä lauloi. Notkea neito esitti taitovoimistelua. Nuoret ja vanhat kilpailivat: piti juosta täyttämään vodkalasi, seuraava kilpailija kiirehti juomaan sen. Sitten jo nurmikko täyttyikin tanssijoista.

Kävin välillä tuttavani kanssa viereisellä vanhalla hautausmaalla. Petäjän kylkeen oli kiinnitetty uusi lintulauta, linnutkin muistelevat vainajia. Uhripetäjän kolossa oli muutama ryyni kaikkien vainajien muistoksi. Tekokukkaseppeleet loistivat haudoilla. Vanhaan aikaan kyläjuhlat aloitettiin kirkossa ja haudoilla käynnillä.

Sitten ystävät jo kutsuivat juhlapöytään. Oli ilo tavata niin monia tuttavia vuosien takaa, vähän väliä joku kysyi, muistanko hänet. Nyökkäsi nuori mies tervehdyksen. Vasta linja-autossa välähti: sehän oli aikuiseksi ehtinyt **Pikku-Vova**, joka olisi halunnut muuttaa mukanani Suomeen!

Ennen juhlaa me Inkerin Kulttuuriseuran matkalaiset olimme ajaneet läpi läheisen Joenperän vatjalaiskylän, Lužitsasta **Valentina Judina** lähti oppaaksemme. Joenperällä on vielä vanhojakin rakennuksia. Kalmiston hongikon yli loisti uuden kirkon kultaiset ristit. Nousimme mäelle uljaan punatiilikirkon luokse. Yhtä uljaan kirkon näimme Soikkolassa rauniokirkkona. Lähelle oli tuotu kuormittain hiekkaa. Sydämessä ailahti toive, josko sittenkin tämä kirkko kunnostetaan. Vistinon kylässä koko seurue kävi erään inkerikkonaisen vanhassa kodissa. Luužitsassa kävimme vatjalaiskodissa. Inkerikko-emäntä huomautti, että Pedro on myös heidän kylänsä praasnikka. Vanhat ihmiset muistivat juhlapäivät silloinkin, kun niitä ei saanut viettää.

Vatjalaiset ja inkerikot ovat Inkerinmaan alkuperäiskansoja. Vatjaa puhuu seitsemän ihmistä, inkerikkoa pari sataa. ◐

Hieman historiaa

Toivo Iho

Professori **Seppo Zetterberg** lausuu esipuheessaan **Mika Waltarin** teokseen *Totuus Virosta, Latviasta ja Liettuasta*: ”Baltian tilanteesta tietävät puhuivat kuitenkin yksityisesti asioista niiden oikeilla nimillä. Kuvaava ja paljon siteerattu on **J.K.Paasikiven** toteamus ulkoministeri **Rolf Wittingille** heinäkuun lopulla 1940: ”Tapaukset Baltian maissa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa ovat hirvittävät. Baltian maiden kohtalo ja tapa, jolla Viron, Latvian ja Liettuan sovjettivaltioiksi muuttaminen ja niiden alistaminen Venäjän sovjettivaltakuntaan on tapahtunut, on saanut minut yötä päivää ajattelemaan tätä vakavaa asiaa.” Baltian maiden murhenäytelmää ei voinut hetkeksikään unohtaa ”harkitessamme tapauksia omassa maassamme”, Paasikivi sanoo toisessa yhteydessä.”

Waltarin kommentit Baltian maiden vuoden 1940 vaaleista, joissa kommunistit virallisten tilastojen mukaan saivat reippaasti yli 90 % äänistä, ovat murskaavat: ”Mitä arvoa näillä numeroilla on, sen käsittää jokainen järkevä ihminen. Mutta ulkomailla niiden julkaiseminen teki voimakkaan vaikutuksen.”

Seppo Zetterberg jatkaa tähän: ”Totta onkin, että yrittämällä esittää Baltian tasavaltojen liittämisen Neuvostoliittoon laillisena – sitähän se ei ollut – **Stalin** sai läntisetkin liittolaisensa taipumaan tahtoonsa ja suostumaan Viron, Latvian ja Liettuan anneksioon.”

Analysoidessaan Venäjän nykyistä tilannetta **Arkadi Moses**, Ulkopoliittisen instituutin Venäjän tutkimusohjelman johtaja, kirjoittaa *Helsingin Sanomissa* 8.7.2009: ”Jopa Venäjän ja Georgian konfliktin vaikutukset ovat ristiriitaiset: Moskovan päätös tunnustaa Abhasian ja Etelä-Ossetian itsenäisyys ei saanut tukea muilta mailta, ei edes Kiinalta. Tällaista reaktiota tuskin voisi odottaa, kun supervalta tekee merkittävän siirron.”

Vuodesta 1940 vuoteen 2008 on aikaa kulunut 68 vuotta: runsaat kaksi miespolvea. Muu maailma tuntuu oppineen jotain; entäpä Venäjä?

… ja nykyaikaa

Mitä se on, kun metsuri ajaa hevosta, jolla on raskas tukkikuorma? Tukkien vedätystä.

Entä mitä se on, kun poliitikko erilaisin mediatempuin pitää omaa kiinnostavuuttaan yllä valheellisesti? Ihmisten, äänestäjien vedätystä.

Ainakaan v. 1962 painettu *Nykysuomen Sanakirja* ei tunne tuota jälkimmäistä vedätyksen lajia lainkaan; sanakirja on tukevasti kiinni agraarisessa kielessä. Jälkimmäinen vedätyksen laji on kuitenkin nykyaikaa ja siihen törmää kaikkialla.

Heikon kilpailun takia vahvat kauppaketjut ovat luoneet oikean vedätysmaailman: kun hintataso on vaikkapa 5–10 prosenttia turhan korkealla, se antaa mahdollisuuden järjestää ostavalle väelle erilaisia viihdykkeitä; on keskittämisetuja, plussapisteitä, on päivätarjouksia, on jopa yhdestä ostokerrasta 10 %:n alennuksiin nousevia asiakasryhmätarjouksia. Pankit ovat kauppoja tiukemmassa valvonnassa, mutta sielläkin rakennellaan tarjouksia, joissa paketin hyvät puolet kerrotaan, mutta huonoista vaietaan visusti. Pankkien ajatusmallina taitaa olla, että mahdollisen kätketyn vedätyksen hoksaaminen kuuluu asiakkaalle.

Näillä kahdella vedättäjäryhmällä on myös positiivinen puolensa: päivittäis-

tavarakauppa ottaa nykyisin mukisematta ostetun tavaran takaisin, kunhan kuitti on tallella. Pankit puolestaan jakavat auliisti lainoja kohtuuhintaan nyt, kun korot ovat alhaiset.

TV-viihde on tietenkin viihteenä otettava, mutta siinä maailmassa vedätystä vasta onkin. Voiko edes rentoutuksen tarpeella perustella sitä, että ajatteleva ihminen viikosta viikkoon jaksaa olla kiinnostunut ilmeisestikin päättymättömäksi rakennetun sarjatuotteen ihmiskohtaloista?

Entäpä politiikan pojat ja tyttäret? Kun äänestäjien kiinnostus tuntuu hiipuvan, kiireesti temppuosastolle! Uusi ihmissuhde on lanseerattava julkisuuteen, kukapa julkimo haluaisi uuden rakkautensa pysyvän salassa? Ja sitten pyöritys jatkuu: lapsi syntyy, hänet kastetaan, entäs sen jälkeen? Ehkäpä uusi ihmissuhde? Myös pukeutumisessa harrastetaan poliittista vedätystä: jos pappiskaavun käyttö kielletään, huippuluokan suunnittelija luo oitis uuden, vähemmän pyhän kaavun.

Vanhat, kyyniset kaiken nähneet eivät juuri vedätyksiä säiky. Nuoremmilta saattaa ottaa aikansa, ennen kuin he huomaavat, ettei keisarilla olekaan vaatteita.

Viktor Terehov*, nykyisin Suomessa asuva Karjalan inkerinsuomalainen, on lähettänyt meille tekstin, jossa hän kertoo Leniniläinen Totuus -nimiseen lehteen v. 1987 lähettämästään, tuossa lehdessä osittain julkaistusta suomenkielisten ongelmista kertoneesta artikkelista.*

Terehov kirjoitti tuolloin mm. näin: ”Luen Petroskoissa suomenkielisiä kylttejä, katselen ”Kipinä” -lastenlehden myymättömiä pinoja, kuuntelen suomenkielisiä radiolähetyksiä ja surullisesti ajattelen, että suomalaisten sodanjälkeinen sukupolvi ei pääsääntöisesti taida äidinkieltään… Ei ole vielä kirjoitettu inkerinsuomalaisten traagisesta kohtalosta, joista monet joutuivat työarmeijaan, jossa olosuhteet eivät oleellisesti eronneet poliittisille vangeille tarkoitetuista stalinistisista vankileireistä. Mutta silloinkaan eivät vanhempamme unohtaneet äidinkieltään eivätkä hävenneet omaa kansallisuuttaan, mikä oli luonnollista: onhan jokaisella kansalla paikkansa auringon alla. Me lapset puhuimme äidinkielenä suomea ja olimme jopa ylpeitä siitä, että venäjän lisäksi taidamme suomea, karjalaa ja eräät jopa viroa.”

Lehti vastasi artikkelilla ”Sekä venäjä… että suomi.” Joku **Molokanov** julkaisi alkuosan artikkelistani ja lisäksi kertoi lukijoille inkerinsuomalaisista. Karjalan asukkaat eivät olleet kuulleetkaan sellaisesta kansasta. Kommunistikomento oli vuosikymmenet vaiennut meistä. Molokanov syytti minua parjauksesta: suomalaiset eivät olleet äidinkieltään unohtaneet, karjalan kielen osalta tilanne oli lohdullisempi, koska jopa 5 % Venäjän väestöstä piti sitä äidinkielenään.

Odottamatta lehdessä ilmestyikin Karjalan tiedemiesten artikkeli, jossa he todistivat tilastojen pohjalta, etteivät Molokanovin väitteet kielioloista pitäneet paikkaansa. Siitä se alkoi. Ihmiset kirjoittivat kipeistä aiheista ja vaativat lapsilleen oikeutta opiskella koulussa äidinkieltään. Näin kirjoittivat vepsäläiset, karjalaiset, suomalaiset. Nyt jo radiossakin kerrottiin kansani historiasta. Aikakauslehdet *Sever* (Pohjola) ja *Punalippu* vastasivat, vaan eivätpä auttaneet minua silloin, kun minä odotin apua…

Sain muuttoluvan Suomeen siihen aikaan kun **Jeltsin** valittiin toiselle kaudelleen. Uskoin tuolloin vielä muutoksiin enkä lähtenyt, mutta hyvä oli, että hoksasin hakeutua uudelleen jonoon, ja tammikuussa 2008 palasin historialliseen kotimaahani täysin pettyneenä ohjattuun demokratiaan.”

Näin siis Viktor Terehov.

Kelton laulu

1. Kuulkaa sitte siellä, ken Keltossa on vielä,
laulu tämä joskus laulakaa.
Kahvia kun saatte niin meitä muistakaatte,
vapaana olles juokaa, nauttikaa.

2. Hyvästi nyt Kalle, mä läksin maailmalle,
jätin kotiseudut sekä maat.
Jääkää tervehiksi, maille kelpoisiksi,
Rakentakaa uusi Keltonmaa.

3. Moni poika pääsi niinko Luoja sääsi,
kauvaks täältä kotipolulta.
Kauvaks erämaahan, Keski-Aasiahan,
pojat täällä lauleskella saa.

4. Hyvästi Kurenmäki ja Aron metsän käki,
Hyvästi Havakka ja Tukkanen.
Jääkää tervehiksi, maille kelpoisiksi,
rakentakaa uusi Keltonmaa.

5. Miks' se sulla Antti, tallella ol' pantti,
peitit saunan, luhdin rummeniin ja
kaheksan sait vuotta, sä elit niiko suotta,
kärsiä ja murehtii sait siint.

6. Miks' sä ahkerasti, teit työtä yöhön asti,
panit kuntoon seudut sekä maan
ja jouvuit kulakiksi ja kärsiä sait siksi,
kenkkumoisen ansioiseks sait.

7. Tääl on poikii monta, niin monta onnetonta,
joilta nuoret vuuvet katosiit.
Surut kaikki haihtuut, murheet maailman
vaihtuut, murheet maailma meille tarjosi.

8. Hyvästi nyt Keltto, kolhoosi ja Kalle,
hyvästi Havakka ja Tukkanen!
Surua en tunne, kuljen vaikka kunne,
nöyrtyä en milloinkaan mä voi.

9. Odotamme yhä, että tulloo pyhä,
että kerran tilit tehhä saa.
Sit ei ole pelkoo, terveisii oo Keltto
hyvästi jätän silloin Sirdarjan.

10. Älkää surko veikot, vaik' on päivät heikot,
tyhjentäkää kuppi kahveeta.
Jääkää tervehiksi, maille kelpoisiksi,
rakentakaa uusi Keltonmaa!

Aira Kuronen

Kelton laulun on sepittänyt **Kuren Matti**, kun hänet ja lukemattomat muut Inkerin suomalaiset talonpojat "tehtiin kulakiksi" ja karkotettiin kodeistaan. Keltosta ensimmäiset karkotukset Keski-Aasian aroille Syr-Darjaan ja Amur-Darjaan tapahtuivat vuonna 1931. Laulussa mainitut **Havakka** ja **Tukkanen** olivat ns. "laittajia", joille oli määrätty karkotuksien toimeenpano.

Viljam Huopanen lauloi karkotettujen laulun v. 1994 Kelton Jaanilan kylässä. Kipeä muisto kosketti henkilökohtaisesti Viljamia, jonka isoisä ja isä oli tehty kulakiksi. Hän kertoi esittäneensä Kelton laulun "isoisän muistoksi" ensimmäistä kertaa julkisuudessa juhannusjuhlilla puolenkymmentä vuotta aikaisemmin. Laulu tiedettiin inkerinsuomalaisten keskuudessa laajalti, mutta sanoja oli hankala saada. Laulun sanat olivat kulkeutuneet Viroon, jonne inkeriläisiä tuli Keski-Aasiasta. Virossa heitä etsittiin, kun oleskelulupaa ei ollut. Syksyllä ja talvella oli salaa kokoonnuttu saunoissa ja opeteltu laulua. Pikkupojat vahtivat ulkona, etteivät ilmiantajat päässeet yllättämään.

Kelton laulu oli säilynyt kirjoittamattomana ihmisten muistissa, sanat ja säkeistöt ovat voineet vaihdella. Viljam Huopanen oli saanut laulun sanat puolisonsa **Hildan** serkulta **Toivo Jääskeläiseltä**. Kesällä 1993 joku vanha mies oli toimittanut vielä kolme lisäsäkeistöä laulun keskelle.

MUUT LEHDET

Katri Einamo

Helsingin Sanomat julkaisi 3.8.2009 ***Katja Kuokkasen*** *kattavan jutun* ***Toivo Jääskeläisestä****. Julkaisemme kirjoituksen sellaisenaan.*

Elokuussa 1946 Neuvostoliiton kansalainen Toivo Jääskeläinen antautui Ruotsissa Haaparannan poliisille. Hän oli ylittänyt rajan laittomasti, joten hänet otettiin kuulusteluun ja lähetettiin putkasta vankileirille.

Vankileireihin Jääskeläinen oli tottunut. Hän oli 11-vuotiaana seurannut isän vientiä Inkeristä vangiksi Siperiaan. **Stalinin** vainoissa hänet, äiti ja sisar oli karkotettu puuvillasovhoosiin Kazakstaniin. Paettuaan sovhoosista hän oli joutunut puna-armeijaan ja antautunut sitten Suomen jalkaväkirykmentti 50:lle.

Heinäkuussa 2009 Jääskeläinen siristää silmiään ilta-auringossa Karjalohjan kuntoutuskeskuksen pihalla. Hän on tullut vuosittaiseen sotaveteraanien kuntoutukseen. Jääskeläinen on yksi viimeisistä elossa olevista suomensukuisista heimoveteraaneista, jotka rekrytoitiin jatkosodassa Suomen armeijaan. Heille luvattiin kansalaisuus ja se, ettei heitä palautettaisi Neuvostoliittoon.

Toisin kävi. Vain muutama heimosotilaista vältti karkotuksen. Jääskeläinen anoi syksyllä 1944 ”Tasavallan Herra Presidentiltä” Suomen kansalaisuutta. Hän pelkäsi joutuvansa tuhon omaksi, jollei saisi sitä.

Kansliasta ei ikinä tullut vastausta, vaikka Jääskeläinen pyysi kiirehtimään anomuksen käsittelyä vuonna 2006. Hiljaisuus mietityttää yhä lähes 90-vuotiasta miestä. ”Aikanaan olisi presidentin pitänyt vastata.”

Miksi kukaan ei vastannut? Kansallisarkistosta saadun selvityksen mukaan anomus arkistoitiin vuonna 1944. Siihen on tehty merkintä a.a. Se tarkoittaa, että anomus on liitetty arkistoon ilman päätöstä. Kannessa lukee ”sotavanki”. Presidentin kansliasta ei löydy vastausta.

”Näinkin vanhasta anomuksesta ei ole arkistotietoja”, perustelee lehdistöavustaja **Heli Sariola**. Presidentti ei ole käsitellyt kansalaisuusanomuksia ainakaan vuoden 1968 jälkeen. Ilman neuvokkuutta, onnea ja silmistä loistavaa karismaa Jääskeläinen tuskin olisi selvinnyt koettelemuksistaan. ”Oli miulla poikana Inkerissä kova hätä, että miten pärjätään ilman isää. Äiti oli raskaana, ja kaikki omaisuus vietiin.”

Toinen tiukka paikka oli, kun lääkäri sanoi Kazakstanissa, ettei malaria parane, jollei nuorukainen pääse pakoon. ”Äiti sanoi, että koita sie pelastaa itsesi. Oli isän puku ja kello ja kengurunnahkainen verkatakki. Myytiin ne, ja saatiin matkarahat.”

Säämäjärven rintamalla syksyllä 1941 Jääskeläinen halusi jäädä kiinni. ”Ensi kerran kuulin, että puna-armeija perääntyy. Jäimme viisi miestä piiloon juoksuhautaan.” Suomalaiselle sotilaspartiolle Jääskeläinen huikkasi suomeksi, ettei antautujilla ole aseita. ”Täällä on porukka ryssiä. Ja perkele, puhdasta suomea puhutaan.”

Koska Jääskeläisellä oli serkku suomalaisena sotilaspastorina, hänet kelpuutettiin tulkiksi ja sitten rintamalle. Sodan jälkeen Jääskeläinen teki sekalaisia töitä, kun kuuli olevansa etsintäkuulutettu. Silloin Jääskeläinen hyppäsi Helsingissä Rovaniemen-junaan ja suuntasi Tornionjoelle. Oli yritettävä Ruotsiin.

UUTISIA INKERISTÄ

Wladimir Kokko

Ajankohtaista inkeriläistä
Uutiskolumnistin kannanotto

Ystävän ääni ei vaikene

Inkerin kulttuuriseuran avulla olen saanut **Arvi Kempin** CD-levyn *Inkerin-suomalaisia lauluja.* Onpa tämä digitaalinen nykymaailma kummaa, lauluja saa levylle laulajan kuoltua ja laulajan ääni liikuttaa jopa enemmän, kun tietää, että se kuuluu melkein ”tuolta päin”...

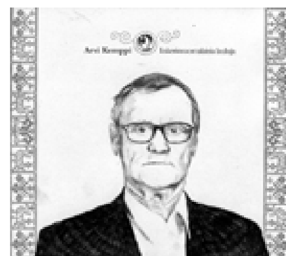
Oli hyvää tuuria, että Arvi tapasi Suomessa **Antero Prihan** kavereineen. Heidän ansiostaan Kempin laulut äänitettiin ammattitaitoisesti ja ne saivat taustalleen säestyksen. Säestys on minusta erittäin sopiva, kansanlaulut soivat parhaiten juuri pienen orkesterin tukemina. Ison orkesterin sävelmiin ne voisivat helposti upota, ja yhden kitaran tai hanurin säestyksellä kuulostaisivat liian vaatimattomilta. Instrumenttien elävä soitto lisää tunnelmaa joka kappaleeseen.

Tiedän, että kymmenen vuotta sitten äänitettynä Arvi Kempin ääni olisi soinut paremmin, mutta tälläkin levyllä se on tarpeeksi raikas. Kaikki pitivät Kempin laulamisesta Inkerinmaalla, hänen esityksensä juhannusjuhlilla usein muuttuivat konserttiohjelman kohokohdaksi. Yleisö vain huusi hänelle, *Laula lisää!*

Levyllä on 17 Inkerissä laulettua kansanlaulua, jotka ovat keskenään hyvin erilaisia. Ehkä syntyperältään vanhin on *El´ se ennen miun emoni*, joka seuraa kalevalamittaista säveltä ja kertoo pakana-ajoista vakiintuneesta tavasta, kun uuden miniän täytyi saunoa talon emäntä. Vanhoja ovat laulut, jotka selvästi tanssittavat kuulijaa (esim. *Ero oli yöl´, ero päivällä, Läksin suolle sotkemaan*), ja ennen vanhaan Inkerissä monet kansanlaulut laulettiin juuri tanssiessa. Toisissa käytetään paljon murresanoja, kuten laulussa *Oi riiu, riiu*, toiset taas lauletaan melko puhtaalla kirjakielellä. Koska inkerinsuomalaisten perinnekulttuuri kehittyi vuorovaikutuksessa Suomen kulttuurin kanssa, meillä laulettiin yleisimpiä suomalaisia kansanlauluja. Niistä kuitenkin tehtiin omia versioita, mistä Arvi Kempin laulama *Suomessa olen minä syntynyt* on parhaimpia esimerkkejä. Venäläisenkin laulukulttuurin vaikutus tuntuu ainakin laulussa *Hiljaa virtaa Neva.* Tämän surulaululaji on peräisin Venäjän kaupunkien köyhälistöstä, sävel muistuttaa venäläistä *”razluka ty, razluka...”.*

Olimme Arvi Kempin kanssa ystävät. Aina kun hän kävi asioimassa Pietarissa, hän pistäytyi Inkerin Liiton toimistoon. Keväällä 2008 hän kutsui minut toimistomme keittiöön ja antoi mapin, jossa oli hänen laulujensa sanat. Hän sanoi, että Pietarin kuoro ja muut niistä kiinnostuneet voivat niitä vapaasti käyttää. Ehkä hän tunsi, että aika siirtää viestikapula nuoremmille on tulossa.

Arvin virtuoosilaulaminen ja sammumaton into kansanlauluihin jäivät ikuiseksi sieluuni, ystävän ääni ei vaikene koskaan.

Arvi Kemppi. Inkerinsuomalaisia lauluja. Helmi Levyt 2009. Tiedustelut: www.helmilevyt.com

Stalinismi ja natsismi samankaltaisia

Noin kymmenen vuotta sitten tulin johtopäätökseen, että natsijärjestelmä Saksassa muistuttaa paljon **Stalinin** neuvostosysteemiä. Yritin väitellä tästä paikallisten kanssa, mutta vastaväittelijöillä oli lyömätön valtti: natsismi on kansainvälisesti tuomittu Nürnbergin tuomioistuimella, taas stalinismia syyttäviä päätöksiä ei kansainvälisesti ole tehty. 3. heinäkuuta 2009 ETYJ-edustajisto teki sen hyväksyttyään päätöslauselman, joka rinnastaa stalinismin natsismiin.

Mitä yhteistä näiden totalitaaristen systeemien välillä on? Molemmat pitivät tiettyjä kohderyhmiä sopimattomina. Natsien mukaan tietyt ihmisrodut ja kansallisuudet oli tuhottava, Stalinin Neuvostoliitossa tuhottava oli tietyt ”luokat” (porvaristo, papisto, ”kulakit” jne). Maiden johdoille tämä ei ollut pelkkää teoriaa, vaan natsit käytännössä murhasivat 6 miljoonaa juutalaista, mitä tarkoitusta varten keksittiin kaasukammiotkin. Stalinin johto taas murhasi saman verran omia kansalaisiaan teloittamalla ja tuhoamalla heitä GULAGissa.

Omassa ideologiassaan molempien maiden johdot pitivät arvossa valtiota, yhteiskuntaa ja massaa, eikä yksityisihmisen elämällä ollut paljon arvoa. Niin sanottuja yhteiskunnallisia intressejä vain noudatettiin. Elinkeinoelämä kummassakin maassa oli täysin valtiovallasta riippuvainen.

Molemmat järjestelmät tavoittelivat maailman herruutta, ne levittivät omaa ideologiaansa keinoista tinkimättä, hyökkäsivät naapurimaihin, liittivät ne omaan valtakuntaansa muilla keinoilla ja asettivat nukkehallituksia. Yhteiskunnat oli vakavasti militarisoitu.

Molemmat järjestelmät vihasivat demokratiaa. Koko valta oli yhden puolueen ja salapalveluiden käsissä. Natsi-Saksan ja Neuvostoliiton yhteiskunnissa oppositiolle ei ollut toimitilaa ja poliittiset vastustajat vangittiin ja teloitettiin. Poliittisen propagandan merkitystä korostettiin, kummassakin maassa oli propagandaan erikoistuneet virastot. Natsien ja Stalinin propagandan mukaan maissa oli sosialistinen johto, joka huolehti erikoisesti työväestöstä. Viestien vapaata leviämistä estettiin ja tiedot sensuroitiin.

Propagandatarpeisiin kummassakin maassa käytettiin aktiivisesti taidetta. Niin Natsi-Saksassa kuin Stalinin Neuvostoliitossa taiteen keinoilla yritettiin luoda ”uuden ihmiskunnan ihmistä”. Senaikaiset saksalaiset ja neuvostoliittolaiset veistokset ja taulut muistuttavat toisiansa huomattavan paljon.

Kumpikaan järjestelmä ei tarvinnut perinteistä uskontoa. Saksassa yritettiin palata muinaisgermaanien uskomuksiin, Neuvostoliitossa keksittiin NKP:n ja sen johtajien palvonta.

Molemmat systeemit aiheuttivat omille kansalaisilleen lukemattomia kärsimyksiä ja johtivat maat romahdukseen. Raunioituneessa Saksassa se ymmärrettiin oikein ja natsi-ideologia poistettiin ihmisten mielestä kaikin keinoin. Venäjällä stalinismia voitettiin vähitellen, muttei valitettavasti vieläkään lopullisesti. Täällä nykyäänkin joskus ylistetään Stalinia, joka ”voitti natsismin”, ”sai aatravaltion ja jätti sen ydinpommilla varustettuna”... Nykynuoret Venäjällä tietävät hyvin vähän GULAGista ja jotkut pitivät Stalinia ”tehokkaana valtionpäämiehenä kriisitilanteissa”.

Se, mikä on eurooppalaisille selvää, ei ole vielä kaikille selvää Venäjällä. Taistelu stalinismia vastaan jatkuu.

Ilmoittajille

Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa *Hämeenkatu 16* kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00.

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-kerhon tapahtumia

Kokoontumiset joka kuukauden toisena maanantaina *Lutherinkirkossa, kirkon kahviossa.*

14.9.2009 syyskokous *Lutherinkirkossa*, henkilövalinnat ja vuoden 2010 toiminta

12.10.2009 kokous *Lutherinkirkossa* klo 15.00

9.11.2009 kokous *Lutherinkirkossa* klo 15.00

13.12.2009 joulumatka Orimattilaan, Rakokivi klo 8.30 ja Marian pysäkki klo 9.00

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45 – 18.30

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo.
Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin puh. 040 578 3894

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi

Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A
00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

3.9.2009 Tupaantuliaiset ja avointen ovien päivä uudessa Koivussa ja tähdessä klo 14.00–17.00, osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki.*

10.9.2009 Kulttuurikahvila klo 16.00–18.00. Sukututkimus tutuksi. Miten pääsen inkeriläisen sukuni juurille. Pekka Wikberg ja Risto Toivonen opastavat aloittelevaa sukututkijaa Koivussa ja tähdessä osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki*.

3.10.2009 90 vuotta Pohjois-Inkerin kapinasta. *Karjalatalossa* klo 14.00–16.00. Luvassa uutta tietoa ja mielenkiintoisia näkökohtia. Puhujana mm. professori Pekka Nevalainen.

10.10.2009 klo 18.00. Stalinin vainojen muistojuhla *Tuomiokirkossa*. Kynttilöiden sytyttäminen vainoissa menehtyneille omaisille.

10.–11.10.2009. Kuulutko sukuuni -tapahtuma on Vantaan ammattiopiston Tennistien toimipisteessä, *Tennistie 1, 01370 Vantaa*, lauantaina 11.10. klo 10.00–17.00 ja sunnuntaina 12.10. klo 10.00–16.00. Inkerin kulttuuriseura on mukana tapahtumassa.

29.10.2009 klo 16.00–18.00. Kulttuurikahvila. Miten Viktor Kärppä syntyi. Dekkarikirjailija ja uutisankkuri Matti Rönkä kertoo jännityskirjoistaan. Koivussa ja tähdessä. Osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki*.

13.–15.11.2009 Konserttimatka Pietariin. (Matkasta lisää tietoja lähiaikoina.)

24.11.2009 Kulttuurikahvila. Mooses Putro katosi 90 vuotta sitten jäljettömiin. Mooses Putron elämäntyötä muistellaan sanoin, kuvin ja sävelin. Musiikista vastaa Espoon musiikkiopiston kanteleensoiton opettajan Annikki Smolander-Hauvosen yhtye. Paikka: *Karjalatalon yläsali*. Klo 18.00–20.00.

13.12.2009 Kulttuurikahvila. Pohjois-Inkeri klubi 16.00–18.00. Joulupuuroa ja juurten tutkimista. osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki.*

Ompeluseura kokoontuu Koivussa ja tähdessä joka toinen torstai alkaen **27.8.2009** klo 14.00–16.00 osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki.*

Keravan paluumuuttajat: Kuukausitapaamiset **15.9.**, **13.10.**, **17.11** ja **15.12.2009** klo 15.00–17.00

Talkoorenkaan tiloissa osoitteessa *Aleksis Kiventie 19, 00420 Kerava*.

LEVITÄ INKERI-TIETOA

- *Kirjallisuutta*

Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €

Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €

Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €

Pelastunut albumi, 22 €

Ensimmäinen kevät, 16 €

Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €

Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €

Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €

Pekka Nevalainen – Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri – historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €

Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija – Vilho Helanen, 25 €

Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €

Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €

Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €

E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €

Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €

Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €

Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €

Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €

Sverigesingermanländarnas historia 24 €

Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €

Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €

Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €

Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €

Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €

Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €

Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €

Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

- *Äänilevyjä*

Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €

Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €

- *Kasetteja*

Arvo Survo
Omall maall, 9 €

- *Karttoja*

Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €

Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €

Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €

- *Adressi*
  surunvalitteluun, 7 €

Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta puh. 09 - 2733 225

Inkerin satulipas
(Miettinen, Uusma) 17 €

Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €

Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi. Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €

Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €

Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €

Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.

E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €

Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €

- ***Inkeriläistä kansanmusiikkia***

Röntyskät. Piirileikkilauluja

Inkerinmaalta 7,5 €

Voutilainen Paavo:
Runoja 12 €

Vainikka & Miettinen:
Iloinen Inkeri 15 €

SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €

7 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Kansikuva: Krysanteemi sinnittelee lokakuun yöpakkasista huolimatta. Katri Einamo

**Numero 8/2009 ilmestyy viikolla 52. Aineisto toimitukselle 23.11. mennessä.
Numero 1–2/2010 ilmestyy viikolla 5. Aineisto toimitukselle 7.1 mennessä.**

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.
Huom! Numero vaihtunut.
Puh. 045 2612 342
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €, ¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
Tilaushinta 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset): Viktor Aitman
Linbanev. 6, SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602, v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18, 02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho
Toimitussihteeri Katri Einamo
Toimituksen osoite
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408 (ark. klo 9.00–17.00)
Internet http://www.inkeriliitto.fi
(Avataan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana)
Sähköposti inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala
Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.
Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija Suomen Inkeri-liitto ry.

PÄÄKIRJOITUS

Uutta tietoa

Toivo Iho

Suojelupoliisin historiaa käsittelevä teos *Ratakatu 12* ravistelee vakiintuneita käsityksiä. Se kertoo Suomessa korkealle noteeratun **Viktor Vladimirovin** toimineen KGB:n salamurhista vastanneen osaston päällikkönä, se nimeää monta suomalaista peitenimellä varustetuiksi neuvostoagenteiksi, ja se kertoo asioita, jotka saavat monien korvat kuumenemaan.

Myös inkeriläisten v. 1990 alkanut paluumuutto näyttäytyy nyt osittain uudessa valossa. Kun täällä olemme - ehkä sinisilmäisesti - otaksuneet, että aloite oli lähtöisin presidentti **Mauno Koivistosta**, *Ratakatu 12* kertookin, että aloite tuli Neuvostoliiton taholta, ensin SUPO:n päällikölle **Seppo Tiitiselle** ja sitten tältä Koivistolle. Näin **Kimmo Rentola** tuossa kirjassa kertoo:

”Inkeriläisten päästäminen Suomeen ja Suomen suhtautuminen Viron uuteen itsenäistymiseen ovat hienoja teemoja historian väitöskirjoille. Niitä odotellessa voidaan kirjata muutama hajahuomio.

Inkeriläisten maahanmuutto tuli esiin Tiitisen ja KGB:n Helsingin-päällikön **Feliks Karasevin** keskustelussa 2.6.1988. Suojelupoliisin päällikkö kysyi valtiojohdon kantaa. ”Jos ovat valmiita antamaan muuttoluvan, annetaan tulla”, vastasi presidentti Koivisto, ”vaikka olisi mittatappioitakin, ovathan suomalaisia.” Kysymyksessä näyttäisi siis olleen tarjous tai tunnustelu Neuvostoliiton puolelta. Sen motiiveista ei suomalaisilla ollut tarkkaa käsitystä. Koivisto pohdiskeli, halusivatko venäläiset lähettää pois eitoivottuja, niin kuin Kuuba rikollisiaan Yhdysvaltoihin. Tulkintaa tuki Neuvostoliiton työministerin myöhempi tokaisu kollegalleen **Matti Puhakalle**: ”Ottakaa satoja tuhansia Baltian maista!” Toinen motiivi saattoi olla kytkentä Neuvostoliiton haluamiin viisumihelpotuksiin Euroopan maiden kanssa. Koetettiin löytää ryhmiä, joiden avulla saataisiin päätä auki.

Konkreettisesti asia lähti etenemään loppusyksystä 1989, jolloin Viron inkerinsuomalaisten liiton puheenjohtaja kääntyi kirjeitse tasavallan presidentin sekä pää- ja ulkoministerin puoleen. Silloin päätettiin ryhtyä suosimaan inkeriläisiä viisumimenettelyssä; ulkoministeriön oikeudellinen osasto antoi edustustoille Moskovaan, Leningradiin ja Tallinnaan ohjeet, joissa korostettiin niiden omaa päätösvaltaa. Ongelmana oli, miten voitiin todeta Neuvostoliiton kansalaisen inkerinsuomalaisuus. Kaikilla ei ollut papereissaan kansallisuutena ”suomalainen”, koska aikoinaan se kannatti jättää mainitsematta, ja toisaalta sellaisen merkinnän saattoi papereihinsa hankkia, jos oli yhteyksiä tai resursseja. Toisena ryhmänä Neuvostoliiton kansalaisista oli tarkoitus helpottaa virolaisten maahanpääsyä.

Tammikuun 1990 puolivälissä Koivisto linjasi: ”Ei värvätä, mutta ilmoitetaan venäläisille valmius ottaa niitä tänne.” Sana alkoi levitä, helmikuun viimeisellä viikolla saapui 30 inkeriläisten maahantulolupahakemusta. Maaliskuun lopulla

Tiitinen informoi asiasta Karasevia. Pian saatiin pelätä ryntäystä.

Samaan aikaan tuli vireille muitakin suuria muuttoliikkeitä. Neuvostoliiton juutalaisia ryhdyttiin aiempaa helpommin päästämään Israeliin, ja yhdeksi muuttoväyläksi valmisteltiin Suomea. Hanke oli jo pitkällä, kun Israel vetäytyi tämän väylän suosimisesta, koska ei taattu, ettei syntyisi hävikkiä, ts. juutalaisia pääsisi muihinkin maihin. Sikäli ratkaisu oli helpotus, että terroritekojen uhka samalla laantui. Koivisto mainitsi Tiitiselle pariinkin otteeseen, että sopivimpia tulijoita Suomeen voisivat olla inkeriläiset, juutalaiset ja venäläiset, mutta kesällä 1990 Vainikkalaan alkoi ilmestyä aivan toisenlaisia tulokkaita, viisumittomia somaliryhmiä. Tällaisia tarkoittamattomia ja odottamattomia sivuseurauksia historian prosessit ovat usein tuottaneet. Siinä kolmas väitöskirjan aihe, somalien tulo Suomeen." Näin siis Kimmo Rentola.

Koiviston päätös on syntynyt aikana, jolloin NKP:n pääsihteerinä vielä oli **Mihail Gorbatsov**, ja Neuvostoliitto oli siis edelleen olemassa, vaikka vetelikin viimeisiään. **Boris Jeltsinistä** taas tuli Venäjän presidentti muutaman kuukauden kuluttua siitä, kun Koivisto esitti paluumuuttokutsun.

Koska Neuvostoliitto yhä oli olemassa, paluumuutto-oikeutta ei voitu rajata vain niihin inkerinsuomalaisiin jälkeläisineen, jotka sotavuosina olivat siirtyneet Suomeen ja joutuneet sitten onnettomasti palautetuiksi.

Tarkka tieto kaikesta tapahtuneesta lienee Koiviston ja Tiitisen ohella silloisella ulkoministeri **Paasiolla** sekä Tiitisen seuraajalla **Eero Kekomäellä**, joka *Ratakatu 12* -teoksen mukaan ulkoministeriön oikeudellisesta toimistosta käsin oli mukana Neuvostoliiton hajoamisprosessiin liittyneissä asioissa, etenkin inkeriläisten paluumuuton tulkintakysymyksissä.

Vuoden vaihteen tienoilla on kulunut 65 vuotta siitä, kun noin 50 000 inkerinsuomalaista palautettiin Suomen itärajan yli **Stalinin** hallinnon hoteisiin. **Toivo Flinkin** tutkimustyö jatkuu. Ne, jotka näitä asioita miettivät, saavat nyt presidentti Koiviston päätöksen motiivien ohella alkaa pohtia Venäjän vuosien 1988–90 aikaisen hallinnon motiiveja. Hyvän lähtökohdan antaa *Ratakatu 12*; teos, jonka ensi painos myytiin päivässä loppuun. ⓘ

Kokouskutsu

Suomen Inkeri-liitto ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään

marraskuun 22. päivänä 2009
klo 14.00

Karjalatalolla Inkerikodissa
Käpylänkuja 1, 00610 HELSINKI

Käsitellään säännöissä
syyskokoukselle määrätyt asiat.

Hallitus

Toivo Jääskeläinen 90 vuotta

Juhani Jääskeläinen

Toivo Jääskeläisen 90-vuotispäiviltä Boråsissa 22.8.2009. Vas. Toivon Mirja-tytär ja keskellä tämän tytär Åsa. Lauantaipäivän vieraina olivat mm. Jussi Jänis, Inkeri Peterson, Ilmari Rinne, Anna Ruotsi ja Suomesta Juhani Jääskeläinen.

Inkerinsuomalaisten suuresti kunnioittama, voisi sanoa legendaarinen Toivo Jääskeläinen täytti 90 vuotta 24. elokuuta 2009 Boråsissa Ruotsissa. Tämä ikä on jo sellaisenaan ihmeellinen saavutus: Toivon 12 sisaruksesta kaikki muut paitsi hän ja **Hilma**-sisko kuolivat lapsina, Toivo on selvinnyt hengissä isorokosta, malariasta ja kahdesta eri syöpälajista, karkotuksesta Kazakstaniin, taisteluista ”kolmen maan puolesta kolmea maata vastaan”, puna-armeijalaisena haavoituttuaan konepistoolin luodista, Suomen armeijassa antauduttuaan vangiksi ja taisteltuaan vielä saksalaisia vastaan Lapin sodassa. Ja vielä sodan jälkeen: Puoli vuorokautta aikaisemmin saatu varoitus pelasti hänet kuolemantuomiolta, kun entisiä sotavankeja oltiin pidättämässä ja lähettämässä takaisin Neuvostoliittoon.

Toivo Antinpoika Jääskeläinen syntyi Inkerissä Kelton Vanhassa kylässä 1919. Hän on ainoa elossa oleva silminnäkijä, kun 1931 Toivon ollessa 12-vuotias inkeriläiset talonpojat kirjoittivat Toivon kotona adressin, jossa kerrottiin inkerinsuomalaisten vainoista ja vedottiin Suomen hallitukseen. Kaikki allekirjoittajat vangittiin, kun eräs myöhemmin saarnaajana toiminut mies kavalsi kirjoittajat. Koska Toivon **Antti**-isä oli ollut keskeinen henkilö adressin teossa, hän sai aluksi kuolemantuomion, joka sitten muutettiin 10 vuodeksi vankeutta. Vangitsemi-

sen jälkeen ei Toivo enää koskaan nähnyt isäänsä.

Viisitoistavuotias Toivo karkotettiin äidin ja siskon kanssa 1935 Kazakstaniin Pahta Aralin pumpuliviljelyksille tuhansien muiden joukkoon. Junavaunujen ulkolaitaan oli kirjoitettu ”Vapaaehtoisia siirtolaisia”. Parin vuoden kuluttua Toivo sairastui malariaan ja lääkärin mukaan ainoa keino selvitä hengissä oli vaihtaa ilmanalaa. Eräänä iltana yhdessä kahden muun pojan ja yhden tytön kanssa karattiin leiristä ja jännittävän salamatkustajina junassa tehdyn 2 000 kilometrin matkan jälkeen Toivo pääsi kotiseudulleen Kelttoon. Täällä hän piileskeli melkein vuoden. Pari kertaa joutui Toivo pidätetyksi, toisella kertaa oman kylän pojat repivät rautatangot pidätyssellin ikkunasta, toisella kertaa Toivo pääsi pimeyden turvin pakenemaan, vaikka GPU:n mies ampui pistoolilla perään. Piileskely loppui kun uuden lain mukaan ”lapset eivät olleet vastuussa vanhempien rikoksista”. Toivo sai passin.

Syksyllä 1941 haavoittui puna-armeijalainen Toivo suomalaisen kaukopartion ampumasta konepistoolisarjasta ja hänet vietiin lentokoneella Petroskoihin sairaalaan. Syyskuun kahdeksantena päivänä oli Toivo juoksuhaudassa Niiniselän kylän mäessä Säämäjärven ja Suojujoen välissä ja päätti antautua vangiksi. ”Vangiksi jäämisessä on suuri riski, hermostunut mies ampuu heti”. Kaikki sujui kuitenkin hyvin. Samana iltana Toivo tapasi yllättäen serkkunsa **Juhani Jääskeläisen**, joka toimi hänet vanginneen JR 50:n pataljoonanpastorina. Serkun suosituksesta Toivo otettiin Suomen armeijaan.

Sodan jälkeen Toivon ollessa rakennustöissä Heinolassa, kysyi työmaapoliisi **Mattila** Toivolta: ”Tietääkö Jääskeläinen, että teillä on ilmainen matka Venäjälle?” Tästä Toivo arvasi, että häntä uhkaa vangitseminen ja kuolemantuomio Neuvostoliitossa. Samana iltana Toivo lähti.

Lähes 40 vuotta myöhemmin Toivo tapasi Mattilan ja kysyi: ”Vieläkö matkalippu on Venäjälle ilmainen?” Mattila kertoi, että paikallinen nimismies oli soittanut ja kertonut, että työmaalla on kaksi Valpon listalla olevaa inkeriläistä poikaa, jotka piti pidättää. Hän oli päättänyt antaa Toivolle ennakkovaroituksen. Aamulla olivatkin poliisit tulleet pidättämään Toivoa. Kahden muun inkeriläispojan kanssa Toivo matkusti Tornioon. Kolmikko oli vähällä kävellä suoraan poliisin syliin, mutta eräs paikkakuntalainen varoitti heitä ja suostui maksua vastaan opastamaan rajan yli. Iltahämärissä 12. elokuuta 1946 soudettiin Torniojoen yli Ruotsin puolelle.

Ruotsissa Toivo pääsi muutaman viikon kuluttua kutomotehtaalle Boråsiin, sitten pumpulitehtaalle Alingsåsiin, myöhemmin jälleen kutomolle Boråsiin. Työura oli aikoinaan alkanut pumpuliviljelyksillä Kazakstanissa ja päättyi kutomon työnjohtajana. ”Aika omissa vaatteissa, saap´ sannoo.”

Toivo meni 1947 naimisiin **Sanna Vaasselin** kanssa. Sanna oli kotoisin Kelton Nevan rannan Maslovan kylästä. Hän oli joutunut Leningradin blokadiin, paennut jäätyneen Nevajoen yli saksalaisten puolelle seitsemän muun kanssa, joista vain hän ja **Anna Roihka** (myöh. Ruotsi) jäivät henkiin. Sanna siirtyi Suomeen ja pakeni pikkuveneellä myrskyisen Pohjanlahden yli Ruotsiin. Toivolle ja Sannalle syntyi kaksi lasta, **Arvo Antero** ja **Mirja Inkeri**.

Ruotsin kansalaisuuden Toivo sai 1953. ”Se antoi turvallisuuden tunteen, ettei Ruotsi luovuta omia kansalaisiaan”. Passin turvin rohkeni Toivo käydä Suomessa ensimmäisen kerran 1957 rovasti **Laurikkalan** hautajaisissa. Hil-

Toivo Jääskeläinen lomalla Suomen armeijasta Koski Hl. Melkkalassa kesällä 1943. Hänen serkkunsa Juhani Jääskeläinen oli tähän aikaan sotilaspastorina Länsi-Inkerissä saksalaisten valtaamalla alueella. Kuvassa keskellä Juhani Jääskeläisen Linnea-vaimo ja lapset Esko, Inkeri ja tämän artikkelin kirjoittaja Juhani. Vasemmalla inkeriläistyttö Galina Liukkonen, joka myöhemmin lähti takaisin Neuvostoliittoon, eikä hänestä sen jälkeen kuultu mitään. Kartanon töihin osallistunutta venäläistä sotavankia Alekseita pidettiin takana olevassa hirsirakennuksessa.

ma-siskonsa Toivo tapasi 45 vuoden eron jälkeen 1982. Venäjälle Toivo uskalsi mennä 1990 Inkerin Tuuterin kesäjuhlille. Tämän matkan jälkeen hän on tehnyt useita matkoja Inkeriin, esim. Ruotsin inkeriläisten edustajana Kelton kirkon vihkiäisissä. Toivo oli myös mukana viemässä avustustarvikkeita Petroskoihin.

Toivo Jääskeläinen valittiin Inkerin Keskusliiton puheenjohtajaksi 1960. Hän toi esille ajatuksen inkerinsuomalaisten muistomerkistä. Tällainen onkin pystytetty Örebrohun. Hän on Inkerin liiton kunniajäsen.

Toivo on toiminut monella tavalla inkerinsuomalaisten identiteetin tukijana ja yhteyksien luojana. Hyvämuistisena, tietorikkaana ja hyvänä kertojana häntä on käytetty lähteenä monissa julkaisuissa. Ensimmäisen kerran Toivo kertoi pakotarinansa **Kaarlo Kurkon** 1943 toimittamassa kirjassa. Toivosta kerrotaan myös **Tyyne Martikaisen** kirjassa *Stalinin vainot, Toivo ja Sanna Jääskeläinen – Inkerinsuomalaiset selviytyjät*. Hän oli keskeisenä henkilönä toimitettaessa Ruotsin inkerinsuomalaisten historiateosta ja kirjaa *50-vuotismuisto kirkon kohtalosta Inkerissä*.

Toivoa haastateltiin runsaasti äskettäin esitetyssä viisiosaisessa inkerinsuomalaisia käsitelleessä TV-ohjelmassa.

Suomen armeijassa palvelleena Toivolla on suomalaisen sotaveteraanin oikeudet. Hän on käynyt tällä vuosikymmenellä Suomessa veteraanikuntoutuksessa säännöllisesti kerran vuodessa. Inkerinsuomalaisten kesäjuhlilla Suomessa Toivo on tuttu näky, joskin monet valittavat, ettei hänen kanssaan pääse juttelemaan, kun tämän ympärillä on aina iso joukko muita inkerinsuomalaisia. ➀

Tarvitaan apua tutkimustyön tekemiseen

Viktor Husu

Arvoisat Inkeriläisten Viesti – lehden lukijat. Olen tekemässä tutkimustyötä inkerinsuomalaisten historian vaiheista 1920–30-luvuilla. Tutkimuksen kohteena on mm. Leningradissa ilmestynyt *Vapaus*-lehti, joka oli bolshevikkipuolueen Leningradin aluekomitean suomenkielisenä äänenkannattajana. Lehden pitkäaikaisena avustajana oli **Mikko Kaasolainen**, joka syntyi vuonna 1884 Toksovon piirissä ja toimi vuonna 1935 eestiläissuomalaisen opettajaopiston johtajana.

Vuonna 1935 Mikko Kaasolainen erotettiin puolueesta ja vangittiin 3.7.1937 (Neuvostoliiton kriminaaliasiakirjoissa: Kasolainen M.A.). Ns. ”dvoikan” eli NKVD:n ja syyttäjälaitoksen päätöksellä hänet 10.11.1937 tuomittiin ”nationalistina” ammuttavaksi, mikä tuomio pantiin täytäntöön 15.11.1937. Leningradin sotilaspiirin sotatuomioistuimen päätöksellä Kasolainen M.A. rehabilitoitiin 4.11.1957.

Venäjän lainsäädännön mukaan tutkija voi päästä tutustumaan rikosoikeudellisiin asiakirjoihin ainoastaan kuolemaantuomitun perillisten asianmukaisesti laaditun kirjallisen suostumuksen perusteella.

Jos Inkeriläisten Viestin lukijoiden joukossa on M.A. Kaasolaisen jälkeläisiä, pyydän heitä ystävällisesti ottamaan yhteyttä minuun osoitteella Viktor Husu, Solkikatu 11 C 39, 33710 Tampere. Muussa tapauksessa pyydän lehden lukijoita ilmoittamaan minulle, jos he tuntevat Mikko Kaasolaisen jälkeläisiä tai tietävät heistä jotakin.

Tutkimustyön kannalta asia on erittäin tärkeä. Kiitos.

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Lyysmäki – kolea, masentava paikka

Olen varma, että Lyysmäen kylä näytti tavallisina aikoina komealta sekä asukkaittensa että vierailijoitten mielestä, mutta tuona kylmänä varhaistammikuun päivänä 1942 se näytti minusta masentavalta. Autiot pellot ympäröivät kummankin puolen kylätietä olleet kylätalot. Ei ollut puita tai pensaita rikkomassa maiseman yksitoikkoisuutta. Tuuli sai riehua vapaasti ilman vastarintaa. Lyysmäelle oli Ronolasta vain puolisen kilometriä pellon poikki, mutta teitä kulkien matkaa kertyi siinä parin kilometrin verran. Kaukainen sukulainen lupasi päästää meidät asumaan heille. Hän, talon omistaja, keski-ikäinen nainen, eli talossa sisarensa kanssa. Saavuimme lainattujen, käsin vedettävien kelkkojen kanssa, äiti taluttaen Vaapukkaa ja Tusjka juoksennellen ympärillämme.

Ei kestänyt kauankaan kun keksimme

minkä kirouksen alla ihmiset tässä kylässä elivät. Syy siihen oli, ettei kylään ollut sijoitettu pysyvästi saksalaisia. Melkein joka päivä kolonna saksalaisia tukijoukkoja ajoi hevosrattailla tai reissä kylätien läpi käyden talosta taloon ryöstäen mitä halusivat, mumisten 'partisan, partisan'. Jos he eivät olisi olleet ryöstäjiä, olisi heitä melkein käynyt sääliksi. Useat olivat pelkissä kesäpukimissa, jaloissaan kömpelöt isot raskaat möhkälekengät, tai solmitut löysät olkijalkineet kenkien tai saappaiden päällä.

Meitä oli heti tullessamme neuvottu piilottamaan vehnänjyvät ompelemalla ne sänkypatjan sisään. Se onnistui, vaikka huomasimme myöhemmin, että omistajan sisar teki patjaansa pienen reiän minkä läpi hän otti ja söi jyviä.

Eräänä päivänä yksi 'partisaanijahtaaja' huomasi isän pomppatakin, sen saman mikä tuotti isälle ja meille muille paljon vaivaa Kokkolassa. Hän halusi ottaa sen. Isä kuitenkin piti puoliaan eikä antanut takkia saksalaiselle. Katselin hermostuneena aikoiko sotilas nostaa kivääärinsä, missä tapauksessa aioin astua väliin ja pyytää isää antamaan takkinsa. sillä olihan tässä kysymys hänen hengestään. Kuullessaan sen myöhemmin isä suuttui. "Parempi tulla ammutuksi kuin palella kuoliaaksi", ärjäisi isä minulle. (Pian näimme, ettei pelkoni ollut ihan tuulesta temmattua.)

Lyysmäellä eläminen oli meille pojille, varsinkin Matille ja minulle, tylsää. Olimme tottuneet liikkumaan kylässä tutkien ja tarkastellen milloin mitäkin. Pysyminen ahtaissa tiloissa talon sisällä oli pelkkää kidutusta. Sitten keksimme, luulimme, salakielen. Lisäämällä kolme tai neljä samaa kirjainta sanojen tavujen väliin teki puheen mielestämme salaperäiseksi. Jollei keskittynyt kuulemaansa puhe kuulosti mongerrukselta. Opimme puhumaan nopeasti ja kaikki meni hyvin. Eräänä päivänä sanoin yhdistelmän mistä tulikin oikein ruma sana. Lausuin sen ennen kuin huomasinkaan. Kotonamme eivät lapset koskaan käyttäneet siivotonta kieltä. Häpesin, ja siihen se lysti sitten loppuikin, vaikkei kukaan minua nuhdellutkaan. Eihän se puhe pysynyt salaisena muillekaan, ja siksi toiseksi, mitä salaisuuksia meillä pikkupojilla mahtoikaan sitten olla?

Tusjkalla oli tapana jo kotona kuullessaan liikettä ulkona juosta portin alta kylätielle ja haukkua vimmatusti näyttääkseen meille kuinka hyvä vahtikoira oli. Eräänä päivänä suurimmat siihen asti näkemäni hevoset vetivät vankkureita tietä pitkin. Tusjka, tapansa mukaan, ilmestyi portin alta haukkumaan. Saksalainen kahmaisi kiväärinsä ja ampui Tusjkan suuntaan. Koira juoksi takaisin kujaan vapisten ja vinkuen peloissaan, kaivautui syvälle olkikasan sisään ja oli hiljaa.

Matti meni ulos talosta ja seisoi talon edessä, tieojasta talon puolella. Hevosen ajaja katsoi nyt Mattia, nosti ruoskansa ja huusi: "Russ,Russ". Matti, tietämättä mitä oli tapahtunut, huusi takaisin: "Finn, Finn". Ajaja laski ruoskansa ja jatkoi ajoaan. Kesti pitkään ennen kuin Tusjka-poloinen rauhoittui.

Ruokatilanteemme kääntyi taas vakavaksi, ja meidän tarvitsi hakea jäljelle jääneet perunat Kurkelan piilohaudasta. Meillä ei ollut mitään käsitystä saksalaisten rintamavaihdosta jotta olisimme tienneet milloin heitä ei olisi kylässä. Täytyi vain luottaa onneen. Oli hyvin mahdollista että menettäisimme osan ja jopa kaikki perunamme heille. Taas isä lainasi hevosen ja reen Ronolasta, ja me – isä, äiti ja tällä kertaa minä – ajoimme vähäisen lumen peittämän pellon yli noin kuuden kilometrin matkan Lyysmäeltä Kurkelaan.

Kaivoimme nopeasti kuopan auki ja ryhdyimme täyttämään säkkejä perunoilla. Onneksemme ehdimme nostaa suurimman osan niistä rekeen ennen kuin saksalaiset talossamme huomasivat meidät. Kuumeisesti työskennellen äiti ja minä saimme viimeisetkin perunat rekeen ja sillä aikaa isä sai hevosen liikkeelle.

Silloin tapahtui onnettomuus. Kun he-

vonen luiskahti, se teki äkkinäisen liikkeen ja katkaisi reen vasemman aisan. Kaksi pitkällä muita edellä juossutta sotilasta tavoittivat meidät. Yksi kahmaisi säkkien päällä lojuneen äidin ja heitti hänet lumeen kuin räsynuken. Sen nähdessäni raivostuin villisti, kovemmin kuin koskaan elämässäni. Juoksin kädet nyrkissä saksalaisen kimppuun. Halusin lyödä tuota miestä vaikka henkeni uhalla. Aliravittu 14-vuotias poika ei pysty tappelemaan isoa miestä vastaan, joten sotilas vain naurahti heittäessään minut äidin viereen lumeen.

He täyttivät kypäränsä ja kääntyivät pois. Muiden saksalaisten lähestyessä isä kiskaisi housunsa vyön ja kiersi sen nopeasti aisan päiden ympäri. Pidellen aisaa ja housuja käsissään hän sai jotenkin hevosen juoksemaan. Saksalaiset eivät juosseet pitkälle perässä. Rauhoituin sen verran, että mieleeni välähti: ”Jos ne oikein olisivat tahtoneet, kyllä he olisivat saaneet meidät kiinni.” Oliko mahdollista etteivät he niin pahoja olleetkaan? Tämä jälkijoukkohan näki meidän ”vastarinnastamme” kuinka epätoivoisia me olimme.

Vuosikymmenien jälkeenkin saan tästä tapahtumasta mielikuvan silmiini. Se, että koin niin järjettömän vihapuuskan, yllätti ja ihmetytti itseänikin.

Lyysmäen kylätien toisella puolella, muutama talo meistä, asui vanha pariskunta, joilla oli minun ikäiseni ja kokoiseni komea vaaleatukkainen poika, jota he palvoivat. Me opimme tuntemaan heidät, koska heillä oli kylän ainoa käsin väännettävä jauhinmylly ja me tarvitsimme sitä jauhaaksemme vehnänjyvämme. Vanhanaikaiset myllykivet tekivät tehtävänsä, ja sopimuksen mukaan me maksoimme jättämällä ylimmäisen kiven syöttöreiän täyteen jyviä.

He olivat hyvin ystävällisiä, miellyttäviä ihmisiä ja tämä heidän ainoa poikansa oli heidän silmäteränsä. Matti ja minä tulimme pojan ystäviksi ja vierailimme usein toistemme luona.

Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.

Internet-sivusto Luovutettukarjala.fi

Seppo Rapo

www.luovutettukarjala.fi
Luovutettua Karjalaa esittelevä internetsivusto syntyi yli10 vuotta sitten paikkaamaan internetissä olevaa Karjala-tietouden aukkoa. Tänään sivusto tarjoaa laajan tietopaketin luovutetun Karjalan historiasta. Sivustolla esitellään kaikki luovutetun Karjalan pitäjät, kaupungit ja kauppalat kartoin, tekstein ja huomattavalta osilta myös kuvin. Tänä päivänä luovutettukarjala.fi -sivusto tarjoaa netin käyttäjälle ja surffaajalle monipuolista palvelua, joista ohessa muutamia esimerkkejä.

Karjala-tietosanakirja
Jo yli 90 käyttäjää on rekisteröitynyt kirjoittamaan tietosanakirjaa. Karjala-tietosanakirja rakentuu tällä tavoin kirjoittajien toimesta artikkeli artikkelilta. Kuka tahansa asiasta kiinnostunut ja luovutetusta Karjalasta jotain tietävä voi ryhtyä kirjoittamaan Karjala-tietosanakirjaa. Kovin suuria atk-taitoja ei tarvita. Jos osaa käyttää nettiä, osaa varmasti myös kirjoittaa artikkeleita Karjala-tietosanakirjaan. Mitä sitten Karjala-tietosanakirjaan voi kirjoittaa? Hyvänä esimerkkinä olkoon vaikka hiljakkoin erään nimimerkin kirjoittama Antrean kirkon historia. Karjala-tietosanakirjaa voit opetella kirjoittamaan esim. täydentämällä Luovutetun Karjalan aikajanaa.

Tuleha siekin mukaan yhteisiin talkoisiin, että saisimme rakennettua Karjalatietosanakirjaa eteenpäin tulevien sukupolvien käyttöön!

Karjala-keskustelu
Karjala-keskustelupalstalla voit käydä ajankohtaista keskustelua Karjalasta. Palstalla voit myös kysyä ja saada vastauksia Karjala-aiheisiin kysymyksiin.

Kotiseutumatkat kuvina
Sivuston palveluna on mahdollisuus tallentaa kuvagalleriaan kuvia kotiseutumatkoilta. Kuvagalleriaan on kertynyt jo yli 1 200 kuvaa kotiseutumatkoilta ja lisää kuvasatoa odotetaan menneen kesän kotiseutumatkoilta.

Mummon ja ukon vanhat valokuvat Karjalasta
Tänne voi tallentaa omia ja suvun vanhoja kuvia luovutetusta Karjalasta.

Aikamatka luovutettuun Karjalaan
Vanhoja valokuvia luovutetusta Karjalasta, pitäjittäin ja aihealueittain jaoteltuna.

Luovutettukarjala.fi-sivusto on osa suomalaisten Karjala-muistia
Sivusto on osa suomalaisten Karjala-muistia. Tule sinäkin rohkeasti mukaan käyttämään ja tuottamaan sivuston palveluja ja siten kasvattamaan suomalaisten Karjala-muistia.

Ohjeita saatavilla
Sivustolta löydät ohjeet palveluiden käytöstä. Mikäli tarvitset lisätietoa tai apua, voit kysyä allekirjoittaneelta. Yhteystietoni löytyvät myös sivustolta.

10 vuotta
Luovutettukarjala.fi -sivusto julkaistiin 30.11.1999 ja sivusto täyttää vuonna 2009 jo 10 vuotta. Aika on lyhyt, mutta internetmaailmassa se on pitkä. Sivusto on yksi vanhimmista Karjala-aiheisista internet-sivuistoista. Kaikki sivuston palvelut ovat ilmaisia. Sivuilla on vierailtu jo yli miljoona käyntikertaa sen olemassaolon aikana. Käyhän siekin!

Karjalaisin terveisin!
Sivuston toteuttaja: Seppo Rapo
koti: 040 520 5000 tai työ: 050 3341944
seppo.rapo@luovutettukarjala.fi

MUUT LEHDET

Toivo Iho

Kanava-lehden numerossa 7/2009 **Timo Vihavainen** analysoi naapurimaamme viimeaikaista kehitystä. Lähtökohtanaan **Alexander Yanovin** jo 1978 julkaisema Venäjän uusoikeistoa koskeva teos prof. Vihavainen käsittelee **Jeltsinin** kautta mm. näin: ”Jeltsinin johdolla suoritettu liberalisoiminen johti tosin melkoiseen kaaokseen ja ennenkuulumattomaan kansallisomaisuuden varastamiseen, mutta pogromeja, yhtä vähän kuin nälkäisten joukkojen marssia rajan yli länteen ei suinkaan tapahtunut.”

Vihavainen jatkaa: ”Mutta Jeltsinin päivistä on kulunut aikaa. Nyt, 2000-luvun ensi vuosikymmenen lopulla vain pieni vähemmistö venäläisistä pitää Jeltsinin elämäntyötä maalle hyödyllisenä. Ylivoimainen enemmistö näkee hänet ennen muuta tuhoajana. Sen sijaan **Putin**… on tavattoman suosittu.”

Timo Vihavainen jatkaa: ”Putinin suosioon on hyviä syitä ja ennen muuta niihin tietysti kuuluu se romahtaneen talouden nouseminen jaloilleen, mikä tapahtui hänen virkakaudellaan. Myös Venäjän

kansainvälisen arvovallan kohoaminen on ollut suuresti venäläisten mieleen ja monet uskovat Venäjän jo olevan jälleen supervalta tai ainakin pian sellaiseksi tulossa. Viimeiseksi, mutta ei suinkaan vähäisimpänä, hallituksen vahvuus sinänsä miellyttää venäläisiä."

Ja edelleen: "Venäläiset ovat kuitenkin tottuneet ajatukseen, että keskusvallan on oltava vahva ja häikäilemätön. Vain täten voidaan saavuttaa suuria menestyksiä, kuten tapahtui Stalinin aikana.

Sen sijaan "demokratia" herättää venäläisissä sekavia tunteita. Vaikka sen hedelmiä arvostetaan, ei itse demokratian elimiin ja instituutioihin tunneta kiinnostusta eikä niitä kunnioiteta lainkaan. 1990-luvulla tapahtunut kansallisomaisuuden varastaminen meni "demokraattien" tiliin ja tämän rötöksen varjo leimaa yhä koko käsitettä. Levada-keskuksen tutkimuksen mukaan v. 2008 venäläisistä 60 % katsoi, että "demokratia" merkitsi ennen muuta korkeaa elintasoa. Vain 8 % katsoi, että se edellytti mielipiteiden pluralismia ja joukkoviestimien pysymistä valtion totaalisen kontrollin ulkopuolella.

Se, että Putin on kaventanut "demokraattisten" instituutioiden valtaa ja keskittänyt sitä omiin käsiinsä, ei näytä Venäjällä juuri häirinneen kansan suurta enemmistöä. Selkeästi "demokraattisten" tunnusten alla esiintyvien puolueiden menestys on vaaleissa vähentynyt vuosi vuodelta ja mielipidemittaukset vahvistavat, että suuntaus on todellinen eikä manipuloitu.

Vaikka venäläiset uskovat vahvaan johtajaan, se ei tarkoita, että he eivät arvostaisi oikeusvaltiota ja kansalaisvapauksia. Niiden toteutumista pidetään kuitenkin varsin epärealistisina ja erityisesti sananvapauden kannalta jopa enemmistö kannattaa ainakin jonkinlaisia rajoituksia. Vahvassa presidentissä nähdään myös oikeuksien ja vapauksien toteutumisen paras turva."

UUTISIA INKERISTÄ

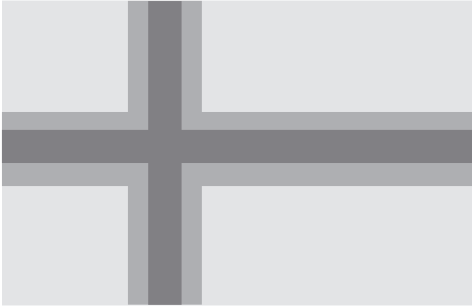
Wladimir Kokko

Ajankohtaista inkeriläistä

Uutiskolumnistin kannanotto

Inkerinsuomalaisten lippu kieltoon Venäjällä?

Lippu, jota kaikki inkerinsuomalaiset pitävät omanaan, täyttää 90 vuotta. Se siunattiin viralliseen käyttöön 8. syyskuuta 1919 Kirjasalossa. Kaksikymmentä vuotta sitten lippu palasi takaisin Inkeriin, kun se nostettiin salkoon Inkerin Liiton pitämillä laskiaisjuhlilla kevättalvella 1989. Siitä ajasta alkaen olemme vapaasti käyttäneet Inkerin lippua kaikissa tilaisuuksissa. Meille on kuitenkin ehkä tulossa ongelmia lipun käyttämisen suhteen.

8. syyskuuta 1919 on lippumme syntymäpäivä.

Venäjän duuma on hyväksynyt lain, joka julistaa kaikki ristiliput ääriliikesymboleiksi! Duuman mukaan ristilippujen käyttö voi aiheuttaa ääriliiketoiminnan syytteitä ja ankaran vankeustuomion, koska koko maailma taistelee terrorismia ja ekstremismiä vastaan.

Venäjä taistelee ääriliikkeitä vastaan oudolla tavalla. Syyskuun 11. päivänä 2001 tapahtuneiden New Yorkin lentokoneiskujen jälkeen presidentti **Putin** ilmoitti Venäjän kansalaisille, että vastustaaksemme ääriliikkeitä kuvernöörejä ei enää valita, vaan heistä päätetään Moskovassa. Sitten laadittiin kiellettyjen kirjojen listat, nyt yritetään asettaa kieltoon ristiliput...

Uhriksi voi joutua näin ollen ei ainoastaan Inkerin lippu, vaan myös Stavropolin alueen lippu (valkoinen risti keltaisessa kentässä), kaikki Venäjän armeijan liput (jotka nykyään ovat ristilippuja), Venäjän sotalaivaston Pyhän **Andreuksen** lippu ja jopa Punaisen Ristin lippu.

Kaikessa viisaudessaan duuma osaa tehdä mitä ihmeellisimpiä päätöksiä. Muistatteko lain, joka pakotti Venäjän kantakansat käyttämään kyriliikkaa omissa kielissään. Tämä laki on voimassa, muttei vaikuttanut millään tavalla Petroskoissa ilmestyvään karjalais-, suomalais- ja vepsäläislehdistöön. Nuo tyhmät, vähälukuiset kansat jatkavat latinalaisten kirjaimien käyttöä.

Vitsin mukaan Venäjän lakien tuimuus korvataan niiden toimeenpanon tarpeettomuudella. Siihen maan kansalainen voi aina panna toivonsa.

Ristilippulaki ei ole vielä astunut voimaan, vielä tarvitaan presidentin allekirjoitus ja julkaisu jossakin virallisessa lehdessä. Mutta jos laki tulee voimaan, mitä tehdään kun Pohjoismaiden valtionpäämiehet tulevat käymään Venäjällä?

Laki astui voimaan Venäjällä 21. syyskuuta.

Kirja inkeroisista saatavana

Venäjän tiedeakatemian kustantama kirjasarja Leningradin alueen kantakansoista on saanut jatkoa. Inkerinsuomalaisista kertovaa kirjaa seuraa perusteellinen teos inkeroisista. Uuden kirjan nimi on *Izhora* (Inkeroiskansa).

248-sivuisen kirjan tekijä on tiedeakatemian etnografisen tutkimuslaitoksen tutkija **Olga Konkova**. ➀

Ilmoittajille

Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa *Hämeenkatu 16* kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00.

1.11.2009 klo 14.00 kerhoomme saapuu vieraaksi Vantaalta Tarja Nieminen, joka on vuosien ajan järjestänyt Toksovan lapsille leirejä.

5.12.2009 klo 14.00 joulujuhlamme on seurakunnan ruokasalissa perinteiseen tapaan. Kaikille jäsenmaksun maksaneille jouluateria on maksuton. Muista mahdollisista tilaisuuksista kerrotaan Aamupostissa ja Vartissa seurapalstoilla.

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-kerhon tapahtumia

Kokoontumiset joka kuukauden toisena maanantaina *Lutherinkirkossa, kirkon kahviossa.*

9.11.2009 kokous *Lutherinkirkossa* klo 15.00

13.12.2009 joulumatka Orimattilaan, Rakokivi klo 8.30 ja Marian pysäkki klo 9.00

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45–18.30

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo.
Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin
puh. 040 578 3894

Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi

Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A
00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

29.10.2009 klo 16.00–18.00.
Kulttuurikahvila. Miten Viktor Kärppä syntyi. Dekkarikirjailija ja uutisankkuri Matti Rönkä kertoo jännityskirjoistaan. Koivussa ja tähdessä.
Osoite *Wallininkatu 7*
00530 Helsinki.

13.–15.11.2009
Konserttimatka Pietariin.
(Matkasta lisää tietoja lähiaikoina.)

24.11.2009
Kulttuurikahvila. Mooses Putro katosi 90 vuotta sitten jäljettömiin. Mooses Putron elämäntyötä muistellaan sanoin, kuvin ja sävelin. Musiikista vastaa Espoon musiikkiopiston kanteleensoiton opettajan Annikki Smolander-Hauvosen yhtye. Paikka: *Karjalatalon yläsali*. Klo 18.00–20.00.

13.12.2009 Kulttuurikahvila. Pohjois-Inkeri klubi 16.00–18.00. Joulupuuroa ja juurten tutkimista.
Osoite *Wallininkatu 7*
00530 Helsinki.

Ompeluseura kokoontuu Koivussa ja tähdessä joka toinen torstai alkaen **27.8.2009** klo 14.00–16.00
osoite *Wallininkatu 7*
00530 Helsinki.

Keravan paluumuuttajat:
Kuukausitapaamiset **17.11** ja **15.12.2009** klo 15.00–17.00
Talkoorenkaan tiloissa osoitteessa
Aleksis Kiventie 19
00420 Kerava.

LEVITÄ INKERI-TIETOA

- ***Kirjallisuutta***

Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €

Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €

Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €

Pelastunut albumi, 22 €

Ensimmäinen kevät, 16 €

Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €

Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €

Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €

Pekka Nevalainen – Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri – historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €

Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija – Vilho Helanen, 25 €

Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €

Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €

Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €

E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €

Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €

Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €

Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €

Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €

Sverigesingermanländarnas historia 24 €

Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €

Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €

Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €

Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €

Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €

Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €

Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €

Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

- ***Äänilevyjä***

Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €

Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €

- ***Kasetteja***

Arvo Survo
Omall maall, 9 €

- ***Karttoja***

Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €

Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €

Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €

- ***Adressi***
  surunvalitteluun, 7 €

Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta puh. 09 - 2733 225

Inkerin satulipas
(Miettinen, Uusma) 17 €

Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €

Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi. Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €

Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €

Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €

Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.

E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €

Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €

- ***Inkeriläistä kansanmusiikkia***

Röntyskät. Piirileikkilauluja

Inkerinmaalta 7,5 €

Voutilainen Paavo:
Runoja 12 €

Vainikka & Miettinen:
Iloinen Inkeri 15 €

SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €

8 /2009

INKERILÄISTEN VIESTI

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Kansikuva: Hilkka Putro, katso juttu sivulta 4.

Numero 1–2/2010 ilmestyy viikolla 5. Aineisto toimitukselle 7.1 mennessä.
Numero 3/2010 ilmestyy viikolla 12. Aineisto toimitukselle 2.3 mennessä.

INKERILÄISTEN VIESTI

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset ym.

Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki.

Puh. 045 2612 342
ti klo 18.30–20, Annikki Kelo.
Sampo 800012-306364.
Nordea 101030-1085026.

ILMOITUKSET /€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €,
¼ sivu 85 €
Kuolinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €
Tilaushinta 2009
30 € kotimaahan ja Ruotsiin
muualle 36 €/v (360 kr/v)

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset):
Viktor Aitman
Linbanev. 6,
SE-438 35 Landvetter.
Puh 031-916 602,
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton
postisiirtotili 17 38 88-9

SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj Toivo Iho
Bredantie 6 D 18
02700 Kauniainen
puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

TOIMITUS
Päätoimittaja Toivo Iho (2009)
(Vuoden 2010 alusta **Toivo Flink**)

Toimitussihteeri Katri Einamo (2009)
(Toimitussihteeri vuodelle 2010 julkistetaan myöhemmin)

Toimituksen osoite (v. 2009)
Nummitie 30 A, 02730 Espoo,
puh. 040 740 0408
(ark. klo 9.00–17.00)

Internet
http://www.inkeriliitto.fi

Sähköposti
inkerinviesti@suomi24.fi

Painopaikka
Vammalan Kirjapaino Oy,
Sastamala

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa.

Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Julkaisija
Suomen Inkeri-liitto ry.

PÄÄKIRJOITUS

Vahdin vaihto

Toivo Iho

Suomen Inkeri-liitto päätti 22.11.2009 Toivo Ihon pyydettyä eroa puheenjohtajan tehtävistä valita liiton puheenjohtajaksi vuoden 2010 alusta lähtien fil. tri **Toivo Flinkin**. Puheenjohtajan vaihdosta seuraa myös lehden päätoimittajan vaihtuminen, nämä tehtävät kun ovat yleensä liittyneet yhteen. Tämä numero on näin ollen viimeinen, josta allekirjoittanut päätoimittajana vastaa.

On kiitosten aika. Ensin järjestötehtävät. Tätä ennen olin saanut jotain tuntumaa järjestöasioihin opiskeluaikoinani 1950-luvun loppupuolella. Havaitsin, etten ollut muuttunut. Järjestöasiat tuntuivat aivan yhtä vähän kiinnostavilta kuin silloinkin. Ajatelkaa nyt, hyvät lukijat, tarkasti vaikkapa sanaa *syyskokous*! Eikö teekin mieli mennä lähimpään nurkkaan häpeämään tuollaista sanaa?

Kun kuitenkin ymmärrän, että asioiden eteenpäin viemiseksi kokoukset ovat välttämättömiä, on niitä valmistellessa ollut erityinen ilo työskennellä kokeneen ja luotettavan tiimin parissa. Jos **Anne Tuohimäki** tuntee omat taskunsa yhtä hyvin kuin tämän järjestökentän, hän tuntee taskunsa todella hyvin. Kiitos, Anne, hyvistä neuvoistasi!

Keijo Korkka, **Aliisa Majava**, **Annikki Kelo** ovat kokeneita konkareita, joiden näkemykset ja neuvot olen kokenut arvokkaiksi; kiitokset kaikesta. Kiitos myös emännille. Piirakat ovat olleet maukkaita!

Sitten lehti. Tällainen lehti, joka ei pysty maksamaan kirjoituspalkkioita, on erityisen kiitollinen säännöllisille avustajilleen. Ketään erityisesti nimeämättä kiitän teitä kaikkia. Kuitenkin haluan mainita avustajien joukosta yhden naisen ja yhden miehen. **Ella Ojalan** elämäntyö on hänen merkkipäivänsä yhteydessä esitelty numerossa 3/2009.

Wladimir Kokon Pietarin alueen ja muinaisen Inkerin alueen inkeriläisyhteisöä koskevat raportit ovat luoneet eräänlaisen siteen lukijakuntamme ja heidän historiansa välille. Etenkin hänen viimeaikaiset tekstinsä ovat huokuneet joitakin venäläisen yhteiskunnan erityispiirteitä kohtaan osoitettua lämmönsekaista ironiaa.

Kiitän myös sukuani ja perhettäni. Koko perheelle kuuluu kiitos siitä, että vaikka läsnäoloni kotosalla kirjallisten töitteni, muun muassa tämän lehden asioiden pohdiskelun vuoksi on varmaan tuntunut ajoittain enemmänkin poissaololta, asiantila on hyväksytty vähin äänin.

Sukuni piiristä suurin kiitos kuuluu *Neva*-lehden maaseututoimittajalle **Aapo Iholle**, jonka muisteluksista on löytynyt eläväiseen tyyliin rekisteröityä tapojen ja tapahtumien kuvausta Inkeristä sekä Pietarista vuosien 1900–1922 tienoilta.

Kiitän myös molempia lapsiani; **Jaakkoa** filmikatsauksistaan ja **Katria** toimitussihteerin usein näkymättömän, mutta hyvin keskeisen tehtävän ansiokkaasta hoidosta. Olen, myönnän sen, usein saanut muistutuksen viivästelystäni, mutta aina ystävällisessä sävyssä.

Eipä sitten muuta kuin parhaat menestyksen toivotukset Toivo Flinkille ja Suomen Inkeri-liitolle jäsenjärjestöineen sekä Inkeriläisten Viestille, sen lukijoille ynnä myös kaikille seuraaville kesäjuhlille!

Mooses Putron muistokonsertti

Anne Tuohimäki

Sateisesta säästä huolimatta oli Karjalatalon yläsaliin kokoontunut puolensataa kuulijaa Inkerin kulttuuriseuran järjestämään Mooses Putron muistokonserttiin.

Päivälleen 90 vuotta sitten, 24.11.1919 Mooses Putro katosi jäljettömiin palatessaan hautajaistilaisuudesta tarkoituksenaan kävellä puiston poikki, puiston, josta hän ei koskaan palannut.

Putro oli monitaitoinen mies, urkuri, lukkari, säveltäjä, sanoittaja, opettaja, lehtimies. Jokainen inkeriläinen varmasti tuntee ja osaa hänen säveltämänsä laulun *Nouse Inkeri*.

Muistokonsertissa esiintyi espoolainen kanteleyhtye *Käenpiiat* johtajanaan **Annikki Smolander-Hauvonen**. Yhtyettä vahvistivat myös huilu ja sello. Miksi juuri Käenpiiat olivat esiintymässä? Selitys löytyy Putroista, nimittäin **Hilkka Putro** ja hänen edesmennyt sisarensa **Eeva**, Mooseksen pojantyttäret, ovat lahjoittaneet yhtyeelle kaksi konserttikannelta.

Kotiseutuneuvos Teuvo Kuparinen esitti Putron teokset *Rukous* ja *Aalloilla*. Hän esiintyi myös haastattelijana Mooses Putron elämästä kertovassa videoesityksessä, jossa haastateltavina olivat Hilkka Putro ja sisarensa Eeva.

Inkeriläisten sivistyssäätiön edustaja luovutti tilaisuudessa säätiön ansiomerkin ja siihen liittyvän kunniakirjan Hilkka Putrolle.

Väliajalla virkistäydyttiin kahvilla ja voileivillä.

Kanteleyhtye Käenpiiat

Kotineuvos Teuvo Kuparinen

Inkeri-päivät 12.–14.2.2010

Inkeri-päivien tavoitteena on nostaa esiin inkerinsuomalaisten historiaa ja nykyisyyttä. Tarkoituksena on myös tuottaa aineistoa julkista sanaa, koulutussektoria ja kansalaistoimintaa varten.

Pe 12.2. Inkeri-näyttelyn avajaiset, Kansallisarkiston krypta, Helsinki

Pe 12.2. Toivo Flinkin kirjan julkistamistilaisuus, SKS, Helsinki

La 13.2. klo 13.00–16.00 Ajankohtaisseminaari, Helsingin yliopisto

Samalla käynnistyy valtakunnallinen Inkeri-viikko kirjastoissa:

Inkeri-aiheinen kirjallisuus nostetaan esiin 12.2.2010 alkaen.

Ohjelma tarkentuu alkuvuodesta 2010.

Järjestäjät: Suomen Kotiseutuliitto, Inkeriläisten sivistyssäätiö, Suomen Inkeri-liitto ry, Kansallisarkisto

Ajankohtaisseminaari lauantaina 13.2.2010

Paikka:
Helsingin yliopisto, Päärakennus, Sali 5 (Fabianinkatu 33, 3 krs.)
Aika: 13.2.2010 klo 13.00 – 16.00

Ohjelma:
- Avaus: Inkerinsuomalaisen kulttuurin synty, pääjohtaja **Jussi Nuorteva**
- Inkerinsuomalaisten kirkollinen elämä, professori **Jouko Sihvo**
- Inkerinsuomalaisten kohtalo toisen maailmansodan jaloissa, dosentti **Lassi Saressalo**
- Inkerinsuomalaisten palautus ja mitä sen jälkeen, FT **Toivo Flink**
- Mitä suomalainen tietää inkerinsuomalaisista, rehtori **Ville Marjamäki**
- Inkerinsuomalaisten henkinen pääoma, professori **Martti Häikiö**
- Päätössanat, valtioneuvos **Riitta Uosukainen**

Järjestäjät:
Suomen Kotiseutuliitto, Inkeriläisten sivistyssäätiö, Suomen Inkeri-liitto ry, Kansallisarkisto

Lisätietoja:
Pääsihteeri Lassi Saressalo, Suomen Kotiseutuliitto, puh. 050 590 2210, lassi.saressalo@kotiseutuliitto.fi

Matkan varrelta – Inkerinsuomalaisen muistelmia

Sodanaikainen Inkeri

Reino Jaakkimainen

Jatkoa Inkeriläisten Viestissä 11/2007 aloitetuille muistelmille.

Partisaanien jahtaajat

Vanhempamme vakuuttuivat siitä, että meidän olisi turvallisempaa palata kotikyläämme, vaikka se olikin rintamavyöhykkeellä, kuin elää tässä loppumattomien ryöstöjen kylässä. Pian he löysivätkin sopivan tyhjän talon. Se oli Oskalan Jussin talo, Partasista ensimmäinen talo Hatsina-Leningradin valtatien varrella. Me päätimme muuttaa sinne tammikuun viimeisinä päivinä.

Aluksi vanhempani tulisivat ensin, minä pienimpänä pojista mukana, lämmittämään taloa ja järjestelemään asioita paikoilleen. Sitten isä ja äiti palaisivat Lyysmäelle auttamaan tuomaan tavaramme, lehmän ja Tusjkan Jussin ja Matin kanssa. Niinpä isä, äiti ja minä saavuimmekin Oskalaan mukanamme kelkassa niin paljon tavaraa ensi tarpeisiin kuin oli mahdollista.

Talvi 1941–42 oli kovin kylmä, melkein yhtä paha kuin talvisodan aikana 1939–40, milloin lämpömittari putosi jopa alle -41 asteeseen. **Hitler** panosti kaikkeensa nopeaan voittoon ennen talvea, joten saksalaiset olivatkin täysin valmistautumattomia kylmään Venäjän talveen. Oli liikuttavaa nähdä miesten kahlaavan syvässä lumessa kevyissä kesävaatteissa, kypärän alla kevyt vuoraus, ohuet sormikkaat kädessä, kengät tai nahkasaappaat jalassa. Sen vastakohtana venäläiset, talveensa tottuneina, olivat useimmat tavallisissa talviasuissaan: paksuissa talvitakeissa, vannukat jalassa, talvihatut päässä ja kintaat käsissä.

Ei epäilystäkään, saksalaiset tekivät kauhean, kalliin virheen; kenties alun **Napoleonin** vuoden 1815 tapaiselle kohtalolle. Heidän voittoon pohjustettuihin suunnitelmiinsa kuului Kievin, Leningradin ja Moskovan valloitus ennen talvea. Talven alussa ei Leningrad, eikä Moskova olleetkaan heidän hallussaan. Vaikka Lenigradin rintamalla tilanne oli vakiintunut, taistelu Moskovasta riehui parhaillaan. Kaupunki, ollen lähellä joutua vihollisen valtaan, sai apua ”kenraali Talvelta”. Jäätyneet voitelurasvat pysäyttivät ajoneuvot ja lukitsivat ampuma-aseet. Venäläisten vastahyökkäys, jossa oli mukana tuoreita, karaistuneita siperialaisia, hyvin tottuneita talviolosuhteisiin, ei ainoastaan pysäyttänyt saksalaisten etenemistä, vaan sai heidät perääntymään. Ammattitutkijat ovat päätelleet, että saksalaiset olisivat kärsineet suunnattoman tappion ilman Hitlerin käskyä, mikä kielsi perääntymisen ja vaati pitämään paikkansa viimeiseen mieheen,

Päivänä, milloin läksimme Kurkelaan Jussin ja Matin jäädessä Lyysmäelle, ystävämme tien toiselta puolelta tuli heille vieraille. Hän oli Matin kanssa touhuamassa ulkona lähellä taloa, kun kaksi sotilasta sattui kulkemaan heidän ohitseen. Toinen heistä huomasi ystävämme uudet huovikkaat, osoitti sormellaan pojan huovikkaisiin ja sitten itseensä. Hän halusi huovikkaat. Ystävämme, joka oli vasta äskettäin saanut ne joululahjaksi (hänen vanhempansa olivat säästäneet ne sitä

varten), ei halunnut luovuttaa niitä. Hän kääntyi ja läksi puolijalkaa juoksemaan pois. Saksalainen nosti kiväärinsä ja ampui pojan. Toinen sotilas sanoi jotain paheksuvaa ampujalle. Tappaja vain viittasi kädellään ja sanoi: ”partisan, partisan”. Kuullessaan tämän, Matti, jo nyt kauhun vallassa, pelästyi vieläkin enemmän. ”Jos tuo pienempi ystäväni oli heidän mielestään partisaani, niin olisin sitten minäkin sitä ja tuo mies ampuu seuraavaksi minutkin.” Sen sijaan murhaaja meni kaatuneen pojan luo ja kiskaisi huovikkaat tämän jaloista. Hän pisti huovikkaat kiväärin remmin alle olkapäälleen ja kaksi sotilasta jatkoi kävelyään. Huovikkaat olivat ilmeisesti liian pienet miehelle, mutta arvokkaat vaihtokaupoissa.

Matti, joka odotti hiljaa tulevansa myös milloin tahansa ammutuksi, kykeni vasta nyt hellittämään pelkonsa. Kamala tapahtuma löi häneen niin, että hän vapisi kauttaaltaan ja taisi itkeäkin, vaikkei hän sitä tunnustanut minulle. Jussi ja muut juoksivat talosta. Jokainen oli shokissa. Jussi meni ystävämme luo ja totesi tämän kuolleen. Pojan vanhempien suru meni yli ymmärryksen. Saksalaiset olivat varastaneet jo aikaisemmin yöllä heiltä lehmän ja nyt tappoivat pojankin. Olin katkera; ei ollut mistä hakea oikeutta. Ajattelin tämänlaisen saksalaisten kohtelun siviiliväkeä kohtaan värväävän enemmän partisaaneja kuin politrukit konsanaan.

Takaisin Kurkelassa

Ensimmäinen tehtävämme kuukausia tyhjänä olleessa Oskalan talossa oli sen lämmittäminen. Tästä tulikin aikamoinen urakka. Kun aloimme lämmittää kiuasta, kävi talo läpi kaksinkertaisen muodonmuutoksen. Lämmön noustessa muodostui kaikille sisäpinnoille huurretta. Lisälämpö sulatti huurteen vedeksi. Vesi haihtui ilmaan ja kyllästi sen, kunnes kylmänilmanvuoto saavutti talon sisällä jonkinlaisen tasapainon. Tämä prosessi kesti ainakin kahdeksan tuntia.

Olimme saapuneet ja jäimme sisään ulkovaatteet päällä. Siitä huolimatta kylmyys tunkeutui sisimpääni. Hampaani kalisivat ja vapisin; sain hypotermiakohtauksen. Kuuman veden juontikaan ei auttanut. Äiti keräsi kaikki tuomamme vaatteet yhteen lattialle. Jätimme osan niistä allemme. Kävimme niiden päälle lepäämään, minä vanhempieni keskelle. Vedimme loput vaatteet päällemme. Lojuessani vanhempieni välissä vapiseminen tasoittui hiljalleen ja lopulta pääsin uneen.

Aamulla isä ja äiti menivät takasin Lyysmäelle tuomaan lehmän ja loput tavaramme. Myöhemmin iltapäivällä oli koko perhe turvallisesti taas yhdessä ja Kurkelassa.

On vaikea kuvata kuinka monin puolin toivottomassa tilanteessa me oikeastaan olimme. Elimme järjestelmällisen yhteiskunnan ulkopuolella, vailla kaikkea mitä se tarjoaa. Ei ollut kauppoja, ei mitä ostaa tai vaihtaa, ei minkäänlaista sairashuoltoa, ei tietoa tapahtumista, ei yhteyksiä mihinkään, paitsi neljän kilometrin kävelymatkan päässä olevassa Ronolassa. Olimme aivan yksin. Ja, mikä pahinta, meillä oli hyvin pieni ruokavarasto. Olimme keskellä sotaa, ulkona kylmä pakkanen. Tämä oli sitä niin aitoa, perinpohjaista taistelua olemassaolosta kuin voi kuvitella. Vaikka meillä olikin vähän perunoita ja vehnäjauhoja, tiesimme, että meidän pitää tulla ominemme toimeen ainakin kuusi kuukautta ennen kun voisimme toivoakaan uutta satoa, olettaen tietenkin, että voisimme kylvää jotakin. Me mietimme kovasti miten voisimme selvitä nuo kuukaudet. Saksalaisten roskakasoista ei löytynyt mitään syötävää, tuskin perunankuoriakaan. Äiti tarjoutui pesemään sotilaiden pyyk-

kiä, mutta parhaassa tapauksessa siitä saisi hyödyttömiä ”itämarkkoja”. Eihän ollut kauppoja mistä ostaa. Sotilaiden annokset olivat liian pieniä heidän jakaakseen niistä muille. Hehän itsekin hakivat perunoita, lisäruokaa.

Edellisenä syksynä lihan puutteessa söimme osaksi mädänneen tykinammuksen tappaman hevosen lihaa. Äiti keitti lihan kahdesti ja soimme sen huoletta, vaikka se olikin ensikertaista hevosenlihan nauttimista. Söimme sitä mielihyvällä. Me tiesimme myös lehmästä, minkä sota oli tappanut viime syksynä. Tämän liha oli todella pahasti mädäntynyt, täynnä matoja (toukkia). Äiti keitti lihan neljässä vedessä, minkä me säännöstelimme, että säästyisi mahdollisimman pitkälle. Me söimme myös rasvat luista, ennen kuin annoimme niitä Tusjkalle.

Jopa Tusjkakin tuli avuksi. Eräänä päivänä koira lähestyi Mattia ja minua leipäpala suussaan. Se heilutteli häntäänsä ja pudotti tahallaan leivän meidän eteemme. Työnsimme palan takasin sille päin. Tusjka perääntyi yhä heilutellen häntäänsä. Ilmeisesti se halusi meidän ottavan leipäpalan. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Tusjka yllätti meidät. Taputin koiran päätä, menin taloon ja löysin luukappaleen sille kiitokseksi.

Minulle oli tuuria. Lähikylän, Kuittilan, eräässä talossa saksalaiset sotilaat hakivat kahta poikaa sahaamaan ja pilkkomaan lämmityspuunsa ja kiillottamaan heidän saappaansa. Siitä työstä saisi kumpikin poika kaksikertaisen makkara- ym. voileivän. Sain tämän työn yhdessä Karhilan keskikoulun luokkatoverini Partasin kaimani Reinon kanssa. (Hänen isällään oli paljon päärynäpuita ja meillä paljon omenapuita. Vaihdoimme kaksi pientä päärynää yhtä isoa Antonofka-omenaa vastaan. Olimme kumpikin tyytyväisiä vaihtokauppaan.)

Neljän tunnin työn loputtua saimme kumpikin palkkamme. Kaimani, perheen ainoa lapsi, ahmi omansa paikan päällä. Meillä kotona jaettiin kaikki ruoka tasan. Olin verkailematta päättänyt noudattaa perhetapaamme. Veinkin omani kotiin. Jaoimme voileivät viiteen osaan ja vaikka osa olikin pienenpuoleinen, tunsi sen kumminkin vatsassaan. Olin ylpeä, että pystyin pidättäytymään syömästä kaikkea itse. Olin varma, että veljeni samassa tilanteessa tekisivät samoin. Työtilaisuus tuli vain kerran. Se loppui 3-4 viikon kuluttua kun tuli sotilaiden vuoro palata takaisin rintamalle. Se olikin ainoa kerta kun saimme mitään korvausta työstämme saksalaisille.

Kerran Kuittilaan mennessäni satuin kulkiessani Kappasin kylän läpi tapaamaan erään toisen luokkatoverini. Matkan päästä hän näytti hyvin ravitulta pyöreine poskineen. Päästessäni lähemmäksi huomasin hänet hyvin kalpeaksi. Hänen ihonsa oli melkein läpikuultava. Siitä tiesin, että hän oli pöhöttynyt nesteiden kerääntymisestä, munuaisvian syystä. Hän kuolisi pian ruuan puutteeseen, nälkään. Olin nähnyt tämän ilmiön ennenkin.

Matti pistäytyi kotona Takapuvassa sotilasvaihdon aikana, milloin talo ja kyläkin oli tyhjä saksalaisista. Hän kohtasi kyläläisen, **Pekko Pettisen** (emme edes tienneet hänen olevan kylässä) kävelemässä pois meiltä kantaen ämpärin täydeltä jotain nestettä, minkä Matti arveli tuoksahtavan kalanmaksaöljyltä. Hän pysäytti Pekon ja sanoi että koska neste oli meillä kotona, se kuului meille. Pekko oli työntämäisillään Mattia syrjään kun Jussi ilmestyi paikalle. Nyt olikin kaksi ”keskenkasvuista” poikaa yhtä miestä vastassa. Lyhyen neuvottelun jälkeen Jussi sai Pekon suostumaan vain pariin kupilliseen, mikä olikin, kalanmaksaöljyä. Tämähän oli Herran lahja. Äiti käyttikin sitä kaikissa sopivissa tai sopimattomissa ruuissa, mitä hän vain sai käsiinsä.

Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.

Inkeriseurojen toiminta ja talous

Arvo Korkkinen

Kaikki toiminta vaatii rahaa, yhteiskunnan järjestämää tai osanottajilta perittyä osanottomaksua. Lahdessa emme ole saaneet, tosin emme ole hakeneetkaan, minkäänlaista tukea toimintaamme varten. Seurakuntien tuki on ollut sitä, että olemme saaneet kokoontua kuukausitilaisuuksiimme ilman vuokraa ja pitämiemme inkeriläisten kesäjuhlapaikat ovat pääsääntöisesti olleet ilmaiset.

Jäseniltä peritty jäsenmaksu (10 euroa) ja kokouksissa peritty vapaaehtoinen kahvimaksu muodostaa toimintamme selkärangan. Tilastojen mukaan olemme pitäneet kesäjuhlia viisi kertaa, joista neljät ovat olleet kaksipäiväiset. Keskimäärin tuloa on juhlista tullut noin 600 euroa. Yksipäiväisissä juhlissa tulot putoavat, mutta menot pysyvät samana.

Näillä tuloilla tulee pyörittää vuoden toiminta. Maksaa hallintokulut, huomaavaisuudet, jäsenmaksun osuus liitolle ym. satunnaiset kulut. Tämän lisäksi seuralla tulee olla pieni puskurirahasto pahan päivän varalle.

Tilaisuuksien järjestäminen sen lisäksi että tilaisuudet vaativat paljon talkooväkeä on myös taitolaji. Hinnoittelun tulee olla kohtuullinen, kuitenkin niin että se kattaa hankintakulut ja on sopivaa, että pussin pohjalle jotain jäisikin. Tämä edellyttää, ettei tehdä ylisuuria hankintoja, ja jos tilaisuuden jälkeen jää ruokatarpeita suurehko määrä, se syö juhlien katetta. Mikäli juhlien järjestäjille ja lukuisalle talkooväelle (20–30 henkeä) ei jää kuin tekemisen ilo, on parempi kertoa juhlaväelle, että kadun toisella puolen on ravintola, joka on erittäin palvelualtis.

Kesäjuhlissa harmittaa, kun kaikki osanottajat eivät lunasta käsiohjelmaa. Lahdessa 2009 maksoi ohjelmalehtinen kaksi euroa. Puolet juhlijoista saapasteli sisään ilman kannatuslippua, käsiohjelman painatus maksaa enemmän kuin siitä on myyntituloa.

Kerhomme suorittaa vuosittain 2–3 eripituista retkeä. Ottaen huomioon paluumuuttajien taloudellisen tilanteen tulee retkien olla edullisia. Missään nimessä retkiämme ei mitoiteta voitollisiksi. Matkatoimistojen palvelut on suljettava pois laskuista, siinä euroja virtaa niin moneen laariin. Matkat on suunniteltava ja vedettävä omin voimin. Hinnoittelu suoritetaan niin, että kulut saadaan peitettyä rimaa hipoen. Usein retki on tappiollinen ja tällöin käytetään puskurirahastoa.

Kerhotoiminta on haastavaa mutta antoisaa, vapaaehtoisia on vielä riittänyt. Pelkään pahoin, että kun aikaisemmin Suomeen tulleet inkeriläiset siirtyvät ”tuonilmoisiin”, uudemmat paluumuuttajat eivät yksin kiinnostu pyörittämään kesäjuhlia tai olemassa olevia kerhoja. Suomessa ei ole nykyäänkään montaa toimivaa kerhoa, osa niistä lepattaa ja osa on jo sammunut.

Kerhomme taloudenhoitajana olen jutussani laittanut pääpainon rahankäytölle, mikä lienee kerhotoiminnassa tässä tapauksessa luonnollista. Kuten hyvin tiedetään, raha on kaiken pahan alku ja juuri, lopuksi vain huokaan kiitos Herra, kun et ole meitä rankaissut liiallisella rahan kirolla.

Kirjoittaja on Lahden Seudun Inkeri-Seuran taloudenhoitaja.

UUTISIA INKERISTÄ

Wladimir Kokko

Ajankohtaista inkeriläistä

Uutiskolumnistin kannanotto

Suomalais-ugrilaisten kansojen yhteistyö. Mikä merkitys?

Syyskuun 24.–26. päivinä Saranskissa, Mordvan tasavallan pääkaupungissa pidettiin Venäjän suomalais-ugrilaisten kansojen neljäs edustajakokous. Monen kansan edustajat keskustelivat jälleen omista kansallisongelmistaan. Onko tästä hyötyä?

Muistelen ensivaikutelmiani toisesta suomalais-ugrilaisten maailmankongressista, joka pidettiin Budapestissa vuonna 1996. Siellä minua vaivasi kysymys siitä, mitä yhteistä voi olla näiden niin erilaisten kansojen välillä. Toiset kansat ovat miljoonalukuisia, toisista on jäänyt henkiin alle 10 äidinkielen taitajaa. Toiset ovat perustaneet oman itsenäisen valtionsa, toisilla ei ole edes kouluopetusta äidinkielellä. Toiset ovat protestantteja, jotkut ortodokseja, kun taas jotkut edelleenkin harrastavat shamanismia. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta näiden edustajat eivät ymmärrä toistensa kieltä. Onko niiden välinen yhteistyö periaatteessa mahdollista?

Ensimmäisenä vastauksenani oli ”ei”, sillä filologithan, luulin, keinotekoisesti vain sanoivat meidän kuuluvan yhteen. Mutta maailmankongressin päätyttyä asenteeni muuttuivat. Sain ymmärtää, että kaikilla kansallisvähemmistöillä on samankaltaisia ongelmia riippumatta siitä, missä maassa asuvat. On helpompaa saavuttaa omat intressinsä, kun lobataan valtion edessä yhteistuumin. Lisäksi ymmärsin, että suuremmilla kansoilla on mahdollisuus auttaa pienempiä. Kansalaisjärjestöjen toimintakokemustakin voi jaella eteenpäin ja jättää näin muiden virheet tekemättä.

On tosiasia, että nykyään yhteistyö suomalais-ugrilaisten kansojen välillä ei ole kovin tehokasta, sillä sitä selvästi estää moni tekijä, kuten kielikynnys, eroavaisuudet yhteiskunnallisessa asemassa jne.

Minusta yhteistyötä voi kuitenkin tehostaa luomalla yhteistyöverkostoa lähinaapureiden välillä. Esimerkiksi suomensuomalaiset ovat auttaneet inkerinsuomalaisia, inkerinsuomalaisilla on taas iso kokemus kansalaisjärjestötoiminnasta ja sillä pohjalla Inkerin Liitto on jo monta vuotta auttanut inkeroisia ja vatjalaisia. Tiedän, että kiinnostusta vatjalaisia ja inkeroisia kohtaan osoitetaan Virossa, Suomesta päin vuorostaan autetaan Vienan Karjalan karjalaiskyliä. Minusta ajankohtaiselta tuntuu inkeriläis-vepsäläisten ja inkeriläis-karjalaisten yhteistyön kehittäminen. Korostan juuri kahdenvälisiä yhteistyömuotoja, kun neuvotellaan rauhassa ottaen huomion osapuolien mahdollisuudet harkita konkreettista yhteistyötä. Entä jos seuraavaksi vepsäläisiä auttaisivat komit monine voimavaroineen? Näin auttaen lähimmäisiämme luomme joskus yhteisen suomalais-ugrilaisten kansojen verkoston Itämereltä Länsi-Siperiaan

Tiedän, että Venäjällä järjestetään erilaisia seminaareja ja työpajoja, joissa lähes kaikkien suomalais-ugrilaisten kan-

sojen edustajia on mukana. Mutta kun puhutaan kaikille, kukaan ei kuulu mihinkään, ja se, mihin isommat pystyvät, ei sovi pienille. Jopa hyviin yleisjulistuksiin kyllästyy pian. Vain hitaasti räätälöiden yhteistyömuotoja pääsemme eteenpäin ja voimme parantaa kansojemme asemaa.

Mitä oikein tapahtui 200 vuotta sitten?

Voidaan sanoa, että Venäjän aloittaman ns. Suomen sodan (1808-1809) tuloksena 200 vuotta sitten Suomi liitettiin Venäjän keisarikuntaan. Sota, kuten tiedetään, oli lyhyt, mutta verinen ja Ruotsin armeijassa sen aikana taistelleet suomalaiset osoittivat urhollisuutta. Siitä voi lukea vaikka **J. L. Runebergin** *Vänrikki Stoolin tarinoista*. Asian voi tulkita niin, että kasvava imperiumi vain valloitti vielä yhden alueen.

Tätä liittämistä muistellaan ja juhlitaan Pietarissa tänä vuonna kuitenkin juuri Suomen valtion aloitteesta. Nimenomaan suomalaiset historioitsijat tulkitsevat 200 vuotta sitten tapahtuneen Suomen valtion syntymähetkeksi.

On ymmärrettävä, että Ruotsin kuningaskunnan osana Suomi ei ollut valtio. Suomen maakunnat kuuluivat tasa-arvoisesti Ruotsiin niin kuin Manner-Ruotsin maakunnat. Suomella ei ollut edes virallisia rajoja, itärajahan oli valtakunnan rajana. Suomella ei ollut omaa koko maan asioista päättävää hallitusta eikä muuta valtion päämiestä kuin Tukholmassa istuva kuningas. Suomessa oli aivan sama lainsäädäntö kuin koko Suur-Ruotsissa.

Porvoon valtiopäivillä helmikuussa 1809 keisari **Aleksanteri I** ranskan kielellä pidetyssä puheessaan julisti mm., että Suomi astuu kansakuntien joukkoon ja siitä muodostuu suurruhtinaskunta. Haminan rauhan jälkeen ensimmäistä kertaa historiassa vedettiin Suomen rajat. Sen teki Venäjän keisari itse ja lännessä kansallista taustaa huomioimatta. Näin Tornionjokea pitkin kulkenut raja leikkasi kahtia suomalaisalueet, Pohjanlahden pohjoispäässä taas täysin ruotsinkielinen Ahvenanmaa päätettiin liittää Suomen suurruhtinaskuntaan. Lähemmällä Pietaria sijainneet alueet tsaari tunsi ilmeisesti paremmin ja omasta tahdosta ns. Vanhan Suomen Kannaksineen ja Viipureineen hän määräsi kuuluvan uuteen suurruhtinaskuntaan. Vasta syntynyt Suomen valtio sai omat rajat.

Aleksanteri I:stä tuli Suomen valtion päämies suurruhtinaan arvolla. Kuulumista Venäjään Suomessa ymmärrettiin unionina Suomen kansan ja Venäjän keisarin välillä. **Nikolai II**:n luopuminen vallasta aiheutti helmikuussa 1917 kriisin, sillä suurruhtinaskunta menetti valtionpäämiehensä.

Aleksanteri I lupasi Porvoon valtiopäivillä, että suurruhtinaskunnassa kaikki Ruotsin vallan alla tehdyt lait jäisivät voimaan ja ettei uusia lakeja aseteta Suomen eduskunnan mielipidettä kysymättä. 1800-luvulla Suomen lainsäädäntö kehittyi niin, ettei se ollut enää ruotsalainen eikä siitä tullutkaan koskaan venäläinen. Suomi sai sillä tavoin oman lainsäädäntönsä, jonka juuret ovat vuodessa 1809.

Venäjän vallan aikana Suomi eli eri vaiheita. Talouskehitys oli varsin nopea. 1860-luvulla sen autonominen asema vahvistui, Suomi sai mm. oman rahayksikön ja suomen kieli virallisen statuksen ruotsin rinnalla. Suomi kärsi venäläistymispolitiikasta Nikolai II:n aikana. Mutta juuri Venäjän aikana joskus 1800-luvun

puolissa välissä Suomen yhteinen kansallinen identiteetti muodostui ja 1900-luvun alussa ajatus itsenäisyydestä oli jo kypsynyt.

Epäilemättä pitkä ja kärsimyksiä täynnä ollut Suomen matka itsenäisyyttä kohti on alkanut vuonna 1809. Suomalaisilla on varmasti syytä muistella ja juhlia tätä.

Usp:n Itä-Euroopan aluekokous

Ulkosuomalaisparlamentin Itä-Euroopan aluekokous pidettiin 5.9.2009 Petroskoissa, kokous oli ensimmäinen laatuaan kahteen vuoteen.

Kokoukseen osallistui 18 kolmen inkeriläisliiton ja muutaman niiden usp:n sääntöjen ratifioineen paikallisjärjestön edustajaa. Läsnä olivat mm. kokouksen puheenjohtajana toiminut Karjalan suomalaisten Inkeri-liiton pj **Vadim Byrkland**, Viron inkerinsuomalaisten liiton pj **Toivo Kabanen** ja Inkerin Liiton vpj **Viljo Ostonen**. Valitettavasti Karjalan tasavallan pääkaupungissa vieraillut Ruotsin Inkeri-liiton puheenjohtaja **Inkeri Peterson** ei ollut edes saanut tietoa aluekokouksesta.

Kokous meni tulevan usp:n 6. varsinaisen kokouksen merkeissä. Osallistujat sopivat, että toukokuussa pidettäväksi varsinaiseksi kokoukseksi Itä-Euroopan alueelta kannattaa esittää yhteisiä aloitteita. Pääkeskustelun aiheena oli Suomessa valmistettavat lainmuutokset, jotka koskevat inkerinsuomalaisten paluumuuttoa.

Nyt kunnon kirkko Petroskoissakin

Seuraavana päivänä 6. syyskuuta usp:n aluekokouksen kaikki osallistujat vierailivat Petroskoin uuden luterilaisen kirkon vihkiäisjuhlilla.

Petroskoin suomalaisten luterilaisella seurakunnalla on suhteellisen pitkä historia. **Stalinin** sortovuosina tapahtuneen kirkkomme tuhon jälkeen tämä seurakunta virallisesti rekisteröitiin ensimmäiseksi **Brezhnevin** aikana vuonna 1969. Korvaamaton rooli seurakunnan elpymisessä oli sellaisilla sananjulistajilla kuin GULAGista palanneella pastori **Paavo Haimilla** ja **Maria Kajavalla**. Alussa seurakunta majoittui pienessä hirsimökissä laitakaupungilla, sitten 1980-luvun alussa samalle tontille rakennettiin isompi kirkkorakennus, joka ulkopuolelta ei näyttänytkään kirkolta. Inkerin kirkon itsenäistyttyä aloitettiin vaikea paperisota maatontin ja kaikkien lupien saamiseksi Petroskoin keskustasta. Kauhulla näitä vaiheita muistelee seurakunnan pitkäaikainen kirkkoherra **Viktor Grinevitsh**. Vasta vuonna 2004 uuden kirkon rakennustyöt aloitettiin sopivassa paikassa Lohijoen rannassa.

Uusi **Keijo Tolpan** suunnittelema Pyhän hengen kirkko on moderni vaalea Drevljanskaja-kadun puolelle katsova kaksikerroksinen rakennus, jonka yllä kohoaa 25 metrin kellotorni. Vihkiäispäivänä rakennustyöt olivat vielä kesken, katolta puuttuvat lamput, tilat toisessa kerroksessa ovat epäkunnossa eikä pihaa ole laitettu kuntoon. Lopullisesti kirkko valmistuu vasta ensi vuonna, rahoituksen täydennettyä.

Täpötäynnä olleen kirkon vihki Inkerin kirkon piispa **Aarre Kuukauppi** Oulun piispa **Samuel Salmen** avustamana.

Suomen opetus muuttunut

Syyskuussa Inkerissä on alkanut suomen opetuksen uusi lukuvuosi, joka toi mukanaan suuria muutoksia. Suomen sisäasiainministeriön maahanmuuttovirasto ei pidä enää IL:n suomen alkeiskurssien tukea varojen tarkoituksenmukaisena käyttönä, vaan panostaa paluumuuttojonon purkuun. Viime lukuvuonna paluumuuttovalmennusryhmiä Pietarissa oli vain viisi, kun taas tänä lukuvuonna niitä on 11 niin Pietarissa kuin Hatsinassakin. Paluumuuttovalmennuksen vastuukouluttajaksi kilpailun pohjalla on valittu Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (EKAMI), käytännön asioissa EKAMI:a auttaa Pietarin Inkerin Liitto.

Maksutonta suomen kielen opetusta ei enää voida järjestää IL:n jäsenille. Pietarin Inkerin Liitto on kuitenkin löytänyt mahdollisuuden perustaa neljä alkeisryhmää yhdistyksen jäsenille symbolisella hinnalla, näistä yksi toimii Systärpekissä. Muutama eri tason maksullinen ryhmä perustettiin Pietariin ja Hatsinaan.

Inkerin Liiton tiede- ja tutkimuskeskus jatkaa suomen opettajien täydennyskoulutusta yhteistyössä suomalaisen Opetustoiminnan keskusliiton kanssa.

Pietarissa on Suomi-talo

25. lokakuuta Pyhän Marian kirkon naapuritalossa pidettiin juhlalliset Suomi-talon avajaiset. Tätäkin varten Pietariin saapuivat pääministerit **Vladimir Putin** ja **Matti Vanhanen**. Perusremonttityöt olivat avajaispäivänä vielä kesken, Suomen Pietarin instituutti, suomalainen koulu ynnä muut vuokraajat alkavat muuttaa uusiin tiloihin vasta ensi vuoden huhtikuussa. Avajaisista päätettiin kuitenkin noin vuosi sitten eikä niiden ajankohdasta voitu enää tinkiä.

MUUT LEHDET

Helsingin Sanomat kirjoitti 26.10.2009 Suomi-talon avajaisista seuraavan artikkelin:

Pietarin kaupungin keskustaan remontoidun Suomi-talon keskeneräisyys ei haitannut juhlamieltä, kun pääministerit **Matti Vanhanen** ja **Vladimir Putin** vihkivät rakennuksen käyttöön.

Putin korosti Suomen ja Venäjän vuosisatoja jatkuneita hyviä suhteita puheessaan. ”Kiitoksia”, hän lopetti puheensa suomeksi. Vanhanen vitsaili, että avajaisseremonia voisi hoitaa talon lopputarkastuksen virkaa.

Vain toinen puolikas 162-vuotiaasta talosta on valmis. Koko talon remontin pitäisi valmistua vuodenvaihteessa, minkä jälkeen venäläisviranomaiset suorittavat noin kaksi kuukautta kestävän tarkastuksen rakennukselle.

Vasta sen jälkeen Pietarissa toimivat suomalaistahot, Suomen Pietarin-instituutti, koulu, kaupunkien edustustot ja Finpro pääsevät muuttamaan taloon.

Ilmoittajille

Niitä järjestöjä, jotka ilmoittavat tulevista tilaisuuksistaan lehdessämme, ja jotka lähettävät aineiston lehdelle sähköpostina, kehotetaan vaatimaan lukukuittaus. Näin vältetään kiistat siitä, onko aineisto toimitettu ajoissa vai ei.

Turun seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Besseda-hetket jatkuvat *Palvelupisteessä* joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13.00 Irma Kapasen vetäminä. Tervetuloa viettämään teehetkeä vapaan keskustelun merkeissä.

Hallitus kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina kello 16.30 *Palvelupisteessä*, Uudenmaankatu 1. Jos teillä on asioita, joita haluaisitte hallituksen käsittelevän, ottakaa yhteyttä hallituksen jäseniin tai Palvelupisteeseen.

Hyvinkään Inkeri-kerhon tapahtumia

Hyvinkään Inkeri-kerho ry. kokoontuu seurakunnan aulakahviossa
Hämeenkatu 16

kuukauden 1. sunnuntai kello 14.00.

Tiedustelut Irja Pelkonen, inkerikerho@gmail.com tai puh. 040 550 5712.

Lahden seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Vuoden 2010 toiminta

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen klo 15.00 *Lutherin kirkko, Vuorikatu 37*

- **11.1.2010** kerhoilta
- **8.2.2010** kerhoilta
- **8.3.2010** kevätkokous
- **12.4.2010** kerhoilta
- **10.5.2010** kokoonnumme *Kahvisaaressa*
- **28.6.–2.7.2010** matka Haapsaluun
- **heinäkuussa 2010** inkeriläisten kesäjuhla
- **1.–31.8.2010** Inkeri-näyttely kirjastossa, *Kirkkokatu 31, Lahti*
- **9.8.2010** inkeriläispäivä *Tuohirannassa* ”kimppakyydein”
- **13.9.2010** kerhoilta
- **11.10.2010** syyskokous
- **8.11.2010** kerhoilta
- **5.12.2010** joulumatka Kangasala

Kirjaston Inkeri-näyttelyyn pyydämme vinkkejä, esineitä, valokuvia Inkeristä. Erityisen tärkeää olisi löytää kuvia inke-

riläisten palautuksesta Neuvostoliittoon. Näyttelyn yhteyshenkilö Arvo Korkkinen 044 581 7681, sihteeri Maria Lahti 0400 841 741.

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, puh. 0400 841 741.

Inkerikuoron harjoitukset jatkuvat

keskiviikkoisin klo 16.45–18.30
Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Kuoroa johtaa Evelin Ojalo. Uusia laulajia toivotaan kuoron riveihin kaikkiin ääniin.

Seukot

Tiedustelut: Pirkko Huurto
Puh. (09) 783 391 tai 0400 748 318

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Tiedustelut Toivo Tupin
puh. 040 578 3894

Inkerikoti
Karjalatalo
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Inkerikeskuksen tapahtumia

www.inkerikeskus.fi
Inkerikeskus ry
Hämeentie 103 A
00550 Helsinki

Inkerin kulttuuriseuran tapahtumia

Ompeluseura kokoontuu Koivussa ja tähdessä joka toinen torstai klo 14.00–16.00, osoite *Wallininkatu 7, 00530 Helsinki.*

Tiedustelut Helena Miettinen, puh. (09) 2733 225, koivujatahti@inkeri.com

LEVITÄ INKERI-TIETOA

- *Kirjallisuutta*

Arvo Survo
Itku Inkerille, 17 €

Hellin Suominen
Mooses Putron elämäkerta, 2,50 €

Ella Ojala
Pitkä kotimatka, 14 €

Pelastunut albumi, 22 €

Ensimmäinen kevät, 16 €

Ella Ojala
Sananlaskuja ja tarinoita, 8 €

Aleksander Störgren
Mutkainen tie vapauteen, 10 €

Pekka Nevalainen
Inkeriläinen siirtoväki 1940-luvulla, 25 €

Pekka Nevalainen – Hannes Sihvo (toim.)
Inkeri – historia, kansa, kulttuuri, 50,50 €

Heikki Seppänen
Etelän tien kulkija – Vilho Helanen, 25 €

Maria Ripatti
Elämä yhden kortin varassa, 16,50 €

Saimi Tuukkanen
Elämäni helminauha 5 €

Kalevalaseuran vsk 69–70
Inkerin teillä, 11,50 €
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50 €

E. Pärnänen
Antti Kivekäs I–II, 9 €

Mikko Savolainen
Inkerinmaa, 33,50 €

Aatu Savolainen
Suomalainen sissisodassa, 15 €

Lars Krifors
Oli onnistuttava, 15 €

Juho Häkkinen
Siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan, I–II 15 €

Sverigesingermanländarnas historia 24 €

Lassi Saressalo
Inkeri, 3,5 €

Jouko Sihvo
Inkerin kansan 60 kohtalonvuotta, 24 €

Albert Pettinen
Lauluja koululaisille, 4 €

Albert Pettinen
Lauluja sekakuorolle, 6 €

Lauri Santtu
Murrejuttuja, 2,50 €

Lilja Kuivanen Toim.
Inkerin vuotuisjuhlat 2003, 20 €

Tapani Nokkala
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25 €

Jouko Sihvo toim.
Inkerinsuomalaisten kohtalo 20 €

- *Äänilevyjä*

Inkerikuoron uusi
Minä tyttö -CD 10 €

Inkerikuoro
Nouse Inkeri ym, 2,50 €

- *Kasetteja*

Arvo Survo
Omall maall, 9 €

- *Karttoja*

Inkerin kartta
vuodelta 1933, 12 €

Inkerin uusi kartta
vuodelta 1992, 10 €

Kylä- ja tiekartta
Keski-Inkeri, vuodelta 1993, 10 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia) + salko marmorijalustalla 18,50 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteria) + salko marmorialustalla 15 €

Inkerin pöytälippu
(polyesteriä), 8 €

Inkerin pöytälippu
(satiinia), 10 €

- *Adressi*
  surunvalitteluun, 7 €

Tilaukset Inkerikoti

Saatavana Inkerin kulttuuriseurasta puh. 09 - 2733 225

Inkerin satulipas
(Miettinen, Uusma) 17 €

Flink, Toivo & Mäkilä, Eeva.
Inkerin lasten oppikirja. 5 €

Kalevala. Suomeksi ja venäjäksi. Käännös A. Hiiri & E. Kiuru. 20 €

Miettinen, Helena.
Kohtalontie. Kertomus inkeriläisen opettajan elämäntaipaleesta Inkerinmaalta Ruotsiin ja paluusta Neuvostoliittoon. 5 €

Miettinen & Joganson.
Petettyjen toiveiden maa. Arator. 15 €

Monahof, Ania.
Kärsimyksen pyhät kyyneleet. 13 €.

E. Pärnänen.
Antti Kivekäs I–II 5 €

Sava, Inkeri & Miettinen, Helena.
Liljan kuva kutsuu. 15 €

- *Inkeriläistä kansanmusiikkia*

Röntyskät. Piirileikkilauluja

Inkerinmaalta 7,5 €

Voutilainen Paavo:
Runoja 12 €

Vainikka & Miettinen:
Iloinen Inkeri 15 €

SUUR-SYNTY KIESUS
Korpikansan Survon Arvon kertomana 28 €